

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ	ΤΕΥΧΟΣ 118	ΙΟΥΛΙΟΣ 1986	Γραφεία: Οδός Μαυρομυγάλη 7 Αθήνα 106 79 Τηλ. 36.21.651 - 65.99.783
---------	---------------	-----------------	--

Καλαρρύτες. Στο βάθος Κακαρδίτσα.
Φωτογρ. Λαζ. Παμπέρη. Περιοδ. «Κορφές»

ΑΘΗΝΑ 1986

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ. ΔΑΓΚΛΗΣ
Ύπαρχηγός Γενικού Έπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ. ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Άρχηγός Χειμάρας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Ανθυπίαρχος
ΧΑΡ. ΛΙΑΜΠΕΗΣ
Ανθυποπλοίαρχος
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΑΤ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Υφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ. ΧΡΟΝΗΣ
Υπολογαγός Οικονομικού
ΠΕΡ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ. ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ. ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ. ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

Επίτιμος Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Ομότιμος Καθηγητής
τού Πανεπιστημίου Αθηνών
Ακαδημαϊκός

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ο από Ιουαννίνων Αρχιεπίσκοπος
Αθηνών και πάσης Ελλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ. ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Ακαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Ακαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος - Δημοσιογράφος

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ” ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΟΓΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ: δδός Μαυρομιχάλη 7
ΑΘΗΝΑ Κ.Α. 10679
ΤΗΛ. 36.21.651

Υπεύθυνος σύμφωνα μέ τό Νόμο:
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ
Άγία Παρασκευή Άττικής - Τερψιθέας 64
Κ.Α. 15341
Τηλ. 6599.783

Τυπώνεται καί αποστέλλεται μέ αὐτοπροαί-
ρετη συνδρομή 500 δραχμῶν τό χρόνο.

Φωτογράφηση - Μοντάζ
ΑΦΟΙ ΠΙΝΑ
ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 45
ΤΗΛ. 3636180

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΤΕΥΧ.
118

ΙΟΥΛΙΟΣ 1986

Γραφ.: Μαυρομιχάλη 7 · 106.79 'Αθήνα
Τηλ. 36.21.651 — 63.99.783

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Ἄνδρ. Χατζηγεωργίου. Γλυκοῦ ὄνειρου προσταγή (ποίημα)	225
Ἐκθεση Πεπραγμένων τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας χρήσεως 1985 (συνέχεια καὶ τέλος)	227
Χρήστου Φασόη. Ἀπόψεις στὴν ἐξιστόρηση τῶν πολεμικῶν γεγονότων Ἑποποιίας '40	232
Μιχαήλ Σούλη. Ἡ ἀλήθεια διὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς VIII Μεραρχίας	235
Ἑρμῇ Μουδοπούλου. Οἱ Ἑπειρώται εἰς Βουκουρέστιον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μεσοπολέμου	238
✠ Πέτρου Φρόντζου. Ἐνας ἀρραβῶνας στὴν Πυρσόγιαννη	242
Φιλολογικά καὶ Καλλιτεχνικά Πορτραῖτα. (Γεώρ. Κίτζιος)	246
Ἑπειρωτικά Πένθη Δημ. Πιτούλης. Ἑμ. Λαμπρίδης. (Νεκρολογίες)	248
Τῆς Συντάξεως. Ἑσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις	251
Ἀλεξ. Χ. Μαμμοπούλου. Νέες Ἐκδόσεις	255
Κων. Φωτοπούλου. Τὰ Γιάννινα. Οἱ Μαχαλάδες, τὰ σοκάκια καὶ τὰ τοπωνύμιά τους	258

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ :

Γ. Μπρουζιώτης — Γ. Κατσαρός

Κωλέττη 4, 106 81

Τηλ. 360.38.20, ΑΘΗΝΑ

ΓΛΥΚΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ ΠΡΟΣΤΑΓΗ

Καὶ προχωρῶ: Κι εἶναι ὁ ὀρίζοντας θολός.

Κι εἶναι ἀντάρας ὄψη ὅλη ἡ Πλάση...

Καὶ πάντα, ἡ θύμησις θαδίζει προπομπὸς
σ' ὅ,τι ποθεῖ ἡ ψυχὴ μου νὰ ξεχάσει!!..

Καὶ προχωρῶ: Καὶ εἶναι ἡ μικρὴ μου αὐταπάτη,
Σειρήνα ὀνειροπόλα ποὺ μοῦ νεύει...

Κι ἂν Ὀδυσσεάς τὸ τιμόνι μου κρατεῖ,
κι ἡ Μοῖρα ὅλο μαζί μου ταξι-δεύει!..

Καὶ προχωρῶ: Κι εἶναι ἡ πικρὴ μου αὐταπάτη,
κάποιου γλυκοῦ μου ὄνειρου ἡ προσταγή...

Καὶ προχωρῶ: Κι ἓνα Σισύφειο μονοπάτι,
σὲ κάθε ἰδανικό μου μέ ὀδηγεῖ!!

ΑΝΔΡ. ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ἀπὸ τὴ Συλλογὴ «Δροσοσταλίδες».

Τοῦ Καλλιτέχνη Φωτογράφου Κώστα Μπαλάρα: Μετροδίτης.

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1985

Κατὰ τὴ Γεν. Συνέλευση τῆς 14ης Ἀπριλίου 1986

(Συνέχεια τοῦ προηγουμένου)

Ε' ΜΝΗΜΗ ΕΓΧΑΡΑΚΤΗ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Κατὰ τὸν παρελθόντα χρόνο 1985 καὶ τὸ πρῶτο τρίμηνο τοῦ 1986 ἔφυγαν ἀπὸ ἀνάμεσά μας διακεκριμένοι Ἡπειρώτες Μέλη τῆς Ἑταιρείας καὶ Φίλοι τῆς Ἡπείρου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΠΥΡΑΚΟΣ

Ἀπὸ τὴ Δρόβιανη τῆς Βορ. Ἡπείρου ὁ νομικὸς Νικόλ. Σπυράκος. Ὑπηρέτησε ἐπὶ ἔτη ὡς πάρεδρος καὶ Σύμβουλος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου μὲ τὴν ἐξέχουσα ἐπιστημονικὴ του κατάρτιση. Ἡ Ἡπειρωτικὴ Παροικία ἔχασε ἕναν διακεκριμένο συμπατριώτη καὶ ἡ «Ἡπειρωτικὴ Ἑταιρεία» ἕνα ἐπίλεκτο Μέλος τῆς.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΤΟΣ

Ἀπὸ τὴ Δίβρη τῆς Βορ. Ἡπείρου καὶ ὁ Μιχ. Πάντος. Μετανάστης ἀπὸ τὴ μικρὴ του ἡλικία θρέθηκε ἐπὶ τὴν ἐλληνικὴ πρωτεύουσα καὶ ἐσταδιοδρόμησε μὲ ἐπιτυχία ἐπὶ τὴν Ἑθνικὴ Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρεία. Ἐπὶ χρόνια θήτευσε στοὺς πατριωτικούς συλλόγους. Πρωτοστάτησε ἐν ἀγῶνι γιὰ τὴν πατρίδα του. Ἰδρυσε τὴν Ἑνωση τῆς Ἐπαρχίας

Δελφίνου καὶ στάθηκε ἰσόβιος Πρόεδρος τῆς. Ἐσῆσε μὲ τὸν πόθο τῆς ἐπιστροφῆς, ποὺ ποτὲ δὲν ἔγινε. Ἐνθουσιώδης συμπαραστάτης στὸ πνευματικὸ ἔργο τῆς Ἑταιρείας.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΖΟΜΠΟΥΛΗΣ

Ἀπὸ τὸ Σκαμνέλι τοῦ Ζαγορίου ὁ ἀγαθὸς Ὑποστράτηγος ἐ.ἀ. Ἀπ. Ζομπούλης. Μὲ ἐνδιαφέρον παρακολουθοῦσε τὴν πορεία τῆς Ἑταιρείας.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ

Ἀπὸ τοὺς ἡρωϊκοὺς προμάχους τῆς Ἐπαρχιακῆς δημοσιογραφίας ὁ Βησσανιώτης Χριστόφορος Σακελλάριος. Ἐξέδωκε τὴ «Φωνὴ τοῦ Πωγωνίου» ἀπὸ τὸ 1931 καὶ ἱστορήσε τὰ κλέη τῆς Ἐπαρχίας αὐτῆς καθὼς τὰ τέκνα τῆς ἦταν τὰ ζωντανὰ κύτταρα τῆς Πόλης καὶ τῆς Μ. Ἀσίας πρὸ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς.

Ὁ πόλεμος τοῦ 1940 διέκοψε τὴν ἔκδοσή της καὶ τὴν ἐπαναξέδωσε ἐπὶ ἀρκετὰ χρόνια μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση.

Παροπλισμένος τὰ τελευταῖα χρόνια ἐπὶ τὴ Βήσσανη παρακολουθοῦσε μὲ ἐνδιαφέρον τὸ ἔργο τῆς Ἑταιρείας καὶ ἐξεδήλωνε αὐτόχρονα παιδικὴ χαρά, ὅταν ἔπαιρνε τὸ Δελτίο τῆς.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΛΑΖΑΡΗΣ

Λευκάδιος ὁ συνταξιούχος Εἰσαγγελέας Ἐφετῶν Χριστόφορος Λάζαρης, πού ἐκτός τῆς νομικῆς του κατάρτισης μέ ἐπιτυχία ἀσχολήθηκε μέ λαογραφικὲς μελέτες γύρω ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ἀλλὰ καὶ μέ τὴ λογοτεχνία καὶ τὴν ἱστορία. Ἐ χρημάτισε Εἰσαγγελέας πρὸ τοῦ 1940 στὰ Γιάννινα καὶ κατὰ τὸν πόλεμο Ἐπίτροπος Στρατοδικείου. Μᾶς ἐ χάρισε μιὰ σειρὰ «Δικαστικῶν Ἐνθυμήσεων» ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία του στὴν Ἡπειρο, πού οἱ ἀναγνώστες τοῦ Δελτίου τὴν ἐχάρηκαν γιὰ τὴ διαύγεια τῶν σκέψεων καὶ τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα μας.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Ἀπὸ τὴ Μπάγια (πού σήμερα λέγεται Κῆποι) τοῦ Ζαγορίου κατήγετο ὁ δημοσιογράφος Κώστας Μιχαηλίδης. Ἀνταποκριτὴς ἐπαρχιακῶν Ἡπειρωτικῶν ἐφημερίδων κι ἔπειτα καθ' ὅλη τὴ σταδιοδρομία του μόνιμος Συντάκτης τοῦ «Ἡπειρωτικοῦ Μέλλοντος» τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς του. Τακτικὸς καὶ τυπικὸς, εὐσυνείδητος Ἡπειρώτης παράστεκε στὸ ἔργο τῆς Ἐταιρείας.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΖΕΡΗΣ

Ἰατρός καὶ φιλόμουςος Ἡπειρώτης ἀπὸ τὴ Σωπικὴ τοῦ Πωγωνίου ὁ Ἀλέξανδρος Ζέρης. Πονετικὸς πρὸς τὸν πάσχοντα Ἡπειρώτην, εὐγενικὸς καὶ πρόθυμος ἀφῆκε ἀρί-

στην φήμην πολίτου καὶ θεράποντος. Νοσταλγὸς τῆς πατριωτικῆς γῆς γεύτηκε τὴ χαρὰ νὰ ἰδεῖ τὴν ἐπὶ δεκαετίες ἀποχωρισμένην ἀδερφή του καὶ τὴ Μάνα του στοὺς θρήνους τῶν ἰδανικῶν του.

Πνευματικὸς ἄνθρωπος ὁ ἴδιος ἔχαιρε γιὰ τὸ πνευματικὸ ἔργο τῆς Ἐταιρείας καὶ παντοιοτρόπως τὸ βοηθοῦσε.

ΣΟΛΩΝ ΔΟΒΑΣ

Γόνος δύο μεγάλων Ἡπειρωτικῶν οἰκογενειῶν, πού ἡ πρόσφατη ἱστορία τοῦ τόπου συχνὰ ἀναφέρει, τοῦ Δόβα τῆς Κόνιτσας ἀπὸ πατέρα καὶ τοῦ Μπαμίχα τοῦ Δελβίνου ἀπὸ μητέρα ὁ Σόλων Θωμᾶ Δόβας. Ἐκαμε ἄριστες σπουδὲς στὸ INSTITUTE DE COMMERCE τοῦ Βελγίου καὶ γυρίζοντας στὴν πατρίδα του ἄσκησε μέ τὸν ἀδελφὸ του Γλαῦλο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπορικοῦ Ἀντιπροσώπου Βελγικῶν προϊόντων γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Σχολαστικὴ ἐντιμότητα καὶ προσήλωση στὸ καθῆκον. Πατριωτισμὸς ἀνιδιοτελὴς καὶ προσφορὰ ὑπηρεσιῶν στὸν τόπο καὶ τὸν Κυπριακὸ Ἀγώνα ἦταν ἡ ἀφανὴς συμβολή του καὶ κανόνας ζωῆς χωρὶς τυμπανοκρουσίες καὶ θορύβους.

Ἀγάπησε καὶ ἐστήριξε τὴν Ἐταιρεία, μέ τὴν ὁποία οἱ Δοβαῖο συνθέθηκαν μέ κρίκο τὸν Πέτρο Δόβα Ἀντιπρόεδρον αὐτῆς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Σημαντικὸς Ἡπειρώτης πνευματικὸς ἄνθρωπος λόγιος καὶ δημοσι-

γράφος ὁ τ. Δήμαρχος ᾽Αρτας Ἰωάννης Παπαθασυλείου ἦταν μετα-
ξύ τῶν τελευταίων νεκρῶν.

Ὁ Ἰωάν. Παπαθασυλείου στάθη-
κε κεντρικὴ πνευματικὴ μορφή τῆς
πόλης ἀπὸ τὸ 1920 ὡς τὸ 1940 καὶ
πόλος πνευματικῆς ἀναγεννήσεώς
τῆς. Ἰδρυσε τὸ σωματεῖο «Λογοτε-
χνικὴ Ἑνωσις ᾽Αρτας» καὶ ἐξέδωσε
τὶς ἐφημερίδες «Ἑπειρωτικὸ Βῆμα»
καὶ «Ἐλεύθερος Λόγος». Παράλλη-
λα ἐξελέγη τρεῖς φορές λαοπρό-
βλητος Δήμαρχος τῆς πόλης χωρὶς
νὰ σταματήσει μέχρι πρόσφατα τὸ
συγγραφικὸ του ἔργο.

Σταθερὸς φίλος καὶ θαυμαστής
τοῦ ἔργου τῆς Ἑπειρωτικῆς Ἑται-
ρείας μέχρι τῶν τελευταίων στι-
γμῶν τῆς ζωῆς του.

ΔΗΜΟΣ ΠΙΤΟΥΛΗΣ

Ἐξέχουσα Ἑπειρωτικὴ μορφή
τῆς μεγάλης οἰκογενείας ποιμνιο-
τρόφων - τσελιγκάδων, ποὺ ξεκι-
νᾷ ἀπὸ τὸν — περασμένο αἰῶνα—
τὰ βορειοανατολικά ὄρεινὰ συγκρο-
τήματα τῆς Ἑπείρου — πρόγονος
τῆς εἶναι θαμένος στὴν κορφή τοῦ
Γράμμου — καὶ κατεβαίνει στὰ χει-
μαδιὰ τῆς Θεσπρωτίας, ὅπου καὶ
ἀστικοποιεῖται, εἶναι ὁ Δήμος Πι-
τούλης.

Ἀξέχαστος προσωπικὸς φίλος
καὶ τῆς Ἑταιρείας φίλος καὶ οἰκο-
νομικὸς ἐνισχυτὴς τῆς. Δήμαρχος
τῆς Ἑγουμενίτσας, καὶ παράγοντας
τῆς Θεσπρωτίας. Ἀποδύονται μαζί
μὲ τὸν ἐπίσης φίλο τῆς Ἑταιρείας
καὶ Εὐεργέτη τῆς ἰδιαίτερης πατρί-
δας του Καστρί Ἑγουμενίτσας Ἡ-
λίας Σάρρα σὲ ἐμπορικὲς ἐπιχειρή-

σεις καὶ ἀναδεικνύεται τὸ δίδυμο
Πιτούλη — Σάρρα σὲ πρώτου μεγέ-
θους οἰκονομικὴ μονάδα μὲ τὴν ἀν-
τιπροσωπεία τῆς «Πεζῶ» καὶ τὴν
«Ἰμπορτέξ».

Παράλληλα δὲν ἔπαψε ὁ Δήμος
Πιτούλης νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ
πνευματικὰ ζητήματα τῆς Ἑπείρου.

Ἡ Ἑταιρεία ὀφείλει νὰ ἀσχολη-
θεῖ διεξοδικότερα μὲ τὴ φυσιογνω-
μία του.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ

Ἐτερμάτισε μακρότατον βίον 105
ἐτῶν ὁ ἀπὸ Σούλι ὀρμώμενος Καπε-
τάνιος Ἀθανάσιος Τσεκούρας. Πο-
λεμικὲς καὶ ἐθνικὲς ὑπηρεσίες στὸν
Μακεδονικὸ Ἀγώνα, στὸ Κομιτάτο
(Ἑπειρωτικὴ Ἑταιρεία) λίγο πρὶν
τὴν ἀπελευθέρωση τῶν Ἰωαννίνων.
Ἱερολοχίτης στὸν Αὐτονομιακὸ Ἀ-
γώνα τῆς Βορ. Ἑπείρου.

Μεγαλοοικογενειάρχης στὸ Με-
σοπόλεμο καὶ παραδοσιακὸς τεχνί-
της στὰ ἀργυρά, χρυσαφικὰ καὶ ὠ-
ρολόγια. Ἐκτιμητὴς τῶν ἔργων αὐ-
τῶν ἐπίσημος στὸ προπολεμικὸ Ἑ-
νεχυροδανειστήριο καὶ σεβαστὸς ἑ-
παγγελματοβιοτέχνης. Εἶχε μιὰ κα-
ταπληκτικὴ εὐφορία μνήμης καὶ ἕ-
να ὑπέροχο χάρισμα ἀφηγηματικό-
τητας, ποὺ εὐτυχῶς δὲν πῆγαν χα-
μένα.

Ἀπὸ τὴ νοικοκυρωσύνη του σώ-
θηκε τὸ Ἀρχεῖο τοῦ Βορειοηπειρω-
τικοῦ Ἀγώνα 1914, ποὺ τὸ ἐπιμε-
λήθηκε μὲ ἐπιτυχία ὁ Ἀπόστ. Πα-
παθεοδώρου καὶ ἀπὸ τὴ μνήμη του
ἐπήγασαν οἱ χαριέστατες ἀναμνή-
σεις του μὲ τίτλο «Ἀπὸ τοῦ 98ου
ὕψωματος», τὸ βιβλίο ποὺ ἐχάρισε

ὁ σεβαστὸς πρεσβύτες στὴν Ἡπειρωτικὴ Ἑταιρεία γενόμενος πλουσιόδωρος εὐεργέτης αὐτῆς.

Ἡ Ἑταιρεία τὸν ἀγάπησε ὅπως τοῦ ἀξιζε. Τὸν προέβαλε ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας σὰν τὸν τελευταῖο αὐθεντικὸ ἀφηγητὴ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἡπείρου, θέση πού τὴ διατήρησε μέχρι πέρυσι ἀπὸ τὰ Μέσα Μαζικῆς Ἐνημερώσεως.

Ὁ Ἀθανάσιος Τσεκούρας ἔφυγε ὀλβιος συναισθηματικὰ φορτισμένος πάντα μέσα σ' ἓνα εὐρὺ κύκλο ἀπογόνων, ἀξιοζήλευτος γιὰ τὴν τύχη του.

Ἡ Ἑταιρεία θὰ διατηρήσει ἄσβεστη τὴ μνήμη τῶν ὑπερέχων αὐτῶν Ἡπειρωτῶν κλίνοντας τὸ γόνυ της καὶ θεωρώντας τοὺς πρότυπα πρὸς μίμηση ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους.

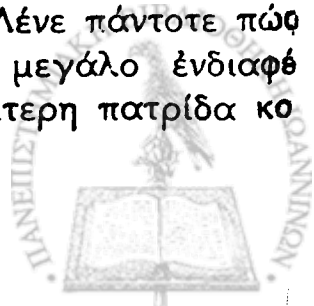
Μετὰ τὴν ἔκθεση τοῦ διοικητικοῦ μέρους ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Ἀλέξ. Χ. Μαμμόπουλος διάβασε τὴν 1) Ταμειακὴ Κατάσταση τῆς 31.12.1985, 2) Τὸν Ἀπολογισμὸ Ἐσόδων καὶ 3) Τὸν Ἰσολογισμὸ τῆς χρήσεως. Στὴ συνέχεια διάβασε τὴν Ἐκθεση τῆς Ἐλεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς συγκροτημένης ἀπὸ τοὺς κυρίους Γεώργιον Στεργίου Ἐπιθεωρητὴν Στ. Ἐκπαιδεσεως καὶ τὸν Γυμνασιάρχην Μάνθον Οἰκονόμου, μὲ τὴν ὁποῖαν οἱ Ἐλεγκταὶ εὐρίσκουν ἀψογὴ τὴ διαχείριση τῆς Ἑταιρείας καὶ προτείνουν τὴν ἀπαλλαγὴ

ἀπὸ πάσης εὐθύνης γιὰ τὸ λήξαν οἰκονομικὸ ἔτος.

Στὴ συνέχεια ὁ Πρόεδρος ἀπευθύνεται πρὸς τὴ Συνέλευση καὶ παρακαλεῖ νὰ διατυπωθοῦν κρίσεις καὶ ὑποδείξεις πρὸς τὸ Δ. Συμβούλιο καὶ παρατηρήσεις γενικῶς ἐπὶ τῶν πεπραγμένων.

Ὁ ὑποστράτηγος ἐ.ἀ. κ. Γεώργιος Τέλης ἐκφράζει τὰ θερμὰ συγχαρητήρια πρὸς τὴν Διοίκηση τῆς Ἑταιρείας γιὰ τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τώρα, πού μ' αὐτὸ ἐκπροσωπεῖται ἡ πνευματικὴ δραστηριότητα τῆς Ἡπειρωτικῆς Παροικίας τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐλευθερία Δόθα: Εἵπατε, κ. Πρόεδρε, ὅτι ἴσως νὰ ἔχουμε κουραστεῖ νὰ σᾶς βλέπουμε πάντα τὰ ἴδια πρόσωπα στὸ Δ. Συμβούλιο τῆς Ἑταιρείας. Σᾶς παρακαλοῦμε αὐτὸ νὰ μὴ τὸ ξαναπεῖτε γιατί, ἀντίθετα, σᾶς εἵμαστε πάρα πολὺ εὐγνώμονες, πού τόσο ἐπάξια φέρετε αὐτὸ τὸν τίτλο καὶ μᾶς δινετε τὴν εὐκαιρία, ἐμᾶς τῶν ἄλλων Ἡπειρωτῶν, ν' ἀπολαμβάνουμε τοὺς καρποὺς τῶν τόσων μεγάλων κόπων σας. Ὡστόσο πρέπει ν' ἀναγνωρίσουμε πὼς πραγματικὰ ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ πλαισιωθεῖτε καὶ ἀπὸ νέα πρόσωπα γιὰ νὰ μὴ σηκώνετε, μόνοι ἐσεῖς, τόσο θάρος ἐπὶ τόσα χρόνια. Οἱ νέοι, δυστυχῶς, βρίσκονται πολὺ μπλεγμένοι στὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Λένε πάντοτε πῶς ἐνῶ αἰσθάνονται μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἰδιαίτερη πατρίδα κο

τὴν ἱστορίᾳ τῆς, δὲν τοὺς μένει καιρὸς ν' ἀσχοληθοῦν. Ἄς τοὺς πιστέψουμε κι' ἄς ἀναζητηθοῦν καινούργιοι βοηθοί σας σ' αὐτοὺς ποὺ μόλις πέρασαν στὸ στάδιο τῆς συνταξιοδότησης ἀπὸ τὴν κυρίως δουλειά τους, ἀλλὰ ποὺ εἶναι ἀκόμα ἱκανοὶ νὰ προσφέρουν σὲ ἄλλους τομεῖς.

Εἶπατε ἀκόμη πὼς ἡ «Ἑταιρεία», ἂν μὴ τι ἄλλο, ἐπὶ χρόνια ὀλόκληρα κρατάει ἓναν πυρσὺ ἀναμμένο, μ' αὐτὴ τὴ σειρὰ τῶν διαλέξεων ποὺ δίνονται στὴν αἴθουσα τῆς Ἀρχ. Ἑταιρείας καὶ ποὺ πραγματικὰ φωτίζουν πολλές πλευρὲς τῆς ἱστορίας μας. Πραγματικὰ ἔτσι εἶναι καί, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ κατατόπισή μας, μᾶς δίνουν ἀκόμα καὶ τὴν εὐκαιρία, ἐμᾶς τῶν Ἑπειρωτῶν νὰ μαζευτοῦμε καὶ νὰ δοῦμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, πράγμα ποὺ μᾶς εὐχαριστεῖ πολὺ.

Θὰ ἤθελα νὰ ἐκφράσω, μ' αὐτὴ τὴν εὐκαιρία, μιὰ παράκληση καὶ εὐχή: ἐπειδὴ πολλές φορές, ἀπὸ τὴν ἄλφα ἢ βῆτα αἰτία, χάνουμε αὐτὲς τὶς ωραῖες πνευματικὲς προσ-

φορές, μήπως θὰ ἦταν δυνατόν νὰ τυπώνονται ὅλες οἱ ὁμιλίες;

Ὁ κ. Κώστας Κράλιος ἐπηρεασμένος ὅπως λέγει, ἀπὸ τὴν ἐκθεσὴ τῶν πεπραγμένων μὲ ἐνθουσιασμό ἐγκρίνει καὶ συγχαίρει τὸ Δ. Συμβούλιο γιὰ τὴ λαμπρὴ δράση του καὶ τὴν ἀφοσίωσή του στὴν ἀποστολὴ τῆς Ἑταιρείας, ποὺ ἀποτελεῖ παράδειγμα πρὸς μίμηση. Ὁ κ. Κράλιος συνιστᾷ στὸ Δ. Συμβούλιο νὰ ἀναδείξει στίς κυριώτερες πόλεις τῆς Ἑλλάδας, ὅπου εἶναι πολυπληθεῖς Ἑπειρωτὲς, ἀντιπροσώπους γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας.

Ὁ κ. Ἀπόστολος Παπαθεοδώρου συγχαίρει ἐπίσης τὸ Δ. Συμβούλιο γιὰ τὴν ἐπιτυχῇ διεξαγωγὴ τῶν ἐργασιῶν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος.

Ὁ κ. Ἀπόστ. Παπαθεοδώρου συνιστᾷ ἐπίσης στὸ Δ. Συμβούλιο νὰ πλαισωθεί μὲ νέα πρόσωπα πρὸς συνέχιση τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας.

Ἡ Γεν. Συνέλευσις ἀπαλλάσσει τὸ Συμβούλιο ἀπὸ πάσης εὐθύνης.

Ἀπόψεις στὴν ἐξιστόρηση τῶν πολεμικῶν γεγονότων τῆς Ἐποποιΐας τοῦ '40

Τοῦ Ὑποστρατήγου ἐ. ἀ. ΧΡΗΣΤΟΥ ΦΑΣΟΗ

(Συνέχεια τοῦ προηγουμένου)

Ἀλλὰ ὁ Συν)ρχης Μαυρογιάννης ἦτο καὶ Ἀρχηγὸς Πυρ)κοῦ τῆς Μεραρχίας, μὲ καθήκοντα διάφορα τῶν τῆς ὀχυρώσεως. Δὲν θὰ ἐνδιατρίψωμεν πολὺ εἰς αὐτά. Θὰ ἀναφέρωμεν μόνον τὰς κρίσεις τοῦ Μεράρχου καὶ τῶν ἀντιπάλων.

«Τὸ Πυρ)κὸν τῆς Μεραρχίας» γράφει ὁ ἐκ τοῦ Πεζικοῦ προερχόμενος πεπειραμένος πολεμιστὴς Κατσιμητρος Χαραλ. «ὑπὸ τὴν στιβαρὰν καὶ ἱκανὴν Διοίκησιν τοῦ Ἀρχηγοῦ αὐτοῦ Συν)ρχου Μαυρογιάννη Παν. καὶ τῶν ἱκανῶν ἐπίσης ἡγητόρων του.. (ἐπακολουθεῖ ὀνομαστικός κατάλογος) ὑπῆρξεν ὄντως ὁ Βασιλεὺς τοῦ πεδίου τῆς Μάχης. Διὰ τῆς εὐστόχου καὶ δραστικῆς βολῆς του, συνέτριψε κυριολεκτικῶς τὰς ἐχθρικὰς ἐπιθέσεις... Ἐχον πρὸ τοῦ πολέμου ὠργανωμένην τὴν βολὴν του μετὰ πάσης ἐπιμελείας, ἀκριβείας καὶ λεπτομερείας, γνωρίζον τὸ πρὸ αὐτοῦ ἔδαφος ὡς καὶ τὰς πιθανὰς θέσεις τοῦ ἐχθρικοῦ Πυρ)κοῦ καὶ τὰ Παρατηρητήρια αὐτοῦ... κατῴρθωσε νὰ ἐπιβληθῇ κατὰ τοῦ πολὺ ἰσχυροτέρου ἀντιπάλου Πυρ)κοῦ.

...Ἡ συντριβὴ τῶν ἀρμάτων μά-

χης κατὰ τὴν ἐπίθεσιν τῆς 3ης Νοεμβρίου κατὰ τῆς στενωποῦ Καλπακίου, εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἔργον τοῦ εὐστόχου καὶ καταιγιστικοῦ πυρὸς τοῦ Πυρ)κοῦ καὶ μιᾶς ἀντιαρματικῆς Πυρ)χίας τῶν 37...». ¹³

Ἀκόμη καὶ οἱ ἀντίπαλοί μας Ἱταλοὶ ἀναφέροντες τὰ παθήματά των ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Πυρ)κό, εἰς τὴν οὐσίαν ἐξυμνοῦν τὸ ἔργον τοῦ Μαυρογιάννη καὶ τῶν Ἀξ)κῶν καὶ ὀπλιτῶν τοῦ Πυρ)κοῦ (ὄρα ἀποσπάσματα ἀπομνημονευμάτων Ἀρχιστρατήγου τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ Ἱταλικῶν δυνάμεων Στρατηγοῦ Πράσκα εἰς Ἱστορίαν ΓΕΣ τόμ. Β' (Ἱταλικὴ εἰσβολή» σελ. 69, 75—76, 77. Ἐπίσης τὴν δι' ἀσυρμάτου ἀναφορὰν τοῦ Δ)τοῦ τῆς ἐπιτεθείσης τὴν 3 Ν)θρίου κατὰ Καλπακίου φάλαγγος ἀρμάτων, ἡ ὁποία καταλήγει «...τὸ πῦρ τοῦ Πυρ)κοῦ τούτου προκαλεῖ φοθερὰν σύγχυσιν καὶ δέος διὰ τῆς εὐτόχου καὶ συντριπτικῆς βολῆς του ἐπὶ τῶν ἀρμάτων» (εἰς ἴδιον τόμον σελ. 77).

Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ μείνει ἀμνημόνευτον τὸ ὅτι ὁ Δ)τῆς τῆς Μεραρχίας, ἔχων πλήρη ἐμπιστοσύνην, ἀνέθεσεν εἰς τὸν Μαυρογιάννη τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀγῶνος τῶν Τμημάτων Προκαλύψεως, τῶν ἐνεργούν-

των ἐπὶ τῶν κατευθύνσεων ἀπὸ Κακσθιά καὶ Μέρτζανη πρὸς Καλπάκι.¹⁴ Οὔτε νὰ παραθλέψωμεν τὴν θαρύτατη εὐθύνη πού εἶχε ὡς Ἀρχηγὸς Πυρ)κοῦ Μεραρχίας (κατὰ τὰ τότε κεκανονισμένα) νὰ ἀνεφοδιάζει ὅλας τὰς μονάδας τῆς Μεραρχίας, ἀνεξαιρέτως, εἰς Πυρομαχικὰ καὶ τὰ ὁποῖα «μετεφέροντο εἰς αὐτὰς μὲ ρυθμὸν μηχανισμοῦ ὥρολογίου».¹⁵

Ἐνὸς τέτοιου ἀνδρὸς ἔρχεται μετὰ μισὸ αἰῶνα περίπου, τὸ δημοσιευθὲν ἄρθρον τοῦ στρατηγοῦ Θρ. Τσακαλώτου νὰ μειώσῃ τὴν ἀξίαν καὶ προσφορὰν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς Ἱστορικῆς ἀλήθειας. Ταλαίπωρη Ἱστορία!...

Μοναδικὴ συμμετοχὴ, ἰσχυρίζεται τὸ ἄρθρο, εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ Δ)τοῦ Πυρ)κοῦ βαθμοῦ Μαυρογιάννη (Σημ. ἄρα καὶ Μαυρογιάννη) συνίσταται, μέσα εἰς τὴν κόλαση τοῦ πυρὸς, αὐτὸς ἐν ἀπολύτῳ ἀσφαλείᾳ νὰ δίδῃ τὸ παράγγελμα «πῦρ». Ἐνῶ (λέγει τὸ ἄρθρο) ὁ πεζὸς διατάσσει τιθέμενος ἐπὶ κεφαλῇς τῶν ἀνδρῶν του «Ἐμπρὸς διὰ τῆς λόγχης». Φανταστικὴ εἰκὼν, ὡς πρὸς τὸ Πυρ)κόν. Ἐὰν δὲν ἐγνώριζαμε ὅτι ὁ συντάκτης τοῦ ἁρθροῦ «ἔφαγε τὸ μπαρούτι μὲ τὴν χούφτα» ὅπως λέγει ἡ παροιμία καὶ ἔγραψε Ἱστορία ἐφ' ὅσον ἐφοροῦσε τὸ τίμιο χακί, θὰ ὑποθέταμε ὅτι τὸ ἄρθρο συνέταξε (κατὰ τὸ μέρος πού ἀφορᾷ τὸν Δ)τὴ Πυρ)κοῦ καὶ τὸ Πυρ)κὸ) κάποιος πού δὲν ἐγνώρισε πόλεμο. Ποῖος εἶδε στὸν πόλεμο ἐκεῖνο τὰ κανόνια παρατεταγμένα νὰ περιμένουν τὸ παράγγελμα «πῦρ» ἀπὸ κάποιο Ἀρχηγὸ Πυρ)

κοῦ, ἐν ἀπολύτῳ ἀσφαλείᾳ εὐρισκόμενον;

«Ἐν ἀπολύτῳ ἀσφαλείᾳ»! Διατί; Μήπως διότι τὸ παράγγελμα τὸ ἔδιδε κρυμμένος σὲ κάποιο λαγοῦμι; Ἡ μήπως διότι ὅπως ὅλο τὸ πυροβολικὸ (καθὼς μᾶς ἐβεβαίωσε ἤδη τὸ ἄρθρο) εὐρίσκεται καὶ αὐτὸς «μακρὰν τοῦ πεδίου τῆς μάχης»; Ἡ μήπως ὁ Δ)τὴς Πυρ)κοῦ εἰς τὸ Παρατηρητήριον ἢ τὸν Σταθμὸ τῆς Διοικήσεως εὐρισκόμενος εἶναι περισσότερο ἀσφαλὲς ἀπὸ τὸν ὁμοιόβαθμό του Διοικητὴ Συντάγματος Πεζικοῦ στὸ δικό του Παρατηρητήριον ἢ Σ.Δ.;

Ἐπειτα, δὲν ἤμποροῦμε νὰ ἀντιληφθοῦμε κατὰ ποῖον τρόπον καὶ εἰρμόν γίνεται σύγκρισις μεταξὺ Συν)ρχου Ἀρχηγοῦ Πυρ)κοῦ καὶ ἄξ)κοῦ Πεζικοῦ πού διατάσσει «ἐφ' ὅπλου λόγχην» κλπ., ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι βαθμοῦ ἀνωτέρου τοῦ Λοχαγοῦ ἢ Ταγ)ρχου, ἂν θέλετε, τὸ πολὺ - πολὺ. Σύμφωνα μὲ τὸ ἴδιο σκεπτικόν, γιατί νὰ μὴ γίνῃ σύγκρισις καὶ μεταξὺ αὐτῶν τῶν Λοχαγῶν ἢ Ταγματάρχων καὶ Συνταγματάρχων Πεζικοῦ καὶ νὰ μὴ κατηγορηθοῦν οἱ τελευταῖοι, διότι δὲν τίθενται ἐπὶ κεφαλῇς τῶν ἐτοίμων πρὸς ἔφοδο, μὲ ἐφ' ὅπλου λόγχῃ, ἀνδρῶν τῶν; Ἡμεῖς δὲν ὑποστηρίζουμε κάτι τέτοιο! Ἐκαστος ἐφ' ᾧ ἐτάχθη.

Ἀλλὰ ἡ ἐπίθεσις κατὰ Μαυρογιάννη συνεχίζεται. Μάλιστα διανθισμένη μὲ ἐκφράσεις φιλίας, σεβασμοῦ, τιμῆς κ.ἄ. Οὔτε πολὺ, οὔτε λίγο, κατηγορεῖται ὁ Μαυρογιάννης ὅτι ἐφιλοδώρησε τὰ τμήματα τοῦ γράφοντος τὸ ἄρθρο, μὲ «κουφέτα» δηλ. ὁβίδες. Καὶ μάλιστα ἡ

κατηγορία συνοδεύεται με άνοικεια είρωνικά σχόλια (εύστοχοι γάρ πάντοτε αἱ βολαί του κ.ἄ.), τὰ ὁποῖα θέτουν ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν εἰλικρίνεια τῶν διαβεβαιώσεων περὶ φιλίας κλπ.

Λυπηρότατο τὸ ὅτι φίλια τμήματα ἐβλήθησαν ἀπὸ τὸ Πυρ)κό μας. Ποῖον θαρύνει ἡ εὐθύνη; Τὸν Μαυρογιάννη, ὑποστηρίζει τὸ ἄρθρο, χωρὶς κανένα ἐνδοιασμό. Ἀνταποκρίνεται ὁμως πρὸς τὴν ἀλήθεια ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτός;

Ἀπὸ τὸν κόπο νὰ ἀναζητήσουμε ἐμεῖς τὴν ἀλήθεια, μᾶς ἀπαλλάσσει αὐτὸς οὗτος ὁ ἄρθρογράφος. Ὁ ὁποῖος εἰς τὸ κατὰ τὸ 1960 ἐκδοθὲν βιβλίον τοῦ «40 χρόνια Στρατιώτης τῆς Ἑλλάδος», ἄλλοῦ ἀποδίδει τὰς εὐθύνas καὶ ὄχι εἰς τὸν Μαυρογιάννη. Τότε ποὺ τὰ γεγονότα ἦσαν πρόσφατα καὶ αἱ μαρτυρίες, ποὺ ἐγράφησαν εἰς χρόνον ἀνύποπτο, ἀναμφισβήτητα ἀξιόπιστες.

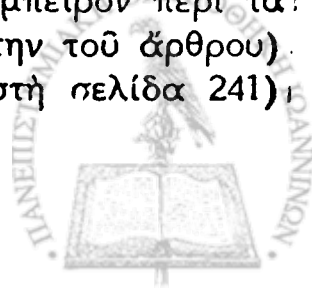
Ἀντιγράφομεν ἀπὸ τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον¹⁶ «...Εἰς τὰς 20 Νοεμβρίου κατελήφθη τὸ Κεράσοβον καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολήν μας ἐκινήθημεν πρὸς Κτίσματα. Τὸ ἀπόσπασμα Ἀσημάκη¹⁷ εὐρέθη εἰς δυσάρεστον θέσιν. Εὐρέθη πρὸ συρματοπλεγμάτων... Διησθάνθη τὸν κίνδυνον γενικῆς ἀποτυχίας εἰς τὸν Τομέα μου. Ἔβλεπα τὸ Ἱππικὸν μας μαχόμενον ἐφίππως!!! νὰ παρέχῃ ἐξαιρετικὸν στόχον... νὰ μὴ πληροφορῇ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα μία Ἱλὴ ἐπάνω στὰ Κτίσματα νὰ διαλυθῇ ἀπὸ τὸ ἰδικό μας Πυρ)κό. (Σημ. Ἡ ὑπογράμμιση δική μου). Ἦτο ἡ πρώτη μας συ-

νεργασία μὲ τὸν στρατηγὸ (SIC. Ἀσφαλῶς ἐννοεῖ τὸν θραδύτερον στρατηγὸ) Καλλίνσκη στὸν ὁποῖο ἔστειλα ἓνα δριμύτατο σημείωμα. Στενοχωρήθηκε καὶ στενοχωρήθηκε καὶ ἐγὼ γι' αὐτό... Γι' αὐτὸ ἐζήτησα καὶ ἀνέλαβα τὴν Διοίκησιν καὶ τῶν δύο ἀποσπασμάτων...». (Σημ. Ἐννοεῖ τοῦ ἀποσπάσματος Ἀσημάκη καὶ τοῦ ἀποσπάσματος Ἀντ)ρχου Πεζ. Μπίμπη, γενομένην κατόπιν τῆς ἀπὸ 22.11.40 Δ)γῆς VIΙΙ Μεραρχίας).

Πῶς συμβιβάζονται τὰ τότε γραφέντα μὲ τὰ τῶρα ὑποστηριζόμενα; Τότε ἔφταιγε τὸ Ἱππικὸ τὸ ὁποῖο δὲν πληροφοροῦσε ὥστε νὰ εἶναι γνωστὴ ἡ θέσις τῶν τμημάτων του, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ Ἱλὴ Καλλίνσκη, μέσα σὲ καλυμμένο ἀπὸ θάμνους καὶ δένδρα καθὼς καὶ ἔντονα διακεκομμένο ἀπὸ χαράδρες, ὑψώματα κλπ. ἔδαφος, νὰ θεωρηθεῖ ἐχθρικό τμήμα καὶ νὰ βληθεῖ. Τώρα φταίει ὁ Μαυρογιάννης, προσωπικὰ ὁ ἴδιος. Ἐὰν διεπίστωσε, κατὰ τὸν χρόνον ποὺ συνέβη τὸ ἐπεισόδιο, ὅτι ἔφταιγε ὁ Μαυρογιάννης, κατὰ ποῖαν λογικὴ ἐστάλη τὸ «δριμύτατο σημείωμα» στὸν Καλλίνσκη; Καὶ μὲ ποῖον σεβασμὸν πρὸς τὴν «Ἱστορικὴ ἀλήθεια», στὸ βιβλίον τοῦ ἀναφέρει ὡς αἰτίαν τοῦ συμβάντος τὴν παράλειψιν πληροφορήσεως ἐκ μέρους τοῦ Ἱππικοῦ καὶ ὄχι τὸν πραγματικὰ ὑπαίτιον, ὡς διατείνεται τώρα, Συν)ρχην Μαυρογιάννην;

Ἐξ ἄλλου εἶναι γνωστὸν (ἀσφαλῶς καὶ εἰς τὸν ἔμπειρον περὶ τὰ πολεμικὰ συντάκτην τοῦ ἁρθροῦ).

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 241)

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ VIII ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΛΠΑΚΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΑΛΑΜΑΝ – 1940

(Ψεύδη πού έχαλκεύθησαν καὶ ἀλήθειαι πού ἀπεκρύβησαν)

Τοῦ ὑποστρατήγου ἐ.ἀ. ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΥΛΗ

(Συνέχεια τοῦ προηγουμένου)

2) Συμβούλιον Ἀντ)γίου Καθενιώτη, Μαυροσκοῦ καὶ Παναγιωτάκου, συσταθὲν διὰ Δ)γῆς Υ.ΕΘ.Α.:

Ὅρα: «Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΠΡΟΜΑΧΟΥΣΑ», Ἀντ)γίου Χαρ. Κατσιμήτρου, σελ. 64.

3) Ἀγγλος Στρατηγὸς ΠΕΡΡΥ, Διοικητὴς Θεωρ. Μεραρχίας:

Ὅρα: «Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΠΡΟΜΑΧΟΥΣΑ», Ἀντ)γίου Χ. Κατσιμήτρου, σελ. 64.

4) Ἀντ)γος Χαρ. Δρίσας: «Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ VIII ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΛΠΑΚΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΑΛΑΜΑΝ», σελ. 4.

5) Κρίσεις Ἰταλῶν:

Ὅρα: «Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΠΡΟΜΑΧΟΥΣΑ», Ἀντ)γίου Χαρ. Κατσιμήτρου, σελ. 65, 188, 189.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι, ἂν καὶ τὸ μετὰ ἀνωτέρω ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Στρατ. κ. Τσακαλῶτος,

τὸ ἐπεισόδιον, δηλ., τῆς βολῆς φιλικῶν τμημάτων ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ πυροβολικοῦ, ἐκ σφάλματος φυσικά, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον δὲν δύναται — καθ' ἡμᾶς — νὰ εὐθύνεται προσωπικῶς ὁ Ἀρχηγὸς Πυρ)κοῦ ἀειμνήστος Μαυρογιάννης, ὑπῆρξε λυπηρόν, ἐν τούτοις, τοῦτο, οὐδόλως ἐπισκιάζει τὸ τεράστιον ἔργον τοῦ Μαυρογιάννη, ὡς τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὰς ἀνωτέρω κρίσεις καί, λεπτομερέστερον, ἀναπτύσσεται εἰς τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου τοῦ Χαρ. Κατσιμήτρου 28, καὶ 49 ἕως 65 (ὅρα: «Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΠΡΟΜΑΧΟΥΣΑ», ἔργον, τὸ ὁποῖον τόσον πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν λαμπρὰ νίκην τοῦ ΚΑΛΠΑΚΙΟΥ — ΚΑΛΑΜΑ.

Ἄλλως τε, συνήθη εἶναι τὰ σφάλματα εἰς τὸν πόλεμον, ὡς ὁμολογεῖ καὶ ὁ Στρατ. κ. Τσακαλῶτος, ἀλλ' ὅχι, ὅμως, ὑπὸ τὴν εἰρωνικὴν ἔννοιαν, ὡς αὕτη ἐκφράζεται ὑπὸ τοῦ Στρατ. Τσακαλῶτου ἀλλὰ ὑπὸ τὴν ἀληθῆ ἔννοιάν της.

IV. ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΣ ΣΤΡΑΤ. ΧΑΡ. ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤ. κ. ΘΡ. ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ γραφόμενα ὑ-

πὸ τοῦ Στρατ. κ. Τσακαλώτου, περὶ τοῦ ἀειμνήστου Στρατηγοῦ μας Χ. Κατσιμήτρου, Διοικητοῦ VIII Μεραρχίας κατὰ τὸν πόλεμον 1940 — 41, καλὸν θὰ ᾔητο νὰ σιωπήσωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ν' ἀναμείνωμεν τὴν μελλοντικὴν κρίσιν τῆς ἀδεκάστου Ἱστορίας, ἢ ὅποια, ὡς γνωστόν, ὀφείλει πάντοτε οὐδὲν ψευδὲς ν' ἀναγράφῃ ἀλλὰ καὶ οὐδεμίαν ἀλήθειαν νὰ παρασιωπᾷ.¹

Ἐπειδὴ, ὅμως, λόγῳ ἡλικίας, ἴσως δὲν προφθάσωμεν νὰ πληροφορηθῶμεν τὴν ἀληθῆ κρίσιν τῆς Ἱστορίας διὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς VIII Μεραρχίας εἰς τὸ Καλπάκι καὶ τὸν Καλαμᾶν κατὰ τὸ 1940, καλὸν θὰ ᾔητο νὰ θέσω ὑπ' ὄψιν τοῦ Στρατ. κ. Τσακαλώτου ἓν βιβλίον, μὲ πολλὰς, πάρα πολλὰς ἀποδείξεις, τηρούμενον ἤδη ὑπὸ τῆς Δ)νσεως Ἱστορίας Στρατοῦ. (Δ.Ι.Σ.).

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ὑπὸ τὸν τίτλον μέν:

«**Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ VIII ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΛΠΑΚΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΑΛΑΜΑΝ**»,

μὲ ὑπότιτλον δέ:

«**Ψεῦδη ποὺ ἐχαλκεύθησαν καὶ ἀλήθειαι ποὺ ἀπεκρύβησαν**», ἐκδόσεως 1975, εἶναι γραμμένον ἀπὸ τὸν ἄλλοτε ἀντ)ρχην - ἐπιτελάρ-

1. Ἐνταῦθα δὲν ἐννοοῦμεν τὸν ἐκδοθέντα τόμον ὑπὸ τῆς Δ.Ι.Σ. κατὰ τὸ 1960 ὑπὸ τὸν τίτλον: Ἑλληνοϊταλικὸς πόλεμος 1940—41, «**Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ**», ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν νὰ ἐπακολουθήσῃ νεωτέραν ἐκδοσιν.

χην τῆς VIII Μεραρχίας κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1940—41 καὶ μετέπειτα Ἀντ)γον ἀείμνηστον Χαρίλ. Δρίβαν, στηρίζεται δὲ ἐπὶ τῆς ἐπισήμου Ἐκθέσεως - Ἡμερολογίου τῆς VIII Μεραρχίας.

Τὸ βιβλίον τοῦτο κρίνεται πολὺ χρήσιμον νὰ μελετηθῇ ἀπὸ τὸν Στρ. κ. Τσακαλῶτον· εἶναι, ἄλλωστε, πολὺ μικρόν· περιλαμβάνει 104 σελίδας μόνον, καὶ αὐτὰς ἀραιογραμμένας διὰ γραφομηχανῆς καί, ἐπὶ πλέον, ὑπερτριάκοντα φωτοαντιγραφα τῶν κατὰ τὸ 1940 ἐκδοθεισῶν ἐπισήμων διαταγῶν, ἀναφορῶν κλπ. ὑπὸ τῆς VIII Μεραρχίας, φερουσῶν τὰς μονογραφὰς τοῦ Στρατ Κατσιμήτρου, τοῦ Ἐπιτελάρχου Χ Δρίβα καὶ τοῦ Δ)ντοῦ Ἐπιχειρήσεων (III Γραφείου), Ταγ)χου τέ τε Παν. Πετρουτσοπούλου.

Ἡ γνησιότης τῶν ἀνωτέρω φωτ. αντιγράφων, δὲν δύναται νὰ προβληθῇ ἀπὸ οἷονδήποτε γνωρίζοντι (ὡς ὁ ὑποφαινόμενος), ὅχι μόνον τοὺς γραφικοὺς χαρακτῆρας τῶν ἀειμνήστων πρωταγωνιστῶν Στρα Χαρ. Κατσιμήτρου, Ἐπιτελάρχ. Χαρίλ. Δρίβα καὶ Δ)ντοῦ III Γρ. φείου VIII Μεραρχίας, διορθώσε καὶ μονογραφὰς τῶν ἀνωτέρω.

Ἀπὸ τὸ ἴδιον αὐτὸ βιβλίον τ' Ἀντ)γου Χαρίλ. Δρίβα θὰ πληροφορηθῇ ὁ Στρατ. κ. Τσακαλῶ καί, μάλιστα, ἀπὸ πρῶτο χέρι (ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Στρατηγὸν Χαρίλ. Κατσιμήτρον) τὰ ἀληθῆ συμβαίεις τὴν «**θρυλικήν**» (κατὰ τὸν Τσακαλῶτον) Γκραμπάλαν, κατὰ τὴν νύκτα τῆς 2—3 Νοεμβρίου 19

ἢ ὁποῖα — κατὰ τὸν κ. Τσακαλῶ-
τον πάντοτε :

« Ὑπῆρξεν ἡ ἰσχυτάλη μεταξύ
Ἱταλῶν καὶ ἐθελοντῶν θανά-
του, ποὺ τοὺς πέταξε διὰ τῆς
λόγχης μέ τὴν φωνὴν ἀέρα! »

ΣΗΜ. ΣΥΝΤ. (Α.Χ.Μ.) :

Στὴ συνέχεια ὁ ὑποστράτηγος κ. Μιχ.
Σούλης ἀσχολεῖται μὲ τὸ βιβλίον τοῦ μα-
καρίτου Στρατηγοῦ Χαρ. Δρίθα καὶ τοὺς
χαρακτηρισμοὺς τοῦ Στρατηγοῦ κ. Τσακα-
λῶτος περὶ αὐτοῦ καθὼς καὶ περὶ τοῦ Ἀρ-
χιστρατήγου Παπάγου. Ἀλλὰ ἡ ἀνάπτυ-
ξις αὐτῶν τῶν θεμάτων θὰ μᾶς πῆγαινε
πολὺ μακριὰ καὶ διὰ τῆς δημοσιεύσεως
θὰ ὑποδαύλιζε τὴν ἐπέκτασιν τῆς συζη-
τήσεως, ποὺ πῆρε ἤδη ἄρκετὸ μᾶκρος διὰ
τῶν ἀρκετὰ ἐκτεταμένων ἀπαντήσεων, δυ-
σαναλόγων πρὸς τὴν ἔκτασιν τῶν σελίδων
τοῦ περιοδικοῦ τῆς Ἑπειρωτικῆς Ἐται-
ρείας, τῶν διακεκριμένων συνεργατῶν μας
κυρίων Χρ. Ψασόη καὶ Μιχ. Σούλη.

Καὶ περαινέει ὁ κ. Μιχ. Σούλης :

V. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Μελετῶν, ὁ Στρατ. κ. Τσακα-
λῶτος, τὸ προαναφερθὲν βιβλίον
τοῦ ἀειμνήστου Ἀντ)γου Χαριλ.
Δρίθα καὶ, ἰδιαιτέρως, τὰς συνημ-
μένας εἰς τοῦτο ἀποδείξεις (εἰς φω-
τοαντίγραφα), θὰ διαπιστώσῃ τὴν
ἀπόλυτον ἱστορικὴν ἀλήθειαν, του-
τάχιστον, διὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς
III Μεραρχίας εἰς τὸ Καλπάκι

καὶ τὸν παταμὸν Καλαμῶν κατὰ τὸ
1940.

Ἄς συμβουλευθῇ λοιπόν, ὁ Στρ.
κ. Τσακαλῶτος τὸ ἀνωτέρω βιβλίον
διὰ νὰ πληροφορηθῇ ἐκ τούτου, τὴν
ἱστορικὴν ἀλήθειαν διὰ τὴν ἀνωτέ-
ρω χρονικὴν περίοδον, διότι τὴν
πραγματικὴν ἀλήθειαν φαίνεται ὅ-
τι τὴν ἀγνοεῖ.

2. Εἰς τὸ σύνολόν του σχεδόν, τὸ
ἄρθρον τοῦ Στρατ. κ. Τσακαλῶτος
χαρακτηρίζεται διὰ τὴν ἐμπάθειάν
του πρὸς πάντας τοὺς συντελέσαν-
τας εἰς τὴν ἐποποιίαν τῆς Ἑπείρου
καὶ τῆς Βορ. Ἑπείρου, μὲ ἐξαίρε-
σιν τὸν Στρατ. Χαράλ. Κατσιμῆ-
τρον, τὸν Συν)ρχην Κων. Δαθάκην
καὶ τὸν, τότε, Ταγ)χην Πεζ. Παν.
Πετρουτσόπουλον (ἅπαντας τοῦ
ὅπλου τοῦ Πεζικοῦ... κατὰ σύμπτω-
σιν, τοὺς ὁποίους καὶ ἐξυμνεῖ) καὶ
τὸν μόνον τὸ ὁποῖον δὲν ὑπηρετεῖ
τὸ ἄρθρον τοῦτο εἶναι ἡ « Ἱστορικὴ
ἀλήθεια γιὰ τὸ 1940—41 », ὡς τιτλο-
φορεῖ τὸ ἄρθρον του, ἀλήθειαν τὴν
ὁποῖαν, ὅμως, ἀγνοεῖ, καὶ διὰ τὴν
ὁποῖαν, ἐν τούτοις, μὲ περισσὴν ἔ-
παρσιν, γράφει :

« Ἐχω καθῆκον ν' ἀνασκευάζω
καὶ νὰ παρουσιάζω τὴν Ἱστο-
ρικὴν ἀλήθειαν ἀλλὰ καὶ τοὺς
ὑβρίζομένους πολεμιστάς! »

Κρίμα! Κρίμα! Κρίμα!

ΜΙΧΑΗΛ Δ. ΣΟΥΛΗΣ

Ὑποστράτηγος ἐ.ἀ.

Ἀναστάσεως 98, 156 69

Τηλ. 6510.526 — Παπάγου

ΟΙ ΗΠΕΙΡΩΤΑΙ ΕΙΣ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ

ΤΟΥ ΕΡΜΗ ΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΥ

Α'

Ἐνδείξεις περὶ ἐλεύσεως τῶν πρώτων Ἑπειρωτῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἀρχαίας Δακίας, νῦν δὲ Ρουμανίας, ἔχομεν ὡς καὶ ἄλλοτε¹ ἐγράψαμεν, ἀπὸ τοῦ Γ' μ.Χ. αἰῶνος.

Τότε εἰς τὴν στρατιάν τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ, τοῦ κατακτήσαντος τὴν Δακίαν εἶχον συμπεριληφθεῖ μεταξὺ διαφόρων ἄλλων λαῶν² Κρήτες, Κύπριοι καὶ Ἕλληνες ἐξ ἄλλων ἐπαρχιῶν. Δὲν ἀποκλείεται κατὰ συνέπειαν νὰ εἶχον στρατολογηθῇ ὡς λεγεωνάριοι καὶ Ἑπειρωταὶ δεδομένου ὅτι οἱ Θεσπρωτοὶ παλαιότερον ἐξεδήλωσαν φιλικὰ αἰσθήματα ἔναντι τῆς Ρώμης.³

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῶν προϋποθέσεων αὐτῶν, ἱστορικῶς τυγχάνει τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὅτι μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ ἐνδόξου Βυζαντίου (1453 μ.Χ.), χιλιάδες Ἑπειρωτῶν κατέφυγον εἰς τὰς παραδουναβείους Ἑγεμονίας ἔνθα εἰργάζεσθην ἀόκνως καὶ ἀνεδείχθησαν οὐχὶ μόνον ὡς ἔμποροι, βιοτέχναι, λόγιοι καὶ ἀνώτεροι κληρικοί, ἀλλὰ καὶ ὡς Ἑγεμόνες ἀκόμη.⁴

Σημειωτέον ὅτι οἱ ἐξ Ἑπείρου καταφυγόντες εἰς Βλαχοβογδανίαν ραγιάδες ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ

ἐνδότερα τῆς χώρας (Βουκουρέστιον, Ἰάσιον, Τιργαβίστιον καὶ ἄλλαχοῦ), ἐνῶ εἰς τοὺς παραδουναβείους λιμένας ἀφίκοντο καὶ ἱδρυσαν ἀξιολόγους παροικίας νησιῶται ἐκ Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης καθὼς καὶ ὀλίγοι Χῖοι, Λέσβιοι, κ.ἄ.

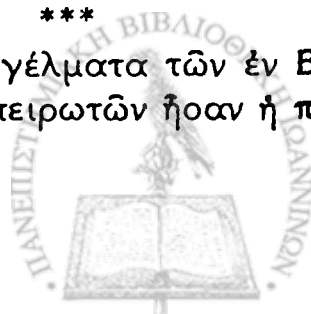
Οἱ νησιῶται διεκρίθησαν ὡς ναυτικοὶ ἀναπτύξαντες τὰ μέγιστα τὴν ἑλληνικὴν ναυσίπλοϊαν τοῦ Δουνάβειος, χάρις δὲ εἰς τὰ ἐπιτεύγματα αὐτῶν ἡ ἑλληνικὴ σημαία ἐδέσπεζεν ἀπὸ τὰς Σιδηρὰς Πύλας μέχρι τοῦ Σουλινᾶ (1856—1924).⁵

Εἰς τὸ παρὸν σημείωμα δὲν θ' ποιήσωμεν μνείαν περὶ τῶν ἐπιφυνῶν Ἑπειρωτῶν τῶν διαπρεψάντων ποικιλοτρόπως ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος. Οὕτε περὶ τῶν δημοσιγράφων θὰ εἵπωμεν τι.

Δι' αὐτοὺς ὁ αἰμύνηστος Ἄλκι Μυρσίνης - Μάνθος ἡσχολήθη δέετως.⁶

Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν θὰ ἀναφέρωμεν συνοπτικῶς πετῶν ἐν Βουκουρεστίῳ Ἑπειρωτῶν καὶ δὴ τῶν ἀνθρώπων τοῦ μόχθων ἀκμασάντων ἐμπορικῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Μεσοπολέμου (1918—1945).

Κύρια ἐπαγγέλματα τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ Ἑπειρωτῶν ἦσαν ἡ π

κουντοποιία, ή ζαχαροπλαστική και ή άρτοποιία.

Οὐκ ὀλίγοι ὅμως ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξαν ἐστιάτορες καὶ οἰνοπῶλαι.

Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πλακουντοποιοῦ (ρουμανιστὶ PLACINTAR) ἐξήσκουν οἱ ἐξ Ἡπείρου Ἑλληνες εἰς εὐρείαν κλίμακα καὶ κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν ἀγῶνος εἰς τὰς Ἡγεμονίας (1821).

Τοῦτο προκύπτει ἐκ συγγράμματος τοῦ I. GEORGESCUI⁷ ὅστις περιγράφων τὰς μισελληνικὰς ἐκδηλώσεις τῶν Ρουμάνων κατὰ τὴν ἔλευσιν τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου εἰς τὴν χώραν των ἔψαλαν σκωπτικὰ ἄσματα δι' ὧν ἐσατίριζον τὸν Πρίγκηπα, τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ... πλακουντοποιοῦ, προνομιοῦχον τῶν Ἡπειρωτῶν.

Ἔλεγον σὺν τοῖς ἄλλοις οἱ πικρόχολοι Ρουμάνοι ὅτι οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ Ὑψηλάντου ἦσαν πλακουντοποιοὶ καὶ κουλουροπῶλαι.

OFI TERI CEI MAI MARI
PLACINTARI SICOURIGARI.

Χέοντες τὸν μισελληνικὸν αὐτῶν ἰὸν καὶ κατὰ τὴν ὕξυνσιν τῶν Ρουμανοελληνικῶν σχέσεων λόγῳ τοῦ «Ρουμανοκουτσοβλαχικοῦ» ζητήματος (1900—1905), οἱ Ἑλληνομάχοι ἔθεσαν καὶ αὖθις ἐπὶ τάπητος τὴν... πλακουντοποιίαν. Δι' ᾧ συνέθεσαν θάσει τοῦ ἤχου τοῦ θουρίου «ὦ λυγερὸν καὶ κοπτερὸν σπαθί μου», σκωπτικὸν ἄσμα ἐν ᾧ ἐλέγετο ὅτι ὅταν ὁ Ἑλληὴν ἦλθεν εἰς τὴν Ρουμανίαν ἀνοιξεν ἓνα μεγάλον πλακουντοποιεῖον κλπ.

Ἐξυπακούεται ὅτι ἐν συνεχείᾳ ἐ-

λέγοντο χονδροειδεῖς ὕβρεις καὶ συκοφαντίαι ἐναντίον τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐν γένει.⁸

Οἱ Ἡπειρωταὶ πάντως ὡς πλακουντοποιοὶ ὑπῆρξαν ἀσυναγώνιστοι καίτοι οἱ Ἑβραῖοι συνάδελφοὶ των ἐπεχείρησαν νὰ ἀνταγωνισθοῦν αὐτούς.

Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μεσοπολέμου πασίγνωστα ἦσαν τὰ πλακουντοποιεῖα τῶν Ν. Φόλλα, ἐξαδέλφων Περικλέους καὶ Χριστοδοῦλου Μπρατζῆ ἐκ Δικόρφου καὶ Ν. Σπυροπούλου κείμενα εἰς κεντρικὰ σημεῖα τῆς ρουμανικῆς πρωτευούσης. Ὁμοίως τοῦ Εὐαγγέλου Τσεκούρα, εὐρισκόμενον εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ Τραϊάνου καὶ τοῦ Θ. Μπέγκα, πατρὸς τοῦ πρώην Δημάρχου Ἰωαννίνων κ. Κωνσταντίνου Μπέγκα.

Πολλοὶ πλακουντοποιοὶ ἦσαν ταυτοχρόνως καὶ ζαχαροπλάσται.

Ἡ ἄρτοποιία ἀφ' ἑτέρου ἀπετέλεσεν βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα διὰ μέγαν ἀριθμὸν Ἡπειρωτῶν.

Ὁ Ἰωάννης Τασόπουλος ἐκ χωρίου Πρωτόπαππα ἐφημίζετο κατὰ τὴν δεκαετίαν τοῦ '20 ὡς μέγας ἐπιχειρηματίας ἄρτοποιός.

Ζάμπλουτος, διατηροῦσεν καὶ σταῦλον εἰς τὸν ἵπποδρομον τοῦ Βουκουρεστίου, οἱ δὲ ἵπποι αὐτοῦ πολλάκις ἀνεδείχθησαν νικηταὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας τράπ. Ὁ υἱὸς του, ὁ τζόκεϋ Τασόπουλος ἐτύγχανε πασίγνωστος εἰς τοὺς κύκλους τῶν φιλίππων τῆς Ρουμανίας.

Δυστυχῶς, ἡ μεγαλοεπιχειρήσις αὕτη παρήκμασε μετὰ τὸ 1930 πρὸς μεγίστην θλίψιν τοῦ ἱδρυτοῦ της.

Ἑτεροὶ Ἡπειρωταὶ ἄρτοποιοὶ ἦσαν οἱ Λαζαρίδης ἐκ Παπίγκου,

Σταῦρος Πασχαλόπουλος ἀπ' τὸ Μανασσῇ, Μαρτίνης, Δημήτριος Χρόνης ἐκ χωρίου Μαζιά τοῦ Ζαγορίου, οἱ ἀδελφοὶ Χαρισιάδου ἐκ Δικόρφου, ὁ Βορειοηπειρώτης Ἡλίας Παπαδόπουλος καὶ ἄλλοι ὧν τὰ ὀνόματα μοῦ διαφεύγουν.

Αἱ ἄμαξαι τῶν ἐλληνικῶν ἀρτοποιείων φέρουσαι ἐγγεγραμμένα τὰ ὀνόματα τῶν ιδιοκτητῶν των διέσχίζον κατὰ μῆκος καὶ πλάτος τὰς ὁδοὺς τοῦ Βουκουρεστίου, γεγονὸς ὅπερ οἱ Ρουμάνοι σωθίνισται δὲν ἔβλεπον «μὲ καλὸ μάτι» διότι διήθεν οἱ ξένοι ἐκτοπίζοντες τοὺς ὁμοεθνεῖς των «ἐστεροῦσαν τὸ ψωμί» ἀπ' αὐτούς.

Ἐσφαλμέναι ἀντιλήψεις.

Φήμεν ἱκανῶν ἐμπόρων εἶχον ἀποκτήσει καὶ οἱ ἐξασκήσαντες τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐστιάτορος, οἶνοπώλου ἢ παντοπώλου.

Ἐστιάτορες ὥσάν τοὺς Ἀριστοτέλην Ἐξάρχου ἀπὸ τὸ Κράψι, Ν. Γεροντάκη, Περικλῆν καὶ Παναγιώτην Γιοθανίδην ἐφημίζοντο διὰ τὰ λαμπρὰ ἐδέσματα τὰ ὅποια παρεσκευάζοντο εἰς τὰ ἐστιατόριά των.

Περιζήτητος ἦτο ὁ πατσᾶς τοῦτέστι ἡ τσόρμπα ντέ μπούρτα, ὅπως ἐλέγετο ρουμανιστί, ἣτις ἐμαγειρεύτο εἰς τὸ ἐστιατόριον τοῦ Κραψίτου Ἀ. Ἐξάρχου τὸ εὕρισκόμενον εἰς τὴν μεγάλην ἐμπορικὴν συνοικίαν τοῦ «Ὀμπόρ».

Ἐκ τῶν οἶνοπωλῶν - παντοπωλῶν ὑπενθυμίζομεν ἐν τάχει τοὺς Κ. Ζορμπᾶν καὶ Λάμπρον Γιοθανίδην, ἀμφοτέρους ἐξ ἐπαρχίας Κο-

νίτης.

Βιοπαλαισταὶ ἀρχικῶς, οἱ Ἡπειρώται⁹ διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς φιλοπονίας, διὰ τοῦ ἰδρώτος καὶ τοῦ μόχθου των ἐκτήσαντο σημαντικὰς περιουσίας. Ἐμόρφωσαν ἐλληνοπρεπῶς τὰ τέκνα των εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Ἐκπαιδευτήρια Βουκουρεστίου προλαμβάνοντες οὕτω τὸν ἀφελληνισμόν τῶν παιδιῶν των, ὅπερ καθ' ἡμᾶς ἀποτελεῖ τὴν μεγίστην ἐθνικὴν προσφορὰν τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ ἠπειρωτικοῦ στοιχείου. (Ἀναμφισβητήτως ἐλάχισται ἐξαιρέσεις παρετηρήθησαν).

Γενικῶς οἱ διαθιοῦντες εἰς τὴν πόλιν τοῦ Βούκουρ συμπατριῶται ἡμῶν, δὲν ἐλησμόνουν τὴν γενέτειραν Ἡπειρον. Ἐπεσκέπτοντο κατὰ διαστήματα αὐτήν, οἱ δ' εὐποροῦντες εὐηργέτουν τοὺς Ναοὺς ἢ τὰ σχολεῖα τῶν χωρίων εἰς τὰ ὅποια ἐγεννήθησαν.

Ἀτυχῶς, μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ νέου καθεστῶτος εἰς Ρουμανίαν αἱ ιδιωτικαὶ περιουσίαι καὶ ἐπιχειρήσεις ἐκρατικοποιήθησαν, οἱ δὲ ἐξ Ἡπείρου ὁμογενεῖς, μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων παροίκων, πένητες καὶ ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει κατέφυγον εἰς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα.

Πλούσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπείνασαν.

ΕΡΜΗΣ Θ. ΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

1. Δελτίον Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας, ἔτος ΙΒ', τεῦχος 108, σ. 345.

2. Ε. Θ. Μουδοπούλου «Ἀρχαῖαι Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι εἰς τὴν Ρουμανίαν», Ἐν Ἀθήναις 1979, σ. 44, 45.

3. Δελτίον ἑνθ. ἀν.

4. Οἱ πρόγονοι τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Βλα-

Ἀπόψεις στὴν ἐξιστόρηση τῶν πολεμικῶν γεγονότων τῆς Ἐποποιΐας τοῦ '40

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ σελίδα 234)

ὅτι μέχρι καὶ τοῦ πολέμου '40—41, ἡ ἐκτέλεσις θολῆς ἦτο ἔργον τῶν Διοικητῶν Πυρ)χιῶν καὶ ποτὲ τῶν Ἀρχηγῶν Πυρ)κοῦ. Ἐπίσης, ἀφοῦ ὁ ἀγὼν ἀπὸ ἀμυντικὸς εἶχε μεταπέσει εἰς ἀγῶνα κινήσεων κατὰ ἐδαφικὰ διαμερίσματα, ἀναγκαστικὰ καὶ αἱ Μονάδες Πυρ)κοῦ δὲν ἐνεργοῦσαν ὑπὸ τὴν συγκεντρωτικὴ Διοίκηση τοῦ Μαυρογιάννη, ἀλλὰ εἶχον ἀποκεντρωθεῖ κατὰ ἀποσπάσματα καὶ φάλαγγας. Ἐπομένως καὶ ἐὰν ὑποτεθεῖ ὅτι τὰ σφάλμα τῆς προσβολῆς τῆς Ἰλῆς ἀπὸ τὸ Πυρ)κό μας ἐθάρυνε αὐτό, τὸ λάθος ἦτο κάποιου Δ)τοῦ Πυρ)χίας, ἐν οὐδεμιᾷ δὲ περιπτώσει τοῦ Μαυρογιάννη.

Ἐν συμπεράσματι, διαπιστώνο-

μεν καὶ ἡμεῖς τὸ «θαλάσσωμα». Ποῦ ὅμως ὑπάρχει αὐτό, ἐπαφιέμεθα εἰς τὴν ὀρθὴ κρίση τῶν ἀναγνωνστῶν νὰ ἐντοπίσουν.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΑΣΟΗΣ

Ὑποστράτηγος ἐ.ἀ.

Κυρηνείας 24, 156 69

Τηλ. 6510.634 — Παπάγου

13. Κατσιμ. Ἠπ. Προμ. σελ. 189..

14. Κατσιμ. Ἠπ. Πρ. σελ. 112 καὶ ΓΕΣ τόμ. Β' σελ. 58.

15. Κατσιμ. Ἠπ. Προμ., σελ. 193.

16. Θρ. Τασκαλώτου. 40 χρόνια στρα. τῆς Ἑλλ., σελ. 117.

17. Τὸ Ἀπόσπ. Ἀσημάκη ἀπετελεῖτο ἐκ τῆς Α' Ὁμάδος Ἀναγνωρίσεως τοῦ Α' Σ.Σ., ἐνὸς Τάγ)τος τοῦ 40 Συν)τος καὶ Οὐλαμοῦ Πυρ)κοῦ. Δ)τῆς ὁ Διοικητῆς τῆς Α' Ὁμ. Ἀν. Ἀντ)ρχης Ἱππικοῦ Ἀσημάκης Κων.

χίας Μιχαήλ τοῦ Γενναίου κατήγοντο ἐκ Νεγάδων τοῦ Ζαγορίου (Μ. Κ.Οικονόμου «Νεγάδες, τὸ ἱστορικὸ χωριὸ τοῦ Ζαγορίου», Ἀθῆναι 1977, σ. 420—421).

Περὶ τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Βασιλείου Λούπου (λύκου) ἔνιοι ἱστορικοὶ λέγουν ὅτι ἦτο Ἡπειρώτης. Ἄλλοι πάλιν φρονοῦν ὅτι ἦτο Ἀλβανός. (Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν «Ἐλευθερουδάκη», Ἀθῆναι, τ. 3ος σ. 16).

5. Ὅρα σχετικῶς Σ. Ι. Φωκᾶ «Οἱ Ἑλληνες εἰς τὴν ποταμοπλοΐαν τοῦ κάτω Δουνάβεως», μετὰφρασις ἐκ τῆς ρουμανικῆς ὑπὸ Μαρίας Ι. Μαρκοπούλου φιλολόγου, Θεσσαλονίκη 1975.

Μ. Ι. Μαρκοπούλου «Οἱ Κεφαλλῆνες καὶ οἱ Ἰθακῖσιοι στὴ ναυσιπλοΐα τοῦ Δουνάβεως», Ἀθῆναι 1967.

6. Α. Μάνθου «Ἡπειρῶται δημοσιογράφοι στὴ Ρουμανία», Ἐν Ἀθῆναις 1970. Ἐκδοσις Ἡπειρ. Ἑταιρείας.

— «Ἡπειρῶται δημοσιογράφοι στὴ Ρουμανία», Ἀθῆναι 1973. Ἐκδοσις Ἡπειρ. Ἑταιρείας.

7. I. GEORGESCU «ISTORIA' LUI TUDOR VLADIMIRECU» SIBIU 1921, P. 65.

8. Ε. Θ. Μουδοπούλου «Τὸ Ρουμανοκουτσοβλαχικὸν ζήτημα». Ἐν Ἀθῆναις 1978, σ. 34.

9. Ἐκ τῶν χιλιάδων ὁμογενῶν τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα Βουκουρεστίου τὰ 80% ἦσαν Ἡπειρῶται. (Ε. Θ. Μουδοπούλου «Περὶ τοῦ ἐν Ρουμανίᾳ ἑλληνικοῦ τύπου». Ἐν Ἀθῆναις 1981, σ. 23).

“Ένας άρραβώνας στην Πυρσόγιαννη τὸ 1876

ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΦΡΟΝΤΖΟΥ

ΣΗΜ. ΣΥΝΤ.:

Ἀτυχῶς ὁ «καλὸς καγαθὸς» Ἑπειρώτης δικηγόρος Πέτρος Φρόντζος δὲν θὰ ἰδεῖ δημοσιευμένη τὴν συνεργασία, πρὸ πρὸ δύο μὲν μηνῶν ἔστειλε ἐπὶ τὴν Ἑταιρεία.

Ἄς εἶναι οἱ σελίδες αὐτὲς τῆς ἰδιαίτερης πατριδᾶς του Πυρσόγιαννης μνημόσυνο παντοτεινὸ καὶ συμβολὴ στὴν ἱστορικὴ ἔρευνα.

Ὁ θάνατος ἀγνοεῖ τίς προθέσεις καὶ ἀδιαφορεῖ γιὰ τὰ ἡμιτελῆ ἔργα. Ὁ Πέτρος Φρόντζος κατέλειπε μνήμη εὐγενικοῦ Ἑπειρώτη, πρὸ ἀγάπησε τὸν ἱστορικὸ τόπο του, τὴν Μαστοροπαραγωγὸ Πυρσόγιαννη καὶ τὰ Ἑπειρωτικὰ Γράμματα.

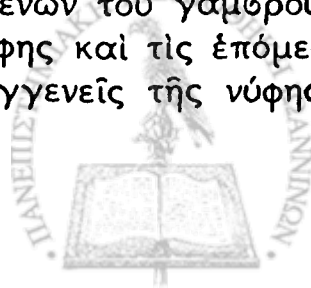
Ἡ μνηστεία ἢ ὁ ἀρραβώνας ὅπως συνηθίζεται νὰ λέγεται ἀπὸ τὴν ἐπικύληση τοῦ ἱερέα κατὰ τὴν ἱερολογία τοῦ ἀρραβώνα: «Ἀρραβωνίζε-ται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Α' τὴν δούλην τοῦ Θεοῦ Β' εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ Β' τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ Α' εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς κλπ.». Τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται τρεῖς φορές γιὰ τὸ σύζυγο καὶ τὴ σύζυγο.

Δὲν γνωρίζομε γρηγορώτερα ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1834 μὲ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ὀλίγο γρηγορώ-

τερα στὴν Τουρκοκρατούμενη μὲ ἀπόφαση τῆς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Κων)πολης ὄρισαν ὅτι ἡ ἱερολογία τοῦ ἀρραβώνα θὰ γίνεται ὀλίγον πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου καὶ θὰ ἐπακολοθοῦσε ἡ τέλεση αὐτοῦ.

Ὁ τυπικὸς ἀρραβώνας κατὰ τὴν περίοδο τῆς Τουρκικῆς κατοχῆς στὴ Ἑπειρο, ἦτοι μέχρι τὸ 1913 καὶ θραδύτερον μέχρι τὸ 1940 πρὸ φθάνουν οἱ πληροφορίες μου γινόνταν μὲ τὴ μετάβαση τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας τοῦ γαμβροῦ στὸ σπίτι τῆς νύφης κατὰ τὰς νυκτερινὰς ἰδίως ὥρας, ἦτοι ἀφοῦ ἀποσύρονταν οἱ κάτοικοι στὰ σπίτια τους γιὰ νὰ μὴ γίνῃ ἀντιληπτὸς προτοῦ ἐπισημοποιηθῇ. Ἐφερε μαζί του ὡς δῶρον στὴ νύφη μεταξωτὸ μανδήλι σ' ἓνα ἄκρο τοῦ ὁποίου ἦτο δεμένο ἓνα χρυσὸ φλωρί ἢ ἄλλο χρυσὸ νόμισμα ὡς ναπολιόνι ἢ λίρα. Κατὰ τὴν ἀναχώρησή του ἀφοῦ ἐγένετο καὶ ἀποδοχὴ ἐκ μέρους τῆς νύφης ἡ νύφη ἀνταπέδιδε τὰ δῶρα, πρὸ φανέρωνε τὴν συγκατάθεσή της μὲ μάλλινες κάλτσες πρὸ τῆς εἶχε πλέξει μὲ τὰ χέρια της γιὰ τοὺς στενοὺς συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ.

Ἡ ἐπισημοποίηση γινόνταν μὲ ἐπίσκεψη τῶν συγγενῶν τοῦ γαμβροῦ στὸ σπίτι τῆς νύφης καὶ τίς ἐπόμενες μέρες οἱ συγγενεῖς τῆς νύφης

στο σπίτι του γαμβρού. Ἡ ἱερολογία ὅμως τοῦ ἀρραβώνα γινόταν στο σπίτι τῆς νύφης ὀλίγον πρὸ τοῦ γάμου, ὅπου ὁ γαμβρὸς ἐν πομπῇ μὲ τοὺς συγγενεῖς του καὶ μπροστὰ ἔφιππο τὸ σ κ α ρ γ ι ἄ τ η μετέβαιναν νὰ παραλάβουν τὴ νύφη, καὶ νὰ τὴν ὀδηγήσουν μαζί μὲ τοὺς συγγενεῖς τῆς στὴν ἐκκλησία, πού θὰ γινόταν ὁ γάμος· καὶ σὲ συνέχεια ἐν πομπῇ καὶ μὲ τραγούδια ὀδηγοῦσαν τὸ ζευγάρι στο σπίτι τοῦ γαμβροῦ, ὅπου ἡ πεθερὰ τοὺς περιμένε μὲ δυὸ τουλοῦπες ἄσπρο μαλλὶ στο χέρι καὶ τὶς ἔβαζε ἀπὸ μία στο κεφάλι τοῦ γαμβροῦ καὶ μετὰ τῆς νύφης μὲ τὴν εὐχή τῆς ν' ἀσπρίσουν νὰ γεράσουν. Αὐτὸ θέβαια εἰκόνιζαν καὶ οἱ τουλοῦπες μὲ πὸ ἄσπρο μαλλί, νὰ φτάσουν μὲ ἀγάπη καὶ εἰρήνη ὡς τὰ θαθεῖα γεράματα.

Πολὺ σπανίως εἶχαμε διάλυση τοῦ τυπικοῦ ἀρραβώνα στο χωριό. Ἄν γινόταν κάτι τέτοιο καὶ ὁ γαμβρὸς μετάνιωνε, ἐγκατέλειπε τότε τὸ χωριὸ καὶ ἐχάανετο εἴτε στὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα ἢ σὲ κάποιο ἄλλο μέρος τῆς μεγάλης τότε Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας πού παντοῦ ἦταν ἐγκατεστημένοι Ἕλληνες.

Μιὰ περίπτωση διάλυσης τυπικοῦ ἀρραβώνα, ἦτοι μὲ ψιλὸ σύμφωνο ὅπως τὸ ἐχαρακτήριζαν, ἔχομε τὸ 1876. Προηγούμενα κατὰ τὸ 1866 ὁ Κωνσταντῖνος Ἰωάννου Τζιάμπος (Παγώνης) εἶχε ἀρραβωνιάσει τὴ θυγατέρα τοῦ Σταμάτω εἰς ἡλικίαν 5 περίπου ἐτῶν μὲ τὸν Δημήτριον Χρήστου (Σούρλαν). Ὄταν ὅμως ἡ Σταμάτω ἦλθεν σὲ ἡλικίαν 16 περί-

που ἐτῶν καὶ ἀντίκρουσε καὶ τοὺς ἄλλους νέους τοῦ χωριοῦ ἢ συμπάθειά τῆς ἐστράφη πρὸς τὸν Γιάννη Κ. Βέτσα καὶ (θραδύτερα) Βετσόπουλο, πού εἶχε μάθει ἀρκετὰ γράμματα καὶ εἶχε διορισθεῖ δάσκαλος στο χωριὸ Ὅστανίτσα τῆς Κόνιτσας (σημερινό) Ἀηδονοχώρι καὶ φοροῦσε παντελόνι καὶ σακκάκι φ ρ ἄ γ κ ι κ α καὶ κτυποῦσε περισσότερο στὰ μάτια τῶν κοριτσιῶν. Καὶ ὁ Γιάννης πού τοῦ ἄρεσε πολὺ τῆς διεμήνυσε μὲ τὴν ἀδελφή του ὅτι τὴ συμπαθοῦσε καὶ θὰ ἤθελε νὰ τὴν κάμει γυναῖκα του.

Ἡ ἀδελφή του εἶδε τὴ Σταματούλα καὶ τῆς εἶπε ὅτι ὁ ἀδελφός τῆς τὴν ἀγαπᾷ καὶ θὰ ἤθελε νὰ τὴν πανδρευθεῖ. Ἡ Σταματούλα εὐνοϊκᾶ ἐδέχθη τὴν πρόταση, ἐπεφυλάχθη ὅμως νὰ ζητήσει καὶ τὴ γνώμη τοῦ πατέρα τῆς, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἐξακρίβωσε καὶ τὴν προτίμηση τῆς θυγατέρας του, ἡ ὁποία ἤδη εἶχε προτιμήσει τὸ Γιάννη Βετσόπουλο, πού τὸ ἐδήλωσε καὶ στὸν πατέρα τῆς, ἀπήντησαν θετικὰ στὴν πρόταση τοῦ Γιάννη Βετσόπουλου καὶ ἀγνόησαν προηγούμενο λόγο, πού εἶχαν δώσει στὸν Δημήτρη Χρήστου.

Μετὰ τὴν συναίνεση ἀμφοτέρων, ὁ Γιάννης Βετσόπουλος ζήτησε ἀπὸ τὴν Ἐπισκοπὴ Βελλᾶς πού ἦτο στὴν Κόνιτσα νὰ τοῦ χορηγήσει ἄδεια γάμου μὲ τὴ Σταμάτω. Ἡ Ἐπισκοπὴ τότε Βελλᾶς ἠρνήθη νὰ τοῦ χορηγήσει τὴν ἄδεια γιὰ τὸ λόγο ὅτι εἶχε ἀρραβωνιαστεῖ γρηγορότερα μὲ τὸν Δημήτρη Χρήστου καὶ αὐτὸ κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴ ἀπετέλει κώ-

λυμα. Τότε ὁ Γιάννης Βετσόπουλος προσέφυγε στοὺς ἱερεῖς κοὶ μουχταροδημογέροντες τοῦ χωριοῦ, οἱ ὁποῖοι μετὰ ἀπὸ ἐπίσκεψη στὸ σπίτι τῆς Σταμάτως καὶ ἀφοῦ ἤκουσαν τὴ γνώμη τοῦ πατέρα της καὶ τῆς ιδίας, πὺ συμφωνοῦσαν στὸ ὅτι ἡ Σταμάτω δὲν ἤθελε νὰ πάρει γιὰ ἄνδρα της τὸ Δημήτρη Χρήστου (Σούρλαν) καὶ προτιμοῦσε τὸ Γιάννη Βετσόπουλο, ἐχορήγησαν εἰς αὐτὸν πιστοποίηση, τῆς ὁποίας παραθέτομεν ἀντίγραφον καὶ τὴν ὁποίαν προσεκόμισε εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν καὶ κατόπιν αὐτοῦ ἡ Ἐπισκοπὴ ἔδωσε τὴν ἄδειαν γάμου.

Παραθέτομεν ἀντίγραφο τῆς πιστοποίησης τῶν ἱερέων καὶ λοιπῶν καὶ ἄδεια τῆς Ἐπισκοπῆς. Στὴ συνέχεια ἔγινε ὁ γάμος μὲ τὴν προστασία Τούρκων Χωροφυλάκων, πὺ ἔμεναν τότε στὴν Πυρσόγιαννη, διότι ὁ Δημήτρης Χρήστου (Σούρλας) ἀπειλοῦσε ὅτι θὰ σκότωνε καὶ τοὺς δύο. Ἀπὸ τὸ γάμο γεννήθηκαν 4 κορίτσια πὺ ὅλα παντρεύτηκαν, καὶ δύο ἀγόρια ὁ Κώστας καὶ ὁ (Δημητρός) ὅπως συνηθίζονταν νὰ λέγεται διότι τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς ἔκαμε στὴν Κων)πολη. Ὁ Κώστας ἐσπούδασε γεωπονικὴ στὴ Γάνδη τοῦ Βελγίου καὶ διορίστηκε, ὅταν ἐπέστρεψε στὴν Ἑλλάδα τὸ 1913 στὴν ἰδρυθεῖσα τότε Γεωργικὴ Σχολὴ Λάρισας καθηγητὴς καὶ ἐξέδωσε ἀξιόλογα ἐπιστημονικὰ βιβλία καὶ διεκρίθη ὡς ἐπιστήμονας στὸ εἶδος του. Ὁ δὲ Δημητρός ἐσπούδασε ἰατρικὴ καὶ μετὰ τὰς σπουδὰς του καὶ ἀπὸ παραμονὴν εἰς Θεσσαλονίκην πρὸς παρακολούθη-

ση σὲ νοσοκομεῖο καὶ πρακτικὴ ἄσκηση ἐγκατεστάθη τελικῶς εἰς Ἀλεξάνδρειαν Μακεδονίας (πρῶην Γιδᾶ) ὅπου ἐπιτυχῶς ἐσταδιοδρόμησε καὶ ἐξελέγη κατ' ἐπανάληψη Δήμαρχος τῆς πόλης.

«Αἰδεσιμώτατε Ἀγιε Οἰκονόμε,

Οἱ ὑποφαινόμενοι πιστοποιοῦμεν ὅτι σήμερον προσκληθέντες παρὰ τοῦ Κύρ Κωνσταντίνου Ἰωάννοι Τζιάμπου συγχωριανοῦ μας εἰς τὴν οἰκίαν του ἐπαρουσίασεν ἐνώπιόν μας τὸ κοράσιον τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος εἶχεν ἀρραβωνιάσει ἐκ μικρᾶς ἡλικίας διὰ ψιλῶν συμφῶνων εἰς τὸ Κύρ Δημήτριον Χρήστου καὶ ὁμολέγησεν τὸ κοράσιον ἰδίῳις χεῖλεσι δι' οὐδόλως ἀναγνωρίζει καὶ ἀναδέχεται τὸν ἀρραβῶνα αὐτὸν κατ' αἵτισιν ὅθεν τοῦ ρηθέντος Κύρ Κωνσταντίνου δίδωμεν αὐτῷ τὸ παρὸν πιστοποιητικὸν ὅτι τὸ κοράσιον δὲν παραδέχεται κατ' οὐδένα τρόπον τί παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς γεννηθένι ἀρραβῶνα, ἀλλὰ θεωρεῖ τὸν ἑαυτῆς ἐλεύθερον νὰ ἀρραβωνισθεῖ ποῖον θέλει, δι' ὃ ἐγένετο τὸ παρ' ὑπογεγραμμένον παρ' ἡμῶν τῶν φημερίων τοῦ χωριοῦ μας μαρτυρμένων καὶ ὑπὸ τῶν εὔρεθέντων γιτόνων καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν ἵνα τὴ χρησιμεύσῃ ὅπου δεῖ κι ὁρισμός σι

1876: Ἰανουαρίου α' πρώτη
Πυρσόγιαννη

Παπανικόλας Οἰκονόμος
Παπαγιόργης (δυσανάγνωστοι
Παπᾶ Ἰωάννης Γ.

Γιάννης Χαρίση Καραγιάννης
Τόλης πύρσου
γιώργης Κόντας

νικόλα γεώργη
τόλης Κότα παγούνης μουχτάρης
τόλης Παγούνης δημογέροντας
Κότας αποστόλης
ζήσης γιάννη
γηώργης Βαγγέλη
χαρήσης Κούτης
ζήσης πάλλας
ντόλης γιοργίου
(καὶ ἕτεροι δύο δυσανάγνωστοι)

Ἀκολουθεῖ εἰς τὴν ὀπισθεν σελίδα
τοῦ ἰδίου φύλλου χάρτου ἡ συγκα-
τάξεις περὶ τῆς διαλύσεως τῶν ἄρ-
ραθῶνων τῆς Ἐπισκοπῆς Βελλᾶς ἔ-
χουσα ὡς ἑξῆς:

«Διαλυτήριον ψιλῶν συμφώνων
ἄρραθῶνος:

Ἐπὶ τῇ θάσει τῆς ὀπισθεν πιστο-
ποιήσεως τῶν Ἱερέων, προκρίτων
καὶ μουχταροδημογερόντων τῆς κω-
λοπόλεως Πηρσόθγιανης, οἵτινες πι-
στοποιοῦν τὴν ἐκ μικρᾶς ἡλικίας
μυλοῦ συμφώνου ἄρραθῶνος τῆς
σταμάτως θυγατρὸς Κωνσταντίνου
Ἰωάννου Ἰζιάμπου, μετὰ τοῦ Δη-
μητρίου Χρήστου, ἥτις ἦτο ἐτῶν πέν-
τε καὶ θεωρῆτε κατὰ νόμον ἀνήλιξ
καὶ κατὰ μαρτυρίαν τῶν εὐρεθέν-
των ἐν τῇ ἐπισκοπῇ κυρίων γεώργη

καὶ ρίζου Ἰωάννου Τζιάμπου πηρ-
σογιανίτων, ἰδίοις αὐτοῦ χεῖρεσι
καὶ (μία λέξις δυσανάγνωστος) συ-
νειδήσεως ὁμολόγησαν πρὸς ἡμᾶς
τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐβεβαίωσαν τὴν
ἀνηλικιότητα τῆς κορασίδος, καὶ ἐ-
πειδὴ ἡ νέα αὕτη φθάσασα τὸν δέ-
κατον ἕκτον χρόνον εἰς ὄριμον καὶ
νόμιμον ἡλικίαν δὲν παραδέχεται
τὴν τοῦ πατρὸς αὐτῆς πρώτην ἄρ-
ραθῶνα, ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν καὶ
δυνάμει τῶν ὡς ἄνω εἴρηται καὶ ὀ-
πισθεν γραφομένων, χωρηγῆται κα-
τὰ νόμον πᾶσα ἐλευθερία τῇ ρηθεί-
σῃ σταμάτῳ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ (λέξις
δυσανάγνωστος) ἄλλον ἄρραθῶνα
μετὰ ἄλλου νομίμου ἀνδρός.

3 Ἰανουαρίου 1876 Κόντιζα:

Ὁ Τοποτηρητὴς τῆς ἐπισκοπῆς
Βελλᾶς.

Οἰκονόμος Π(δυσανάγνωστος)

Ἀπὸ τὰ πάρα πάνω ἀντίγραφα
μαθαίνομε ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ Βελλᾶς
τὸ 1876, ποὺ εἶχε ἐγκατασταθῇ στὴ
Κόνιτσα δὲν εἶχε προαχθῇ εἰς Μη-
τρόπολη καὶ ὑπήγετο στὴν Μητρό-
πολη Ἰωαννίνων καὶ ὅτι τὰ 16 ἔτη
ἐθεωρεῖτο νόμιμος ἡλικία νὰ ἔλθουν
εἰς γάμον.

Φιλολογικά καὶ Καλλιτεχνικά Πορτραῖτα

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΡ. ΓΚΙΤΖΙΟΣ

Στὴ χορεία τῶν Ἑπειρωτῶν λογοτεχνῶν καταλέγεται καὶ ὁ Γεώργιος Χαρ. Γκίτζιος.

Γεννήθηκε τὸ 1925 στὴν Κοσοβίτσα Βορείου Ἑπείρου. Ἦρθε τὸ 1932 στὴν Ἀθήνα κοντὰ στὸν ἀπὸ χρόνια ἐργαζόμενο ἐδῶ πατέρα του. Μετὰ τὶς γυμνασιακές του σπουδές παρακολούθησε στὸ Ἑλληνικὸ Ὡδεῖο μαθήματα μουσικῆς ἀπ' ὅπου πῆρε πτυχίον Ἀρμονίας μὲ τὸν ἀθμὸν ἄριστα. Συνέχισε ἀνώτερα θεωρητικὰ μαθήματα Ἀντιστίξεως, Φούγκας καὶ Ἑνορχηστρώσεως ἔχοντας καθηγητὴ τὸν μεγάλον Μανώλη Καλομοίρη.

Ἀλλὰ πλάϊ στὸ μουσικὸ ταλέντο ὑπόβοσκε καὶ τὸ λογοτεχνικὸ γιὰ νὰ ἐμφανιστεῖ τὸ 1972 μὲ τὴν ποιητικὴ συλλογὴ «Ξεχασμένες ἀρμονίες». Τὸ 1973 ἐξέδωκε τὸ μυθιστόρημα «Περπατώντας στὴ Γῆ» καὶ τὸ 1980 τὰ ἡθογραφικὰ διηγήματα «Ἀντίο Πατρίδα» ἀφιερωμένο στὴν ἰδιαίτερη πατρίδα του.

Πολλοὶ κριτικοὶ ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ λογοτεχνικὸ του ἔργο. Ἰδιαίτερα ὁ μακαρίτης Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος ἐξετίμησε τὴν πνευματικὴ του ἐργασία καὶ ἐτόνισε τὴ δύναμη τοῦ ταλέντου του.

Γιὰ τὴν διηγηματικὴ του συλλογὴ τοῦ ἔγραφε: «Τὴ διάβασα μὲ λαίμαργία καὶ θαύμασα τὴ δύνα-

μή του. Εἶστε ἀπὸ ἔμφυτη προδιάθεση συγγραφέας».

Μεταξὺ ἄλλων ὁ Γεώργιος Βρέλλης τοῦ γράφει:

«Ἀντίο Πατρίδα». Τὸ λαθρεμπόριο γιὰ φάρμακα καὶ χρειώδη στὰ σύνορα. Ἡ ἀπόδραση ἑνὸς 12χρονοῦ παιδιοῦ ἀνάμεσα ἀπὸ φυλάκια, λυκόσκυλα, νάρκες, ἡλεκτροφόρα σύρματα. Ὁ συγγραφέας ἀπὸ τὴν Κο

σοβίτσα τῆς Β. Ἑπείρου καὶ μὲ στὴν ψυχὴ του ὀργώνει ὁ καημὸς τὸ λυτρωμοῦ, τῆς λευτεριᾶς ὁ πόθος τὴ χώρα τῶν ἀλυτρώτων. Νοιθούμε τὴν προσφυγιά του καὶ τὸ πόνον, τὸν ἐκπατρισμό του.

Πλέκει στὰ κείμενά του ἴστο καὶ λαογραφικὰ στοιχεῖα. Ἡ γραφεὶ. Γνωρίζει μὲ κάθε λεπτομερεια τὰ μέρη καὶ τὰ πρόσωπα. Βματική ἢ ἐξιστόρηση. Ὑποδομή οἱ ἐμπειρίες στὴν παιδικὴ καὶ ἐβική ἡλικία. Κεντὰ τὰ θέματά μὲ τὸ νόστο ἀσίγαστο καὶ τὸν

ΘΑ ΣΟΥ ΣΤΕΙΛΩ...

Τῆς ροδαυγῆς τῇ πρώτη - πρώτη ἀχτύδα
στεφάνι θὰ σοῦ στείλω νὰ φορέσης
καὶ στὰ μαλλιά σου μόνη νὰ πλέξης
τοῦ ἔρωτα τὴν πιὸ γλυκιὰ παγίδα.

Τὸ χρυσαφένιο φῶς τῆς Πόλης θὰ σοῦ
στείλω,
τὰ λαμπερά σου μάτια νὰ στολίσω.
Ναί. Πίστεψέ με, κόρη μὴ θακρύσης
μὴ ξεκινήσεις, μὴ! Θὰ ντραπῇ καὶ κείνο
καὶ μπρὸς στή λάμψη σου, ὦ ἐξαίσιο κρῖνο
τῇ δοκῇ τοῦ ἐνός, μὲ μιᾶς θὰ σόησης.

Τῆς ἀνοιξῆς τὰ πιὸ ὁμορφα λουλουῖα
θὰ κόψω νὰ σοῦ στείλω ἀπ' τοὺς ἀγρούς
νὰ φτάσῃ τ' ἄρωμά τους ὡς τοὺς οὐρανούς
μαζὺ μὲ τὰ δοκὰ μου, τὰ τραγούδια
καὶ νὰ ζηλέψουν ἀγάπη μου τ' ἀκούς;
κι' ἐγώ... καὶ τὰ παραδεισένια ἀγγε-
λούδια.

Τῆς γλυκειᾶς μουσικῆς τίς εὐθυμες νότες
καὶ τ' ἀπαλὸ χαμόγελο τ' Ἀπρίλη,

στόλισμα νὰ θάλης στὰ δύο σου χεῖλη
νὰ χαροῦν, νὰ ζηλέψουν οἱ μοῦσες πρώτες
ποὺ λατρεύσαν οἱ θεοί, κι' ὁ κόσμος τότες
σὰν ἐγῆκαν περήφανες... ἀπ' τοῦ τρανοῦ
τῇ σμίλῃ.

Ἔπειτα μόνος μου θαρθῶ, ὦ τί μαγεῖα,
πρὶν ὁ ἥλιος στὰ παράθυρά σου παίζῃ
στὰ κρινοθάκτυλά σου θαχῆς πλέξει
ὅλη τοῦ ἔρωτα... τὴν ἀγωνία
καὶ μὲ μιὰν ὑπέρτατη λατρεία
θὰ μὲ φιλεῖ γλυκὰ ὡς ποῦ νὰ φέξῃ.

Θὰ μὲ φιλᾷς φιλᾷς πανώρεια, ὡς ποῦ νὰ
φέξῃ,
εὐτυχισμένη ἀπ' τῆς νύχτας τῇ γαλήνῃ
τὸν ἔρωτα ποὺ μᾶς ἔνωσε, μαζὶ ποιά λέξῃ
μὲς τὴν ψυχὴ μου χαρωπὰ θὰ μεῖνῃ;
Μήπως τῆς νύχτης σου ἡ χαρὰ θὰ πρέπει
νὰ τὴν φυλάξῃς στῆς ἀγάπης τὸ καμίνι;

ΑΝΔΡΕΑΣ Π. ΠΑΡΣΑΛΗΣ

θορμητισμό, καὶ ἐνεργοποιεῖ παρα-
στάσεις καὶ θύμησες συγκλονιστι-
κές.

Καλοδοῦλευτος ὁ λόγος, πλεχτὴ
ἢ κάθε ὑπόθεση, δὲν κουράζει. Δια-
λεγμένα τὰ θέματα στὴν ἐπεισοδια-
κὴ των ἐξέλιξη πειθαρχοῦν στὴν
ἀρχιτεκτονικὴ καὶ τὴν ἔκφραση.
Πολὺ εὐαίσθητος ὁ Γιώργος Γκι-
τζιος μᾶς μεταφέρει τὸν ἐσωτερικὸ
τοῦ κόσμου, σὰν ψυχογράφος τοῦ ἐ-
αυτοῦ του καὶ τῶν ἄλλων. Ἡ ζωὴ
στὸν παλμὸ τῆς.

Δυνατὸς στὴν περιγραφή, παρα-

στατικός, δυναμώνει τὴν διήγηση
μὲ τὴν ἀλήθεια καὶ τὴ γλαφυρό-
τητα. Μᾶς χαρίζει τὴν ἀμεσότητα
μὲ τὴ ζωὴ καὶ ἡ δημιουργικὴ φαν-
τασία του συνεπικουρεῖ τό ταλέντο
του. Εἶναι γεννημένος διηγηματο-
γράφος. Μὲ ἄνεση ἡ ὀργανικὴ σύν-
δεση καὶ εὐχέρεια στὴ μεταφορὰ
γεγονότων καὶ σκέψεων. Πολλές -
πολλές σελίδες κατάλληλες νὰ φι-
λοξενηθοῦν σὲ παιδικὰ βιβλία καὶ
σχολικὰ ἀναγνώσματα. Πατριωτι-
σμός καὶ λογοτεχνικότητα τὸν τι-
μοῦν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΙΤΟΥΛΗΣ

Ο Δ. Π. ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1908 εἰς τὴν Μπέζιανη Βορ. Ἡπείρου (ἐπαρχία Ἐρσέκας).

Τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν ἔλαβεν εἰς τὰ Σχολεῖα Πάργας καὶ Παραμυθίας, ἐν συνεχεία μετέβη εἰς Κέρκυραν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἐμπορικὴν Σχολήν, ἐξ ἧς ἀποφοίτησεν τὸ ἔτος 1925. Μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν ἐνυμφεύθη μὲ τὴν Εὐαγγελίαν Χριστάκη, μὲ τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε ἕναν υἱὸν καὶ δύο κόρες, τὴν Καίτη καὶ τὴν Γέγη.

Τὸν ἴδιο χρόνον ἦλθεν εἰς τὸν Πειραιᾶ διὰ πρακτικὴν ἐξάσκησιν εἰς μεγάλους Ἐμπορικοὺς Οἴκους. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐγκατεστάθη ἐν Ἡγουμενίτῃ, ὅπου καὶ ἀνέπτυξεν τὴν πολὺμορφον ὁρᾶσιν του. Ἡ Ἡγουμενίτσα ὅταν ἐγκατεστάθη ἐκεῖ ἡ οἰκογένεια Πιτούλη, δὲν ἦτο παρὰ ἐν χωριουδάκι ἀριθμοῦν περὶ τοὺς τριακοσίους κατοίκους. Ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Πιτουλαίων ἤρχισε ἡ ἐξέλιξις τῆς εἰς τὸ ἐμπορικὸν Κέντρον καὶ Οἰκονομικὸν τοιοῦτον τῆς Θεσπρωτίας, μὲ παράλληλον πῶσιν τῶν μέχρι τότε ἀκμαζουσῶν πόλεων Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν.

Εἰς τὴν τοιαύτην ἀλματώδη ἀνάπτυξιν τῆς Ἡγουμενίτσης ἡ συμβολὴ τοῦ Δημ. Πιτούλη ὑπῆρξε ἀποφασιστικὴ. Πράγματι ὁ Δ. Π. πέραν τῆς οἰκονομικῆς δράσεως ἀνέπτυξεν ἀξιόλογον κοινωνικὴν τοιαύτην. Ἀνεδείχθη πλειστάκις Δήμαρχος τῆς πόλεως καὶ ἀνεκηρύχθη ὅταν ἐγκατεστάθη εἰς Ἀθήνας ἐπίτιμος Δήμαρχος.

Ἀξιωμακρινόνευστα ἐπιτεύγματα κατὰ τὴν

περίοδον τῆς ἀσκήσεως τῶν καθηκόντων του εἶναι ἡ κατασκευὴ τοῦ ὁδραγωγείου τῆς πόλεως (τοῦ πρώτου ἐν Θεσπρωτία), ἡ ἐκπόνησις Σχεδίου Πόλεως, ἀνέγερσις Δημοτικοῦ Καταστήματος κλπ.

Ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν διετέλεσε Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου τῆς πόλεως καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητά του αὐτῇ συνέβαλεν τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ λιμένος.

Ὁ μεγαλύτερος ὁμῶς τίτλος του εἶναι ὁ νικηφόρος ἀγὼν του διὰ τὴν ἀνάδειξιν τῆς Ἡγουμενίτσης ὡς πρωτεύουσας τοῦ νομοῦ, προσπάθειαν τὴν ὁποίαν λυσσώδως καταπολέμησαν οἱ πρῶτοντες Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν.

Καὶ ὅμως ἔλα αὐτὰ τὰ ἐπιτεύγματα ἐ-

Η ΠΕΙΡΟΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΕΥΧΟΥΣ 118 Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(Φωτογραφίες Σπ. Μελεϊζή τραβηγμένες πρό τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου)

Χορὸς γυναικῶν στὸ Σκαμνέλι Ζαγορίου.

Κατασκηνώσεις Ἀρβανιτοβλάχων στὸ Γυφτόκαμπο Σκαμνελίου.

Κατασκηνώσεις Σαρακατσάνων στα βουνά Σκαμνελίου.

Το σπίτι τοῦ Φραγκούλη στο Σκαμνέλι (χειμώνας 1929).

Ἐξοχικὸ γλέντι στὴ θέση Γκούρα Σκαμνελίου.

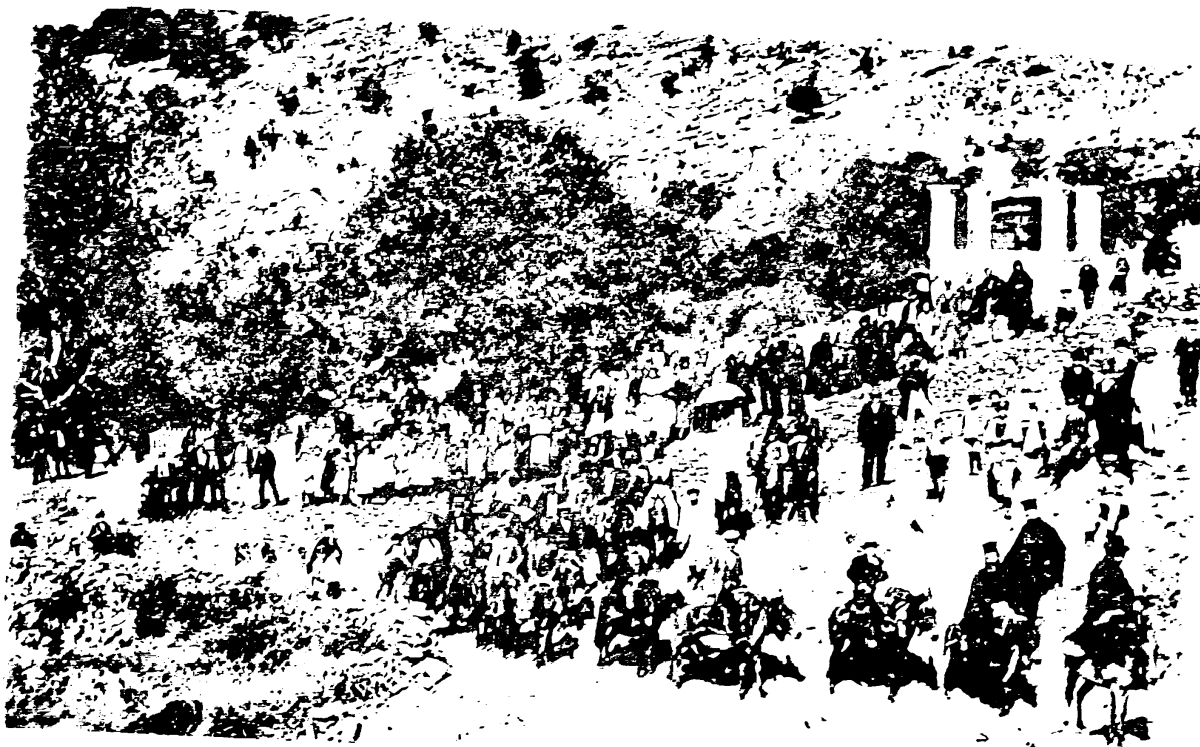
Ἀρμεγμὰ προβάτων στὸ Κατούνι Σκαμνελίου.

Ἡ νύφη τῇ Δευτέρᾳ τοῦ Γάμου γιὰ νερὸ (Σκαμνέλι).

Ὑποδοχὴ τοῦ Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γερμανοῦ Καραβαγγέλη
στὸ Σκαμνέλι (1924).

Γαμήλιος πομπή (ψίκι) από Δόλιανη στο Σκαμνέλι.

Πελασγικά τείχη Σκαμνελίου.

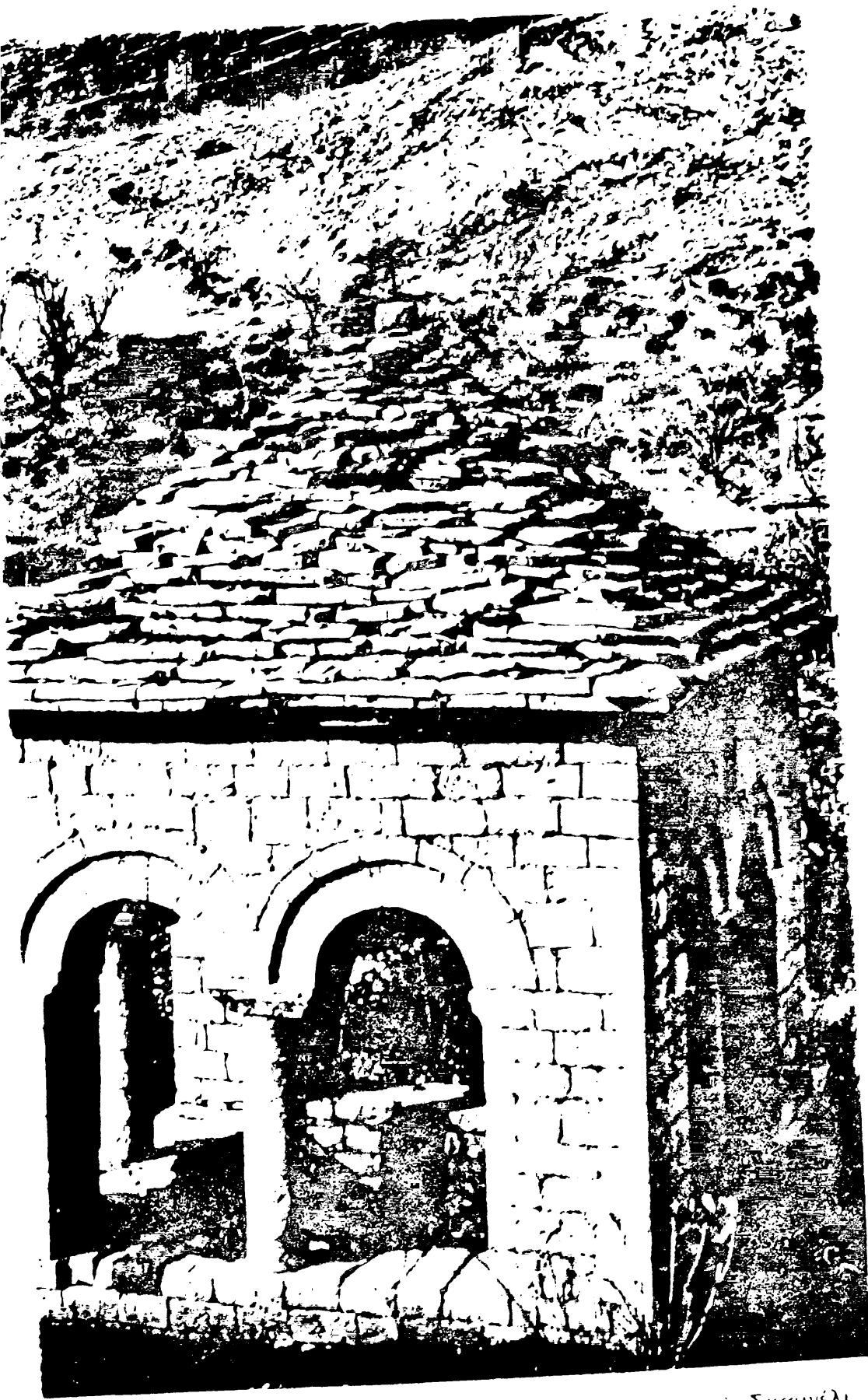
Ἐξοχικὸ τραπέζι στὸ Σκαμνέλι (1928-32) στὸ μέσον μετὰ τὸ καπέλλο καθιστὸς ὁ Γεν. Διοικητὴς Ἡπείρου Ἀχιλ. Καλεύρας.

Ἀγιασμὸς στὴν Ἀγία Παρασκευὴ Σκαμνελίου.

Σκαμνελίτισσες με Σαρακατσάνικα.

Ο τάφος της Κυρα - Βασιλικής του Ἀλέξη Νούτσου στο Σκαμνέλι.

πέπρωτο προσκαίρως νὰ ἐξαφανίσῃ ἡ λαί-
λαψ τοῦ Πολέμου κατὰ τὸν ὁποῖον πέραν
τῶν ὕλικῶν καταστροφῶν ἐξετελέσθη καὶ
ὁ πατήρ του Χρῖστος. Εἶπον ἀνωτέρω προ-
σκαίρως διότι ὁ ἀνάματος Δ. Π. ἀμέσως
μετὰ τὴν προέλασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρα-
τοῦ ἐγκατεστάθη καὶ πάλι πτὴν κατεστραμ-
μένη Ἡγουμένισαν καὶ ἀνέστησεν αὐτὴν
κυριολεκτικῶς ἐκ τῶν ἐρείπειων τῆς.

Ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ ἡ δευτέρα αὐτῇ
προσπάθειά του κατεστράφη κατὰ τὴν θεο-
μηνίαν τῆς κατοχῆς. κατὰ τὴν ὁποίαν
πλὴν τῶν δηώσεων ἐθρήνησε ἡ Θεσπρω-
τία καὶ χιλιάδας ἀνθρωπίνων θυμάτων.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀνέλαθεν ὁ
Δ. Π. διὰ τρίτην φοράν τὸ δυσχερὲς ἔρ-
γον του τῆς ἀνορθώσεως τῶν ἐρείπειων ὑ-
πὸ δυσχερεστάτας συνθήκας μάλιστα καθ'
ὅσον ἐμαίνετο ὁ ἐμφύλιος. Τὴν περίοδον
αὐτὴν ἀνεδείχθη ἀνώτερος ἑαυτοῦ καὶ διέ-
σωσεν τὴν Ἡγουμένισαν ὡς πρωτεύου-
σαν, διότι καὶ πάλιν ἡ Παρχμυθία καὶ τὸ
Φλλιὰτι μὲ τὸ πρόσχημα ὅτι ἡ Ἡγουμε-
νίσσα δὲν διέθετε χώρους νὰ στεγάσῃ τὰς
ὑπηρεσίας, ἤξιουν νὰ μεταφερθῇ ἡ ἐδρα
αὐτοῦ νομοῦ. Ἀνταπεκρίθη ὁμως εἰς τὸ ὄν-
ως δυσχερὲς ἔργον πεύσας τοὺς κατοίκους
ἃ διαθέσας ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέ-
ρους χώρους πρὸς φιλοξενίαν τῶν δημο-
ίων ὑπαλλήλων, τοὺς πρῶτος τὸ παρά-
καγμα δὲ ἐπέσπευσε τὸ πρόγραμμα ἀνο-
δομήσεως παρέχων πᾶσαν διευκόλυνσιν
πρὸς ἀρμοδίαν ὑπηρεσίαν.

Ὅταν διὰ τρίτην φοράν εἶδε τὸ ἔργον
τοῦ σταθερὸν ἐπεφάνισεν νὰ ἐγκαταστα-
θῇ ὁριστικῶς εἰς Ἀθήνας, ὅπου μαζὶ μὲ
τὸν φίλον του καὶ συμπολίτην Πέτρον Σάρ-
τη ἀνεδείχθησαν οἰκονομικοὶ παράγοντες
τὸν εὐρύτερον ἑλληνικὸν χῶρον.

X.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Α. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

43 ΕΤΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ ΣΤΟ ΓΙΟΧΑΝΕΣΜΠΟΥΡΓΚ

Θρήνος γιὰ τὸ Πολύδροστο (Βλαχώρι)
καὶ γενικὰ γιὰ τὴν περιοχὴ, ὁ ἄδικος χα-
μός, τοῦ συμπατριώτη μας Ἑμμανουήλ
Λαμπρίδη, πολυαγαπημένου γιοῦ τοῦ
Προέδρου Κοινότητος Πολυδρόστου κ. Τά-

σου Λαμπρίδη καὶ πολυσυζητημένου ἐπί-
σης ἀνεψιῦ τοῦ κ. Χρυσόστομου Λαμπρί-
δη, ποὺ συνέβη πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες στὸ
Γιοχάννεσμπουργκ ὅπου ἄγνωστοι ληστὲς
μπήκαν στὸ κατάστημα τοῦ ἀτυχοῦ συμ-
πατριώτη μας καὶ τὸν πυροβόλησαν, σκο-
τώνοντάς τον, χωρὶς κανένα λόγο.

Ὁ ἀείμνηστος ἦταν ἑγγαμὸς καὶ πατέ-
ρας δυὸ παιδιῶν. Ἀπὸ πολλὰ χρόνια εἶχε
μεταναστεύσει στὸ Γιοχάννεσμπουργκ στὴ

Νότια Ἀφρική, ὅπου εἶχε ἀναπτύξει ἀξιόλογη ἐπιμειρηματική καὶ κοινωνική δράση.

Ἡ νεκρώσιμη ἀκολουθία ἐψάλη σὲ χριστιανικὸ ἱερὸ γὰρ στὸ Γιοχάννεσμπουργκ, ὅπου παραδρέθηκε (ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἄνδρους γονεῖς του, θεῖους του, συγγενεῖς του), πολὺς κόσμος καὶ ἀπότισε φόρο τιμῆς στὸ ἀδικοχαμένο πολικάρι. Ὁ θάνατός του προκάλεσε βαθειὰ λύπη στὸς γονεῖς του, τῇ γυναίκα του, τὰ παιδιὰ του, στοὺς θεῖους του καὶ σ' ὁλόκληρη τὴν ἐκεί ἐλληνικὴ παροικία, πού πάλι τὸν ἐκτιμοῦσαν καὶ τὸν ἀγαποῦσαν.

Ὁ Ἑμμανουὴλ Α. Λαμπρίδης ὑπῆρξε χαρακτηριστικὸ δείγμα ζωτικῶς, δραστήριου καὶ ἐγκιμου ἀνθρώπου, φιλόστοργου συζύγου καὶ πατέρα καὶ καλοῦ πατριώτη, πού θὰ τὸν θυμῶνται μὲ ζωντανή ἀνάμνηση ὅσοι τὸν ἐγνώριζαν.

(«Θεσπρωτικὴ», 2.4.86).

Στὴν οἰκογένειά του, τοὺς πικραμένους γονεῖς του καὶ θεῖους του ἡ «Ἑπειρωτικὴ Ἑταιρεία» ἐκφράζει τὰ θερμὰ τῆς συλλυπητήρια.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΛΑΜΠΡΙΔΗ

Νοιώθουμε τὴν ψυχικὴ ἀνάγκη καὶ τὴν ἠθικὴ ὑποχρέωση νὰ εὐχαριστήσουμε ὅλους αὐτοὺς — συγγενεῖς, φίλους καὶ γνωστοὺς — πού ἀπ' ὅλα τὰ σημεία τοῦ κόσμου, ὁ καθένας με τὸ δικό του τρόπο, μᾶς συμπαρηστέθηκαν στὸ βαρὺ πένθος καὶ παραδρέθηκαν στὴν κηδεῖα τοῦ ἀδικοσκοτωμένου 43χρονοῦ παιδιοῦ μας

ΜΑΝΟΛΗ Α. ΛΑΜΠΡΙΔΗ

πού δολοφονήθηκε μέσα στὸ μαχαζὶ τοῦ ἀπὸ ληστὴ στὸ Γιοχάννεσμπουργκ τῆς Νότιας Ἀφρικής καὶ ἐνταφιάσαμε ἐκεῖ στίς 28.2.1986.

Τὰ τηλεγραφήματα, οἱ συνδιαλέξεις, τὰ

συλλυπητήρια γράμματα, τὰ στεφάνια, τὰ λουλούδια καὶ οἱ χρηματικὲς προσφορὲς σὲ ἱδρύματα καὶ Σοματεῖα στὴ μνήμη τοῦ παλικοῦ μας, ἦσαν μιὰ συγκινητικὴ ἀχτίδα κουράγιου στὴ συμφορά μας.

Ὁ Θεὸς καὶ ἡ μοῖρα τοῦ κάθε γονιοῦ νὰ μὴν τοῦ χρωστᾶνε τέτοιο ποτήρι!

ΤΑΣΟΣ καὶ ΣΤΑΜΑΤΩ ΛΑΜΠΡΙΔΗ
(Ἀπὸ τὸ Πολύδροστο Θεσπρωτίας)

ἙΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΕΥΧΗ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

Τεῦχ.

31 Πωγώνι. Ἡ δόξα καὶ ἡ μοῖρα του. Δρχ. 300

34 LA MALHEREUSE EPIRE. (Ἀφιέρωμα στὸν Αὐτονομιακὸ Ἀγώνα. Δρχ. 400

40—41 Ἀφιέρωμα στὴν 21 Φεβρουαρίου 1913 Δρχ. 300

53—54 Ἀπὸ τὸ ἀνδροφόνο Μπιζάνι στὸν Αὐτονομιακὸ Ἀγώνα. Ἡ Ἑπειρωτικὴ Ἐκστρατεία σὲ εἰκόνες. Δρχ. 500

55 Προσέγγιση στὴ Σουλιώτικη Ἐποποιία Δρχ. 300

59-60-61 Ἀφιέρωμα στὴν 28 Ὀκτωβρίου 1940 Δρχ. 400

62 Ἀφιέρωμα στὴν 28 Ὀκτωβρίου Β' 1940 Δρ. 400

76—77 Σῶστε τὸν Καλαμὰ Δρχ. 200

93 Ἀφιέρωμα στὴν... Ἑπειρωτικὴ Ἀθήνα. (Φωτογραφίες - κείμενα τῶν Ἑπειρωτικῶν Ἱδρυμάτων τῆς Ἀθήνας μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν 150 χρόνων τῆς πόλης Δρχ. 300

Ἑσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις

Οἱ χρηματικὲς εἰσφορὲς πρὸς τὴν
"Ἡπειρωτικὴ Ἑταιρεία,, ἐκπίπτουν
στὶς Δηλώσεις Φόρου Εἰσοδήμα-
τος.

ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Μὲ βαθεῖα συγκίνησις συντάσσομε αὐ-
τοὺς τοὺς πίνακες εἰσφορῶν. Εἶναι τὸ ὀ-
ξυγόνο τῆς Ἑταιρείας. Εἶναι τὰ φτερά
τῆς. Κοινωνηλὲς Πνευματικὸ Ἰδρυμα ἡ
Ἑταιρεία. Δημόσια ἡ διαχειρίσῃ τῆς σὲ
ύαλινη σφαῖρα «περιστρεφόμενη καὶ παν-
ταχόθεν ὁρατὴ». Δὲν πληρῶνει οὐτε μο-
νόλεπτο ἡ Ἑταιρεία σὲ μισθοὺς καὶ ἁ-
μοιβὰς καὶ ἔχει ἐλαχιστοποιήσει τὰ διοι-
κητικὰ τῆς ἐξοδα, ἀφοῦ τὸ Δ. Συμβούλιον
μὲ ἐφημερία σὲ ἐθελοντικὴ θάσῃ διεξά-
γει τὴ διοικητικὴ ὑπηρεσία.

Δὲν ἔχει «Χρεώστες» ἡ Ἑταιρεία. Δὲν
ἔχει: «Πιστωτές». Κανενὸς τὴν πόρτα δὲν
ἐβρόντησε. Δὲν κρατεῖ λογαριασμοὺς «Ο-
φειλετῶν». Ὅτι προσφέρεται εἶναι αὐτο-
προαίρετο καὶ καλοδεχούμενο. Τὸ ραβδί
τοῦ διακονιάρη, ὅταν ὑπηρετεῖ κοινωνη-
λεῖς σκοποὺς γίνεται στὰ χέρια τοῦ Διοι-
κητικοῦ Συμβουλίου ἡγεμονικὸ Σκῆπτρον.

Κρίκοι τῆς ἀλυσσίδας τῆς ἀγάπης αὐ-
τὸν τὸν μῆνα εἶναι οἱ:

Ὁ κ. Χαρίλ. Εἰάνθος γιὰ τὸ Δελτίον 1000
Ὁ κ. Σπύρος Ἐργολάβος γιὰ τὸ
Δελτίον 2000

Ὁ κ. Στυλ. Μπέλλος γιὰ τὸ Δελτίον 2000
Ἡ κυρία Ἀλεξάνδρα Παπαῖ γιὰ
τὸ Δελτίον 1500
Ἡ κυρία Ἀγκη Μητροπούλου γιὰ
τὸ Δελτίον 1000
Ὁ αἰδεσιμώτατος Παπακώστας ἀ-
πὸ τῆ Ζίτσα γιὰ τὸ Δελτίον 2000
Ὁ κ. Νικόλ. Φωτσένης γιὰ τὸ
Δελτίον 2000
Ἡ κυρία Χρυσούλα Τσουκαλά -
Σπανοῦ γιὰ τὸ Δελτίον 1000
Ὁ κ. Μιχαήλ Παπακώστας γιὰ τὸ
Δελτίον 1000
Ὁ Καθηγητὴς κ. Ἰωάννης Ἐξαρ-
χος γιὰ τὸ Δελτίον 2000
Ὁ κ. Κλέαρχος Στάρας γιὰ τὸ Δελτίον 500
Ὁ κ. Σταῦρ. Τσάτσας γιὰ τὸ Δελτίον 1000
Ὁ κ. Γεώργ. Χρήστου γιὰ τὸ Δελτίον 1000
Ἡ κυρία Χρυσούλα Μαρτίνη γιὰ τὸ
Δελτίον 2000
Ὁ κ. Δημ. Σωτηρίου γιὰ τὸ Δελτίον 1000
Ὁ κ. Σπύρος Μαντᾶς γιὰ τὸ Δελτίον 1000
Ὁ κ. Γεώργιος Κούνδουρος Ταμίας -
Σύμβουλος τῆς Ἑταιρείας ὑπὲρ
τοῦ εἰδικωτέρου σκοποῦ τῆς ἐκ-
δόσεως βιβλίων 100.000
Ὁ κ. Βασ. Κυρούσης γιὰ τὸ Δελτίον 1000
Ὁ Σύλλογος Ἡπειρωτῶν Ἡλιου-
πόλεως γιὰ τὸ Δελτίον 2000
Ὁ κ. Μιχ. Μαρτσέκης γιὰ τὸ Δελτίον 1000
Ὁ κ. Σπυρ. Οἰκονομίδης γιὰ τὸ
τὸ Δελτίον 1000
Ὁ κ. Βασ. Σωτηρίου γιὰ τὸ Δελτίον 1000
Ὁ κ. Ἀπ. Τσιλάρης γιὰ τὸ Δελτίον 1000
Ὁ κ. Κων. Κουτσούκης γιὰ τὸ Δελ-

τίο	1000	Ἡ κυρία Βαρβάρα Μουστάκα γιά	
Ὁ κ. Βασ. Λιόντης γιά τὸ Δελτίο	1000	τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Θωμ. Νικολαΐδης γιά τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Σπύρος Τζουμάνης γιά τὸ	
Ὁ κ. Δημ. Ντάκας γιά τὸ Δελτίο	1000	Δελτίο	1000
Ὁ κ. Παν. Νούσιος γιά τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Ἀλέξ. Λαζάνης γιά τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Ἀλέκος Ζώης γιά τὸ Δελτίο	1000	Ὁ πεζογράφος καὶ ποιητὴς Κώ-	
Ὁ κ. Μιχ. Λουκᾶς γιά τὸ Δελτίο	800	στας Νικολαΐδης γιά τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Ἀντ. Κράδαρης γιά τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Εὐάγ. Μπίτσας γιά τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Ἀθαν. Τσίγκος γιά τὸ Δελτίο	1000	Ὁ Δήμαρχος Φιλιατῶν κ. Δημήτρ.	
Ὁ Συμβολαιογράφος κ. Μιχ. Μπε-		Λέντζαρης γιά τὸ Δελτίο	2000
νέκος ἀπὸ Κόρινθο γιά τὸ Δελτίο	3000	Ὁ κ. Γεώργ. Βαζάκας γιά τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Θεοφ. Φασούλης γιά τὸ Δελτίο	2000	ΔΙΟΡΘΩΣΗ «ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ»	
Ὁ κ. Ἁγίος Ἀθανασάκος γιά τὸ		Στὴν τελευταία σελίδα τοῦ ἐνθέτου	
Δελτίο	1000	«Ἡπειρος Εἰκονογραφημένη» νὰ διορθω-	
Ὁ κ. Δημ. Κουσουδάκης γιά τὸ		θεῖ ὁ τάφος τῆς Κυρά - Φροσύνης.	
Δελτίο	2000		

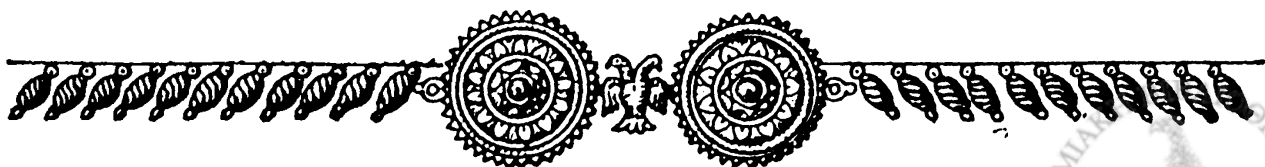
ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ - ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΛΗΚΥΘΟΣ

ΜΝΗΜΗ ΘΑΝΟΝΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Στοὺς πνευματικοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας εἶναι ἡ ἀπονομή τιμῆς στὴ μνήμη θανόντων Ἡπειρωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τους. Κατὰ τὸν μῆνα αὐτὸν μᾶς ἐστάλησαν οἱ ἐπόμενες δωρεές.

Ἡ κυρία Σουζάνα Μαντᾶ δι' ἐνίσχυση τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας στὴ μνήμη τῶν προσφιλῶν Γονέων καὶ ἀγαπημένων Ἀδελφῶν τῆς	5000	Κωνσταντοπούλου δι' ἐνίσχυση τῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας στὴ μνήμη τοῦ ἀειμνήστου Ἐθνικοῦ Ἀγωνιστοῦ Γυμνασιάρχου (Μοναστηρίου, Ἀδριανούπολης) Ἀλεξάνδρου Ζουματίκου	15.000
Ὁ Κύριος καὶ ἡ Κυρία Γρηγορίου			

Καὶ τὰ τραγούδια λόγια ἔναι, τοὺς νηοὺς παρηγοροῦνε,
Σὰν τίς ψυχές ποὺ καρτεροῦν παράδεισο νὰ ἴδουνε.

ΙΔΡΥΜΑ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΣΗΜ. ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ:

Ένα καλό ξεκίνημα έχει γίνει για ένα μεγάλο Κοινωνικό Σκοπό, το "Ιδρυμα Σπαστικών και Κωφάλλων Παίδων της Ηπειροῦ". Όξυ το κοινωνικό πρόβλημα των άτυχων Παίδων και των άτυχεστέρων Γονέων, που παρά την κατάρτασή τους, δεν στέργουν να τ' απομακρύνουν από κοντά τους για "Ιδρύματα αυτού του είδους σε άλλα σημεία της χώρας. Άλλά στα πλάσματα αυτά δεν είναι αρκετή η αγάπη των Γονέων τους. Μια λύση ήταν να γίνει κάποιο "Ιδρυμα κοντά στις πατρογονικές "Επαίες τους. Έτσι θα γινόταν δυνατό και η αγάπη των Γονέων να φτάσει και η Κοινωνική Περίθαλψη να τ' αγκαλιάσει. Σ' αυτό το ισχίμα μετουσιώθηκαν οι προθέσεις του Γιατροῦ Γεωργίου Γύρα να διαθέσει ένα γήπεδο 5 στρεμμάτων στη Ζίτσα και το ποσό ενός εκατομμυρίου Δραχμῶν με φορέα του έργου την "Αδελφότητα «Μάννα του Πωγωνίου».

Η «Ηπειρωτική Έταιρεία» είδε με ένθουσιασμό την ιδέα και πρόθυμα παρέχει τις στήλες του Δελτίου της για τον κοινωνοφελή σκοπό. Χρέος των "Ηπειρωτών είναι να γίνει πραγματικότητα ή καλή "Ιδέα. Έχουμε αρκετές Δυναστείες "Ηπειρωτικού πλούτου τόσο στην "Αθήνα, όσο και στην "Ηπειρο.

Είναι χρέος όλων μας ένα άσήμαντο μέρος αυτού του συγκομισμένου πλούτου να κοινωνικοποιηθεί στην ύπηρεσία της δυστυχίας των συνανθρώπων μας. "Αν είχαμε μεις κάποιο ανάπηρο παιδί; "Αν οι ποταμοί της κληρονομικότητας μας φέρουν αύριο ένα έγγονάκι;

Άλέξ. Χ. Μαμμόπουλος

Οι εισφορές, από τον όδολό της χώρας, ἄς κατευθυνθοῦν στους ἀποδέκτες:

Α' ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Κεντρικό Αἶθλου 86. Λογαριασμός "Αδελφότητας «Μάννα του Πωγωνίου» ἄριθμός 480.304.

Β' ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ «MANNA ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ» Σπετσῶν 8, "Αγία Παρασκευή. (Οἰκία Προέδρου "Ελευθερίας Δόβα).

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπ' το προηγούμενο)

Δρχ.

Υποστράτηγος κ. Κων)νος Μπαμπόπουλος, εἰς μνήμην τοῦ πατέρα του "Ιωάννου Μπάμπα 10.000

Κα "Αναστασία "Αθ. Ζωῖδη, εἰς μνήμην τοῦ συζύγου της "Αθανασίου Ζωῖδη 5.000

Κος Ασκητὸς καὶ Κα Βαρβάρα Βαρτάμη, εἰς μνήμην οἰκογενείας Κεφάλα 10.000

Κος Κων)νος καὶ Κα Χρυσάνθη Τζήμα, εἰς μνήμη οἰκογενείας Κεφάλα 10.000

Τὸ Διοικ. Συμβούλιο της «MANNA ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ» εἰς μνήμην τοῦ ἐκλεκτοῦ "Ηπειρώτη, Σόλωνος Δόβα 3.500

Κα Στέλλα Τσολάκη, εἰς μνήμην Δημητρίου Βάντζου, ἐξ "Ιωαννίνων 2.000

Κος Γεώργιος Βασ. Γύρας, εἰς μνήμην "Ελένης Γύρα 1.000.000

Κα Μαρίκα χήρα Κων. Στύλου, εἰς μνήμην "Ελένης Γεωρ. Γύρα 1.000.000

Κα Καλλιρρόη "Ι. Ματσάγγα, εἰς μνήμην τοῦ συζύγου της "Ιωάννου, τῶν ἀδελφῶν της "Ελένης Γ. Γύρα καὶ Παρασκευῆς Ζέρβα καὶ τῶν γονέων της Βασίλ. καὶ

Ούραν. Γύρα και τῆς ἐξαδέλφης τῆς Εὐτέρπης Μαντᾶ	50.000
Κα Μερόπη Ἀδαμαντιδου	2.000
Κα Λεοδία Βασιλειάδου, εἰς μνή- μην τοῦ συζύγου τῆς, Χρήστου Βασιλειάδου	3.000
Κος Τάκης Χρηστίδης, εἰς μνήμην τοῦ φιλάτου του φίλου, Σόλ- ωνος Δόδα	5.000
Κος καὶ Κα Γεωργίου Κορκάρη (6η Δόσις)	3.000
Κα Αἰκατερίνη Πολυμερίδου, εἰς μνήμην τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, Δημη- τρίου Δημιάρτου	5.000
Κα Πολυτίμη Χρηστίδῃ, μετὰ τὴν συμπλήρωση διατίτας ἀπὸ τὸν θά- νατο τοῦ προσφιλοῦς τῆς συζύ- γου, Χρ. Χρηστίδῃ	10.000
Κα Νιόβη Σιμυλδόγλου, εἰς μνήμην Στρατηγοῦ Κων. Γκίζα	2.000
Κος Κωνστ. Ρούκας, εἰς μνήμην τῆς συζύγου του Ἀγαθοῦλας, καὶ τῶν γονέων του Ἰωάννου καὶ Ἀγγελικῆς	5.000

Κος Νικόλαος Παπασωτηρίου, (7η δόσις)	10.000
Κα Ἐλευθερία Π. Δόδα, εἰς μνήμην τοῦ προσφιλοῦς τῆς ἀδελφοῦ, Σόλωνος Δόδα	10.000
Κα Πέπη Ἀθ. Βλαχάκη, εἰς μνή- μην Μαρίας Γεωργακοπούλου	2.000
Κα Βικτωρία Πρίτσου, εἰς μνήμην τῆς προσφιλοῦς τῆς Μητέρας, Ἀλεξάνδρας Πρίτσου	2.000
Κα Ἀφροδίτη Μπαντουδάκη	1.000
Ἀνώνυμος, ἐκ Γιοχάννεσμπουργκ, Νοτ. Ἀφρικῆς	3.500
Κα Εὐτυχία Ἀν. Ρόδου (5η Δόσις)	20.000
Κος Μίνως Πισπιρῆς, SEATTLE, U.S.A. Δολλ. 100, εἰς μνήμην τοῦ προσφιλοῦς του θεοῦ, Σόλ- ωνος Δόδα	14.000
Κα Ἐλευθερία Δάκαρη - Κουταβά	5.000
Κος Ἀχιλλέας Γκόκας, εἰς μνήμην Σόλωνος Δόδα	5.000
Κος Ἐλευθέριος Παπᾶς, εἰς μνήμην Ἐμμανουὴλ Ἀ. Λαμπρίδῃ	2.000

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

- Ο Ἐφορος τῆς Βιβλιοθήκης γράφει καὶ
ἡ Ἑπειρωτικὴ Ἑταιρεία εὐχαριστεῖ.
- Ἀστυν. Ἐπιθεώρηση: Χρον. Α' τ. 10
—12 Χρον. Β' τ. 13—22.
- Προβλήματα (Ἀθήνα) Β' τ. 20—22.
- Πολίτης τῆς Ἑπείρου (Ἀθήνα) τ. 28
—30.
- Κορφές (Ἀχαρνές) τ. 55—57.
- Δαυλός (Ἀθήνα) τ. 42—49.
- Μακεδ. Ζωή (Θεσ) νίκη) τ. 228—235.
- Ἑλλην. Ἰπαιθορο (Ἀθήνα) τ. 305.
- Ἑλλην. Ἀστὴρ (Ἰωάννινα) τ. 8—10.
- Ἐξωτερ. Ἱεραποστολή (Θεσ) νίκη) τ.
87—88.
- Χρονικά (Κεντρ. Ἰσραηλ. Συμβουλίου)

- τ. 78—82.
- Πανηπειρωτικὴ (Ἀθήνα) φ. 88—95.
- Βορειοηπειρωτικὸς Ἀγών (Ἀθήνα) φ.
40—47.
- Σύγχρονη Σκέψη (Ἀθήνα) φ. 103 —
110.
- Ἐκκλησιοχωρίτικα Νέα (Περιστέρη),
φ. 30—32.
- Ἡ Θεοδωρία (Ἄρτα) φ. 39.
- Τὸ Βουργαρέλι (Ἀθήνα) φ. 43—44.
- Τὰ Ἀγναντα Ἄρτας (Ἀθήνα) φ. 82
—84.
- Ὁ Παλιός τῶν Ἀκριτῶν (Ἀθήνα) φ.
53—58.
- Τὰ Θεοδώριανα (Ἀθήνα) φ. 160—165.
- Νέα τοῦ Μαργαριτίου (Χολαργός) φ.
38—41.

ΕΓΘΓΜ. ΝΙΚΟΪ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Παρουσιάζει σήμερα ἡ «Ἑπειρωτικὴ Ἑταιρεία» τὸ δεύτερο κατὰ σειρά βιβλίο τοῦ Γιώργου Κούνδουρου μὲ τὸν τίτλο «Ἡ Πόβλα τῆς Μουργκάνας κι ὁ Εὐεργέτης τῆς Σπύρος Σταύρου Τσίγκος. Ἕνα χωριὸ ξαναγιεννιέται».

Τὸ πρῶτο τοῦ βιβλίου «Ἀλλοτινὰ κι ἀξέχαστα», τὸ β α-
φ τ ί σ α μ α ν, τὸ μ υ ρ ῶ σ α μ α ν, γιὰ νὰ μιμηθῶ τὰ Δω-
ρικὰ τοῦ Κούνδουρου, κι ἀρμενίζει τώρα, καλοτάξιδο καθὼς εἶ-
ναι, στὶς πέντε ἡπείρους, ὅπου Ἑπειῶτες, καὶ γεμίζει μὲ χα-
ρὰ καὶ εὐφροσύνη τὴν καρδιά τους.

Μ' ὅλο πὺ τὸ δεύτερο αὐτὸ βιβλίο εἶναι λίγο ἐξιστόρησι
τῆς ζωῆς τοῦ Εὐεργέτη Ἀναγεννητῆ τῆς Πόβλας, λίγο περι-
γραφή τῶν κοινοτικῶν ἔργων, πὺ ἐγιναν μέσα σὲ εἴκοσι χρό-
νια καὶ φαίνεται κουραστικὸ ἐκ πρώτης ὄψεως, εἶναι τόσες καὶ
τέτοιες οἱ χαρισματικὲς παρεκβάσεις τοῦ συγγραφέα, ὥστε νὰ
εἰπῶ στὸν ἀναγνώστη νὰ τὸ πιάσει ἄφοβα στὰ χέρια του σὰν ἔ-
να γοητευτικὸ μυθιστόρημα καὶ δὲν θὰ θγεῖ ζημιωμένος.

Ὁ βιογραφούμενος Εὐεργέτης εἶναι ὁ γνωστὸς κλασσικὸς
τύπος τοῦ Ἑπειῶτη, πὺ ἡ συνταγὴ τῆς κατασκευῆς τοῦ πορ-
τραίτου του εἶναι γνωστή. Μὲ λίγη ἢ πολλή, ἀνάλογα, δόση,
παίρνουμε τὰ ἐξῆς συστατικὰ στοιχεῖα: Πολλὴ φτώχεια, λίγη
καταδίωξη ἀπὸ τὸν αἰώνιο Τοῦρκο δυνάστη, λίγη φιλοδοξία, λί-
γο τυχοδιωκτισμὸς, ἀρκετὴ φιλοπατρία, λίγη φιλομουσία, λίγη
ἔφεση μιμήσεως τῶν Ἑθνικῶν Εὐεργετῶν, πολλὴ ἐργατικότητα
καὶ τιμιότητα καὶ νάτος ὁ μεγαλοπράγμων, ὁ ἄφθαστος παλιός
Ἑπειῶτης, πὺ ξεκινάει ἀπένταρος, ἀβοήθητος καὶ ὀλοκληρώ-
νεται σὲ προσωπικότητα γενικοῦ κύρους καὶ ἐπιβολῆς, στὴν Ξε-
νιτειά.

Σ' αὐτὸ τὸ καλούπι εἶναι χυμένος ὁ Σπύρος Τσίγκος, ὅπως
παραστατικὰ μᾶς τὸν δίνει ὁ Κούνδουρος.

Ἀλλὰ ὁ συγγραφέας ἐξιστορώντας τὸ βίο τοῦ Εὐεργέτη
καὶ τὴν κατασκευὴ ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλων ἐξωραϊστικῶν καὶ κοι-
νωφελῶν ἔργων τῆς Πόβλας καὶ αὐτὰ τεκμηριωμένα μὲ ἄφθο-

νες φωτογραφίες και έξουσιοδοτήσεις του Χορηγοῦ, πού τὸν ἀνα-
δεικνύουν μοχλὸ αὐτῶν τῶν εὐεργετημάτων, βρίσκει τὴν εὐκαι-
ρία ν' ἀναφερθεῖ σὲ πολλὰ στοιχεῖα.

Ἔτσι περνοῦν σὰν σὲ καλειδοσκόπιο μὲ πολλές ἀνακλάσεις
ἱστορικὰ καὶ λαογραφικὰ στοιχεῖα γύρω ἀπὸ τὸ παρελθὸν τῶν
Ἰερῶν Σκηνωμάτων, πού ἀναστηλώνονται ἢ γίνονται ἐξ ὑπαρ-
χῆς. Ἡ ζωὴ τῶν χωρικῶν μὲ ὄνματα καὶ χαρακτηριστικὰ τῆς
κοινοτικῆς τους δράσης. Γλεντοκόπια καὶ πανηγύρια μὲ τὰ ἔθι-
μά τους τὰ τοπικά. Ἡ τυραννισμένη ζωὴ κυρίως τῶν γυναι-
κῶν, πού δὲν ξενιτεύονται, ἀλλὰ ζοῦν καρτερικὰ στὰ χωριὰ τῆς
Μουργκάνας. Καὶ ξεπηδάει ἡ εἰκόνα τῆς Ἡπειρώτισσας Μά-
νας, πού στάθηκε ἀπὸ τίς ἴδιες τίς κοινωνικὲς συνθῆκες μόνη,
παντρεμένη ἀλλ' ἀνερώτευτη, λιπόσαρκη — σανίδα μπρὸς σα-
νίδα πίσω — ἀπὸ τὸν ἀπάνθρωπο μόχτο, σκλάβα τῆς δουλειᾶς
της στὸ ζευγάρι, στὸ θέρο μὲ τὸ δρεπάνι καὶ στὸ λόγγο μὲ τὴν
τσαλοκόπα, κουβαλώντας στὴ σαρμανίτσα (κούνια, νάκα) τὸ
σπλάχνο της, σπορὰ ἐνὸς νόστου τ' ἀντρός της τοῦ χαμένου στὰ
ξένα καὶ τὰ μακρινά.

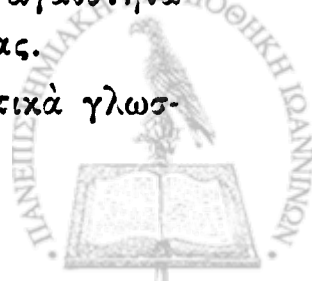
Μόνη μ' ἀνέκκλητη πληρεξουσιότητα τοῦ ταξιδεμένου
της ἄντρα καὶ τῆς ἰδίας τῆς Ἀνάγκης, διαφεντεύτρα τοῦ βιοῦ
καὶ τοῦ σπιτιοῦ της, γυναίκα καὶ ἄντρας μαζί μπροστὰ στὸ σπα-
χή, τὸ δεκατάρη, τὸν ἀδικητὴ κοτζάμπαση, πού ἔριχνε τοὺς
φόρους:

Σ' ἄλλους ἔριχνε τρία
καὶ σ' ἄλλους τέσσερα
τῆς χήρας τῆς κακόχηρας
ἔριχνε δέκα τέσσερα...

Τὸν Τοῦρκο ζαπτιέ ¹ καὶ ταξιντάρη ², τὸν ἐρωτύλο συγγω-
ριανὸ καὶ τὸ βιαστὴ ντραγάτη, λιοντάρισα τῆς ὀρφανεμένης οἰ-
κογένειάς της, κόβοντας, στὴν ἀνάγκη, σύρριζα τὴ «φύση»
τους, μὲ τὴν σογιά, πού ἔστερνε μαζί της ³.

Περνοῦν ἀπὸ τίς χαριτωμένες παρεκβάσεις τοῦ Γιώργου
Κούνδουρου οἱ μικροκακίες τῶν χωρικῶν, ἡ ἄπειρη ἀγαθότητα
καὶ ἡ ἀγία ἀφέλεια τῶν ὀρεινῶν αὐτῶν πληθυσμῶν μας.

Στοὺς δαιμονικοὺς διαλόγους διασώζονται ὀριστικὰ γλωσ-

σικοὶ ιδιωματισμοί, ἀληθινὰ μαργαριτάρια τῆς Ἑπειρωτικῆς
μας γλώσσας, ποὺ εἶναι (ἡ γλώσσα) φύσει καὶ θέσει κορμὸς γιὰ
μίμηση τῆς σημερινῆς Ν ε ο ε λ λ η ν ι κ ῆ ς.

Κατ' ἀντίθεσιν μὲ τὸ κεντρικὸ τιμῆμα (Ἰωάννινα) τῆς Ἡ-
πείρου καὶ τὸ ἀνατολικὸ (Ζαγόρι) ἔπου κατατομοῦνται ἀνηλεῶς
τὰ φωνήεντα, στὴ Θεσπρωτία, στὰ χωριὰ τῆς Μουργκάνας τοῦ-
λάχιστον ἀπ' ὅ,τι ξέρω καὶ στὸ Πωγώνι, ἔχαμε ὁλοκληρότερη
τὴν ἐκφώνησιν τῶν φωνηέντων σὲ μιὰ ἐξαίσιον μουσικὴ συμ-
φωνία.

Τὸ βιβλίον τοῦ Γ. Κούνδουρου ἀναφέρεται, ὅπως εἶπαμε,
στὴν ἀναγέννησιν ἐνὸς χωριοῦ τῆς Ἡπείρου, τῆς Πόβλας, χάρις
στὴν παθολογικὴ ἀγάπη τῶν ξενιτεμένων τέκνων της, τοῦ Εὐ-
εργέτη Σπ. Τσίγκου καὶ τοῦ ἰδίου τοῦ συγγραφέα.

Ἀπ' ὅ,τι ἐπίσης ξέρω ἄλλα τρία χωριὰ εὐμοίρισαν ν' ἀνα-
γεννηθῶν μὲ τὸν ἴδιον τρόπο, τὸ Καστρί τοῦ Ἡλίου Σάρρα, τὸ Πο-
λύδροστο τοῦ Χρυσόστομου Λαμπρίδου (συλλογικὴ προσπάθεια —
πρωτοβουλία Λαμπρίδου) καὶ ἡ Λιγοψὰ τοῦ Λευτέρου Μαντζίκα.

Σὰν τέτοιο τὸ βιβλίον τοῦ Γ. Κούνδουρου κεῖται μέσα στὴν
ἀποστολὴ τῆς Ἑταιρείας καὶ εὐχαρίστως αὐτὴ τὸ υἱοθέτησε καὶ
τὸ συμπεριέλαβε στὸ corpus τῶν Ἐκδόσεών της μὲ τὸν ἀριθ. 56.

Συγχαίρει τὸ φιλόπατρι συγγραφέα καὶ ἐκφράζει σ' αὐτὸν
θερμὰς εὐχαριστίες γιὰ τὴ δαπάνη τῆς ἐκδόσεως καὶ τὴ δωρεὰ
του.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑπειρωτικῆς Ἑταιρείας
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

1. Ζαπτιές = Τούρκος χωροφύλακας.

2. Ταξιωντάρης = Εἰσπράχτορας τῶν φόρων.

3. Ἡ γιγιά μου ἔσεργε σογιὰ (μπιτσάκι) κρεμασμένη στὴ ζώνη
της μὲ δερμάτινον κορδόνι. 1 1) 2 μέτρο γιὰ τὰ χόρτα, τὰ καστραδέσια
καὶ «χρεῖας τυχεύσης» καὶ γιὰ περιτομὴ τοῦ ὑποψήφιου βιαστῆ της!

Μπιτσάκι σογιὰ μὲ λαβὴ ἀπὸ κέρατο ζώου. Εἰδικεύονταν στὸ Ἑλ-
μπασάνι γιὰ τὴν κατασκευὴ τους οἱ βιοτέχνες τῆς πόλης. Ἀπὸ καὶ ὁ
παροιμιώδης λόγος «Ἄφησε τὰ κόκαλά του στὸ Ἑλμπασάνι» γιὰ λα-
βὰς μαχαίρων δηλ. Ἀπὸ τὸ μπιτσάκι ὁ κατασκευαστὴς μπι-
τσάξής. Ἀπὸ τὰ προσηγορικὰ μπιτσάκι, μπιτσάξής, κυριώνημα
Μπιτσάκης, Μπιτσάξάκης καὶ ἐπὶ τὸ ἐλληνικώτερον Βιτσάξής καὶ Βι-
τσάξάκης.

Ἑως Ἰφτοπέλου

Ἡ Τριάρις
οἱ Μαχαλαδες τὰ κοινὰ καὶ
τὰ τοπωρύμια τὰς μετὰ τὰς ἱστορικὰς
καὶ λαογραφικὰς παραδόσεις καὶ
ἀρετὰς

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ τοῦ προηγουμένου)

13. ΤΟ ΔΕΞΙ ΧΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Στὴν ἐκκλησίᾳ αὐτῇ τοῦ Ἀγ. Νικολάου Κοπάνων φυλάσσεται τὸ δεξι χερί τοῦ Ἀγ. Γρηγορίου, τοῦ Θεολόγου ἑνὸς ἐκ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὰ δάχτυλα σὲ σχῆμα εὐλογίας.

Κατὰ οἰκογενειακὴ μου παράδοση ἕνας ἱερεὺς ἀπὸ τὸ Μωρητῆ (δὲν διατηρήθηκε στὴ μνήμη μου τὸ ὄνομα καὶ ἡ ἰδιαίτερη πατρίδα του) τριγυρνώντας στὰ στενὰ τῆς Πόλης γιὰ «Ζητεία», μετὰ τὴν «ἀπανταχοῦσα» τοῦ Δεσπότη του στὸ χερί γιὰ συλλογὴ ἐράνων συναντήθηκε τυχαῖα μετὰ ἕνα σαρικοφόρο Χότζια.

Ἐκεῖνος τὸν κάλεσε καὶ τὸν πρόσταξε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

Φτάνοντας στὸ σαράϊ του καὶ μόλις μπῆκαν στὸ «σελιαμ-λίκι» (ἀνδρῶνα δηλ. αἵθουσα ὑποδοχῆς μόνο τῶν ἀνδρῶν) θγάζει τὸ τζιαλμά (φέσι περιτυλιγμένο μετὰ λωρίδα λευκοῦ τουλπανιοῦ) καὶ τοῦ λέει ἑλληνικά:

—Μὴ φοβᾶσαι, παπᾶ μου, εἴμαστε κρυπτοχριστιανοὶ γιὰ τὸ φόβο τῶν Τούρκων. Ἔχουμε πολλὰ χρόνια νὰ ἐκκλησιαστοῦμε καὶ νὰ μεταλάβουμε.

Ὁ παπᾶς κατατρομαγμένος τοῦ λέει πῶς δὲν ἔχει τίποτα, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα σταυρὸ στὸν κόρφο του.

—Μὴ σὲ νοιάζει ἐσένα ὅλα θὰ βρεθοῦν. Ὅμως δὲν θὰ θγῆς ἀπὸ τὸν ὄντά σου, οὔτε καὶ στὸ παραθύρι ἀκόμα νὰ φανῆς, μήπως σὲ δοῦν οἱ Τούρκοι, ἐνοῶντας τὸ ὑπηρετικὸ προσωπικόν. Θὰ τρῶς, θὰ πίνης καὶ θὰ κοιμᾶσαι ἐδῶ, καὶ μὴ φοβᾶσαι θὰ πληρωθῇ ὁ κόπος σου καλά.

«Σίγουρα μ' ἔχουν γιὰ ξέκαμα», διαλογίσθηκε ὁ δύστυχος παπᾶς.

Μία μέρα φάνηκε ξανὰ ὁ Χότζιας καὶ τοῦ λέει:

—Αὔριο πρωτὶ - πρωτὶ θὰ λειτουργηθοῦμε· μὴ ρωτᾶς ποῦ καὶ πῶς, ἐτοιμασοῦ καὶ σύ.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸν πέρασε ἀνάμεσα ἀπὸ πολλοὺς διαδρόμους τοῦ σαραγιοῦ καὶ φτάνουν σὲ μιὰ κλειστὴ πόρτα· τὴν ἀνοίγει καὶ βρίσκονται μπρὸς σὲ μιὰ σκοτεινὴ λιθαρένια σκάλα ποὶ ὀδηγοῦσε σὲ ὑπόγειο.

Κοκκάλωσε ὁ παπᾶς. «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλον σου Δέσποτα», ψιθύρισε, κι' ἔκανε τὸ σταυρὸ του.

Ὁ Χότζιας ὅμως, γιὰ νὰ τὸν καθησυχάσῃ πέταξε κάτω τὸ τζιαλμά του, ὅπου κουτρουβάλησε στὰ σκαλίδια.

Κατεβαίνουν, βρίσκουν ἄλλη πόρτα, ἀνοίγει καὶ τούτη καὶ βρίσκονται μπρὸς σ' ἓνα καταπληκτικὸ θέαμα. Μία ἐκκλησοῦλα ὀλόφωτη ἀπὸ τὸ φῶς τῶν κανδηλιῶν, τὸ τέμπλο τοῦ Ἀγίου Βήματος, εἰκόνες σ' αὐτὸ καὶ στοὺς τοίχους κι' ἓνα τραπέζι μὲ κουτάκια κοντὰ στὴν «Ὡραία Πύλη».

— Μέσα σ' αὐτὰ εἶναι τὰ λείψανα ἁγίων, τοῦ λέει.

Ὁ παπᾶς τᾶχασε, νόμισε πῶς βρίσκεται στὸν Παράδεισο.

Σὲ λίγο τὸ ἐκκλησάκι γέμισε ἄντρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ ὅλος ὁ χώρος του καὶ κάθησαν στὰ στασίδια.

Ἐγινε ἡ θεία λειτουργία μὲ ἀληθινὴ κατάνυξη, στὸ τέλος ἐξωμολογήθηκαν καὶ κοινώνησαν ὅλοι ἀπὸ μικρὸ ὡς μεγάλο.

Λέει ὁ «Χότζιας» τοῦ παπᾶ:

— Διάλεξε τώρα ἓνα ἀπὸ τ' ἅγια λείψανα καὶ πάρτο γιὰ ἐνθύμιο.

Ὁ παπᾶς τὰ περιεργάστηκε καὶ διάλεξε ἓνα χέρι· νὰ εὐλογάει.

— Αὐτὸ θέλω, τοῦ εἶπε.

Ὁ Χότζιας κατσούφιασε.

— Εἶναι τὸ χέρι τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου· λυ-
πᾶμαι, πὺ τὸ ἀποχωρίζομαι, ὅμως ἔδωκα τὸ λόγο μου.

Ὑστερα ἀκολούθησε τραπέζι τρικοῦθερτο. Δὲν εἶχε χορ-
ταμὸ ὁ δύστυχος Λευίτης. Πληρώθηκε πλουσιοπάροχα, ὅσα δὲ
μάζεψε ἀπὸ τὴ «Ζητεία». Τὸν πῆρε ὕστερα ἀπὸ ἄγνωστα σο-
κάκια καὶ τὸν ξέβγαλε μακριὰ ἀπὸ τὸ σαράϊ.

Ἀποχαιρετώντας τὸν τοῦ λέει:

— Τώρα τράβα γραμμὴ γιὰ τὸ χωριό σου, μὴ σὲ πιάσουν
καὶ πᾶμε ὅλοι χαμένοι· δὲ θὰ γλυτώσῃ οὔτε τὸ κεφάλι σου.

Ἔτσι κι' ἐγινε· γύρισε στὴν πατρίδα του.

Ἀκολούθησε ἡ ἐπανάσταση τοῦ Ὁρλώφ (1770)· τὰ πάντα
ριμάχτηκαν στὸ δύστυχο Μωρηᾶ καὶ μαζί μ' αὐτὰ καὶ τὸ χέ-
ρι τοῦ ἀγίου ἀπὸ Ἀρβανίτες, οἱ ὁποῖοι ξεπουλοῦσαν ἀπὸ πό-
λη σὲ πόλη πὺ διάβαιναν τὸ πλιάτσικό τους, πὺ εἶχαν φορ-
τωμένο σὲ ζῶα.

Στὰ Γιάννινα πούληθηκε τὸ χέρι· τὸ ἀγόρασε τὸ Ἰσνάφι
(Συντεχνία) τῶν τακιαντζιάδων, πὺ κεντοῦσαν τὰ γιλέκα κλπ.
μὲ μεταξωτὴ μαύρη, συνήθως, κλωστή (μπρισίμ). Τὸ ἀσήμω-
σε ὁ περίφημος χρυσοχόος Νικόλαος Ποντίκης (1778) καὶ τὸ
ἀφιέρωσαν στὸν Ἅγιο Νικόλαο Κοπάνων.

Ὑστερα ἀπὸ καιρὸ φάνηκε ὁ παπᾶς, μόλις ἡσύχασαν τὰ
πράγματα, ἀναζητώντας τὸ χέρι ἀπὸ χωριό, σὲ χωριό κι' ἀπὸ
Μητρόπολη σὲ Μητρόπολη, ὅσο πὺ κατέληξε στὰ Γιάννινα.

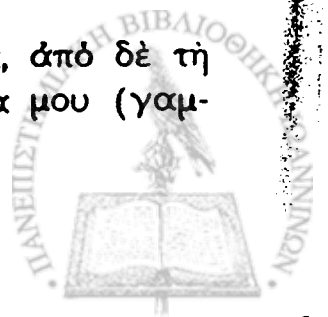
Τὸ ζήτησε ἀλλὰ δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ τὸ πάρουν πίσω ἀπὸ
τὴν ἐκκλησία, πὺ ἦταν ἀφιερωμένο στὸν Ἀη-Νικόλα.

Τοῦ δόθηκε ἓνα ποσό, νομίζω τριακόσια γρόσια, κι' ἔφυγε.
Ἀπ' αὐτὸν μαθεύτηκε ὅλη ἡ παραπάνω ἱστορία.

Ἡ οἰκογενειακὴ παράδοση μεταδόθηκε ἀπὸ τὸν πρῶτο ἐ-
φημέριο τῆς ἐκκλησίας, τὸν Παπαζήση Γιαννόπουλο, πὺ διο-
ρίστηκε ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνοικοδόμησή του ἀπὸ τὸ Νούσια (Ἰ-
ωάννη Χρυσὸ τὸ 1845, Μάρτη 8), σὰν ἐφημέριος ἰσόθιος μὲ δια-
θήκη του.

Εἶχε πυρποληθῇ τὸ 1820 μὲ ἐμπρηστικὲς μπόμπες ἀπὸ τὸ
Κάστρο, ὅπως καὶ ὅλα τὰ Γιάννινα, σχεδόν, μὲ ἐντολὴ τοῦ Ἀ-
λῆ Πασιᾶ, γιὰ νὰ μὴ βρίσκουν τὰ Σουλτανικὰ στρατεύματα
ἐπισταθμία.

Ὁ Παπαζήσης τὴ διηγῆθηκε στὴν οἰκογένεια, ἀπὸ δὲ τὴ
Μητέρα μου Χαρίκλεια, κόρη του καὶ τὸν πατέρα μου (γαμ-

θρόνου), που πολλές φορές μᾶς τὴ διηγέθησαν ὅπως ἀκριβῶς τὴν παραδίδω κι' ἐγώ.

Ὅπωςδήποτε τόσο ἡ χρονολογία τῆς ἐπανάστασης Ὁρλώφ (1770) ποὺ συμπίπτει μὲ τὴ χαραγμένη (χρονολογία) στὴ βάση τῆς ἀργυρεπίχρυσης βάσης τοῦ χεριοῦ τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου (1778), ὅσο καὶ μὲ τὸ διήγημα τοῦ Κ. Καζαντζῆ: «Τὸ χέρι τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου», στὴν συλλογὴ διηγημάτων «Τὰ Σκλαβωμένα Γιάννινα», πλησιάζουν βασικά ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβεια τῆς παράδοσης καὶ τὴν πιστότητα τῆς ἐκτιθεμένης ἱστορίας.

Ὡς πρὸς τὴν εἰλικρίνεια καὶ τὸ ἦθος τοῦ ἀγαθοῦ Λευίτη Παπαζήση θεωρεῖται αὐτὴ ἔξω ἀπὸ κάθε ἀμφιβολία, ἀφοῦ τὸ βεβαιώνει κατηγορηματικά καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κ. Καζαντζῆς, ἂν καὶ στὸ διήγημά του ἐκφράζεται γενικά γιὰ τὸν κλῆρο μὲ κάποια φιλοπαίγμονη διάθεση.

«...Τὸ ψυχorroγήμα θρῆκε τὸν Παπαζήση ψελλίζοντα τὰ «Εἰρηνικά»... ὑπὲρ πλεόντων, ὁδοιπορούντων, νοσούντων, καμνόντων, αἰχμαλώτων...» καὶ ἐκοιμήθη εὐλογώντας μὲ τὸ δεξὶ τοῦ χέρι ὁ ἀγαθὸς αὐτὸς λευίτης».

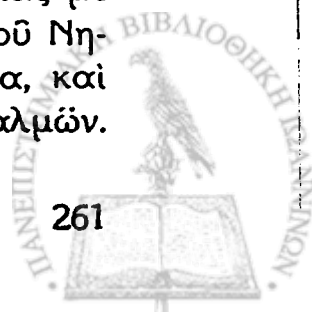
14. Ἀ γ ί α Τ ρ ι ᾶ δ α. Νέος συνοικισμός, συμπαθητικὸς πᾶνω στὸ Μαυρολίθαρο (Λόφο), κατάφυτο τώρα, τῆς ΕΗΜ, ὅπου καὶ τὸ συνώνυμο γραφικὸ ἐκκλησάκι — κτίσμα τῆς οἰκογένειας Θάνου.

Δίπλα εἶναι τὸ καλλιμάρμαρο θαυμάσιο ὑπαίθριο θέατρο χωρητικότητος 400 θέσεων, ἴσο μὲ τὸ πρῶτο διάζωμα τοῦ πανάρχαιου θεάτρου Δωδώνης, κτῆμα τῆς ΕΗΜ, ἐπίσης καὶ τὸ παραδοσιακὸ Κέντρο της.

Ἀμφότερα ἔμπνευση τοῦ ἀκάματου Προέδρου τῆς ΕΗΜ Κώστα Φρόντζου. Χτίστηκαν μὲ δαπάνες τῆς ΕΗΜ ὑπὸ τὴν προσωπικὴ τοῦ ἐπίβλεψη τοῦ ἴδιου ἀκόμη καὶ μὲ προσωπικὴ τοῦ ἐργασία πᾶνω στὶς μπουλντόζες.

Τὰ σχέδια ἐγίναν μὲ τὴν ἀδάπανη φροντίδα καὶ τὴν ἀγρυπνὴ ἐπίβλεψη κατασκευῆς τῶν ἀριστουργημάτων αὐτῶν τοῦ Μηχανικοῦ Βασίλη Χαρίση.

Ἡ_θέα πρὸς τὴ λίμνη, πρὸ παντὸς τὶς σεληνόφωτες αὐγουστιάτικες θραυές, τοῦ ὀλοπράσινου κάμπου τῆς Ἑλλοπίας μὲ τὰ προαστιακὰ καταπράσινα χωριά του, τοῦ εἰδυλλιακοῦ Νησιοῦ της, μὲ τὰ κάτασπρα σπιτάκια του, τὰ πλακόσκεπα, καὶ τὰ ἱστορικὰ Μοναστήρια, τὰ βυζαντινά, εἶναι χάρμα ὀφθαλμῶν.

15. Τζιέμ (νεκροταφείο έθραϊκό). Τριγύρω του σχηματίστηκε ή νέα συνοικία «Άγίας Τριάδας» με περιφέρεια τούς δρόμους Πετροπουλάκη, Παρανίκα, Δώρας Ντ' Ίστρια, Ήροκλή Βασιάδη μέχρι Μ. Άλεξάνδρου.

16. Άτ. Μεϊντάν βλ. λ. Μεϊντάν.

17. Άγία Μαρίνα. Έκκλησία στην όμώνυμη οδό και συνοικία κάτω από τὰ Λιθαρίτσια. Κάηκε κι' αυτή στις 25 Αυγούστου 1820 (Ψαλίδα, Ίστορία πολιορκίας τών Ίωαννίνων) ξαναχτίστηκε τὸ 1852 Μαρτίου 10, δαπάναις Νικ. Ζωσιμᾶ κλπ. ἀδελφών του.

18. Άγιος Ίωάννης Μπονίλας. Έκκλησία στο δρόμο Δωδώνης λίγο πιὸ έξω από τὸν Άκραίο. Τὸ 1912-13 χρησίμεψε γιὰ ἀποθήκη πολεμικοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τούς Τούρκους. Τὸ θράδυ τῆς παραδόσεως τῆς πόλεως (20 Φεβρ. 1913) κατέθηκαν οἱ τσολιάδες τοῦ Βελισσαρίου στὰ προάστεια τών Γιαννίνων, ἀνάμεσα τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς καὶ τών στρατώνων Ίσλιαχανέ, Άκραίου χώρα, βλ. λεπτομέρειες εἰς λέξιν Ίσλιαχανέ, ὅπου τούς συνήνησε τὸ ἀμάξι ποὺ ἔφερνε τὴν ἐπιτροπὴ τῆς παραδόσεως τῆς πόλης.

19. Βενετσιάνικος Λάκκος. Εἶναι ἡ περιφερειακὴ τάφος τοῦ Βαϊμούνδου, γυιοῦ Γουῆσκάρδου (Ίταλonoρμανδοῦ) ποὺ κατέλαβε τὰ Γιάννινα τὸ 1082. Ἡ τάφος ποὶ ὁ λαὸς τὴν ὀνομάζει Βενετσιάνικο Λάκκο, ξεκινάει ἀπὸ τὴ Λιμνοπούλα, πίσω ἀπὸ τὸν Άγιο Νικόλαο Κοπάνων, ἀνεβαίνει ἀνάμεσα ἀπὸ χωράφια (ἄλλοτε ἀμπελώνες), στὴν Προσκύνηση, πίσω ἀπὸ τὸ Γενικὸ Νοσοκομεῖο (πρώην Σανατόριο), περνάει ἀπὸ τὴν Δυτικὴ πλευρὰ τῆς λοφοσειρᾶς Μαυρολίθαιρου στὰ πόδια τοῦ ὁποῖου (Άνατολικὴ πλευρὰ) ξαπλώνεται ἡ πόλη τών Γιαννίνων, ἀφήνει μέσα τὸ έξωκλήσι τοῦ Προφήτη Ἡλία, φτάνει στὸ λόφο τῆς Κιάφας, ἀφήνοντας ἐπίσης μέσα τὴν ἐκκλησία τῆς Περιθλέπτου (Περίληφτης) καὶ κατηφορίζει στὸ τέρμα τῆς Καλούτσιανης, ἀνάμεσα τοῦ Τεκέ τοῦ Σιεῖχ καὶ Άκραίου γιὰ νὰ καταλήξῃ στὸ «Λασπόπορο» (Λασπόπορδο), κατὰ τὴν λαϊκὴ ἔκφραση, παραλίμνιο τοπωνύμιο, ὅπου ὁ σημερινὸς δμώνυμος συνοικισμός.

Σήμερα ὁ Βεν. Λάκκος διατηρεῖται ἀρκετὰ ἐμφανὲς σὲ πλεῖστα σημεῖα. Πρέπει νὰ σημειωθῇ, πὼς ὅλα τὰ προϊόντα ἀμπελιῶν καὶ χωραφιῶν ποὺ βρίσκονταν μέσα στὸν περίβολο τῆς τάφρου δὲν πλήρωναν φόρο δημοτικὸ ἀνέκαθεν ὡς τὰ τελευταῖα.

20. Β η λ α ρ ᾱ (ὁδός) πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰω. Βηλαρᾶ, συγγραφέα τῆς περίφημης «Γραμματικῆς τῆς Ρομέηκης Γλώσσας» πρωτοπόρου δημοτικιστῇ καὶ κατὰ τὸν Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Σπυρ. Λάμπρο «ΡΙζοσπάστη Ἱατροφιλόσοφο, γλυκὺ καὶ παιγνιώδη ποιητῇ».

Στὴν ὁδὸ αὐτὴ ὑπάρχουν δυὸ σπίτια (μονοκατοικίες) τοῦ Μεγάλου Εὐεργέτη Γεωργίου Χατζηκώστα, (ἰδρυτῇ τοῦ ὁμῶνυμου Νοσοκομείου καὶ τῶρα Πανεπιστημιακοῦ, ὡς καὶ τοῦ Οἰκοτροφείου Ἀθηνῶν), (τῶρα κατοικία τοῦ Κων. Ι. Φωτοπούλου), καὶ τὸ σπίτι ὅπου κάθονταν ὁ περίφημος καὶ πολυτραγουδημένος ἀγωγιάτης ὁ Ρόβας, ποὺ ἀλώνιζε τὴ Βαλκανικὴ μετὰξὺ Γιαννίνων — Βλαχιᾶς (τῶρα κατοικία Κων. Θ. Τριβλῆ).

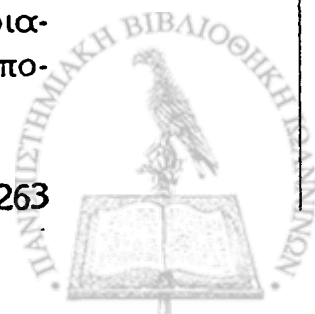
Κατὰ τὸν Κων. Γ. Σφήκα, π. Γεν. Διευθυντῇ Τ.Τ.Τ., ὁ ἀγωγιάτης Ρόβας, ὅπως καὶ ἄλλοι ἀγωγιάτες τῆς ἰδίας κατηγορίας, ποὺ ἀναφέρει, διατηροῦσαν τελάληδες στὰ χωριὰ Κουρέντων, Πωγωνίου καὶ Ζαγορίου καὶ διαλαλοῦσαν πῶς «τὸ καραβάνι τοῦ χλιοτραγουδημένου Ρόβα ἦ τοῦ δικοῦ μου χωριανοῦ Φετάνη, θὰ ξεκινοῦσε τὴν τάδε ἡμέρα ἀπὸ τὴ Μπούλτζη (τῶρα Ἑλάτη) γιὰ τὴ Βλαχιᾶ», καὶ δέχονταν τίς δηλώσεις ἐκείνων, ποὺ ἐπιθυμοῦσαν νὰ ταξιδέψουν ἢ νὰ στείλουν «εἰδίσματα».

Σχημάτιζαν καραβάνια ἀπὸ 40—50 ἢ καὶ 100 ἄλογα ἢ μουλάρια μὲ ἀνάλογο ἀριθμὸ ἐνόπλων συνοδῶν γιὰ τὴν ἀσφάλειά τους ἀπὸ τοὺς ληστές, ἀλλὰ καὶ μὲ φιλοδωρήματα, γιὰ νὰ τοὺς καλοπιάνουν.

Ὁ Ρόβας ἀναχωροῦσε, συνήθως, ἀπὸ τὴ Ντοβρὰ Ζαγοριοῦ (Ἀσπραγγέλους) ὕστερα ἀπὸ τὸ μεγάλο πανηγύρι τῆς Παλιουρῆς, (ἀνέκδοτη Μελέτη τοῦ Κων. Γ. Σφήκα «Τὸ Ἑπειρωτικὸ Ταχυδρομεῖο» (ἱστορικὸ σκίτσο). Γιάννινα 1943), στὶς 8 Σεπτεμβρίου καὶ ἔφτανε στὸ Βουκουρέστι τὴν παραμονὴ τοῦ Ἀγίου Δημητρίου σὲ 40—50 ἡμέρες.

Στὸ δρόμο πάλευαν μὲ μύριες δυσκολίες (ληστοσυμμορίες καὶ καιρικὲς συνθῆκες). Παρέμειναν στὰ Χάνια πολλὲς μέρες γιὰ νὰ κατεβοῦν τὰ νερὰ ἀγεφύρωτων ποταμῶν καὶ χειμάρρων ἢ νὰ σταματήσουν οἱ ἄφθονες βροχὲς καὶ χιονοπτώσεις.

Σ' ἓνα βιβλίον τοῦ διάσημου βιβλιοεκδότου τῆς Βενετίας Νικολάου Γλυκῆ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, «Ὁ Δρομοδείκτης», διαλαμβάνονταν οἱ χῶρες (ποὺ περνοῦσαν οἱ ταξιδιωτὲς ἐμπορευόμενοι κλπ.) καθὼς καὶ οἱ ἀποστάσεις σὲ ὥρες.

Ἔτσι μέσω τῶν ἀγωγιατῶν αὐτῶν οἱ ἔμποροι κλπ. μποροῦσαν νὰ ἐπικοινωνήσουν μέ τόν «ἔξω κόσμο» καί νὰ διακινήσουν τὸ ἐμπόριό τους.

Τὰ Γιάννινα ἀπὸ τὸ 17 αἰ. ἀποτελοῦσαν τὸ ἐμπορικὸ κέντρο ὁλόκληρης τῆς σημερινῆς Ἑπειρωτικῆς Ἑλλάδας καί ἀνταλλαγῆς προϊόντων μέ σχετικὴ εὐκολία, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε ὠργανωμένη ἐπικοινωνία.

Μεγάλη, λοιπόν, ἡ προσφερομένη ἐξυπηρέτηση ἀπὸ τοὺς ταπεινοὺς αὐτοὺς ἀγωγιάτες.

21. Β ρ α ζ έ λ η. Παμπάλαιο ἀρχοντικὸ διώροφο κτίριο στὴ θόρεια πλευρὰ τῆς πλατείας Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος (παλῆὰ ἐβραϊκὰ μνήματα).

Σ' αὐτό, κατὰ τὴν παράδοση, φιλοξενήθηκε ὁ καπετὰν Θεωдорῆς Γρίθας (γύρω στὰ 1850).

Διαδοχικὰ χρησίμεψε γιὰ πολλὰ χρόνια σὰν δεῦτερο ἱμνάσιο Ἀρρένων.

Τώρα μισοερειπωμένο κατοικεῖται ἀπὸ λίγες οἰκογένειες καί περιμένει καρτερικὰ τὴ μοιραία μπουλντόζα...

22. Γ ά λ α τ α. Παλῆὰ συνοικία χριστιανική. Περιλαμβάνει τὰς ὁδοὺς Γρίθα, Π. Μελά, Μαυρογιάννη, σύνορα μέ τὸ Ζάβεντιέ μαχαλᾶ. Ἐκεῖ συγκροτοῦνταν γερὸς πετρπόλεμος ἀνάμεσα στοὺς μαθητὲς τοῦ Μεχτέπ τῶν Τούρκων καί τῶν δικῶν μας ἀπὸ τὸ Βαλάνειο Δημοτικὸ Σχολεῖο τὰ ἀπογευματινὰ ἀνάμεσα στὰ δύο νεκροταφεῖα, τοῦ ἐνὸς στὸν περίβολο τοῦ Τζιαμίου Ζαθαντιέ, καί τοῦ ἄλλου ἀπέναντί του ποὺ ἔπιανε τὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ δρόμου (τώρα Κομνηνῶν) μέ ἀφθονή ἄγρια θλάστηση καί «θελέσπια» (τεράστια) δέντρα κάθε λογῆς. Μονάχα στὸ πρῶτο τμήμα ὅπου ἦταν τὸ Τζιαμί εἶχε καί μερικὰ κυπαρίσσια, ποὺ θύμιζαν τὴν προὔπαρξη τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Σάββα. (Βλ. «Οἱ πετρπόλεμοι τὸν καιρὸ τῆς Τουρκοκρατίας στὰ Γιάννινα», Κ. Ι. Φωροπούλου, «Ἠπ. Ἔστια», Γιάννινα 1972). Τώρα δὲν ὑπάρχει.

23. Γ ύ φ τ ι κ α. Πολὺ παλῆὰ μικροσυνοικία στὰ γύρω δρομάκια τῆς πλατείας Σαπουντζάκη, κοντὰ στὸ τέρμα τῆς ὁδοῦ Μπιζανίου (Καλούτσιανης).

24. Γ ε ν ῆ, Μ α χ α λ ᾶ ς. (Νέα Συνοικία). Μικρὴ προστασιακὴ συνοικιοῦλα γειτονικὴ μέ τὴ συνοικία «Ἀηδόνη».

25. Γ ε ρ ο ν τ ο κ ο μ ε ῖ ο π α λ α ι ὸ τῶν εὐεργε-

τῶν, πίσω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγ. Νικολάου Ἀγορᾶς. Τώρα δὲν ὑπάρχει. Τὸ νεώτερο ἰδρύθηκε ἐπὶ Μητροπολίτη Σπυριδῶνα στὸ χῶρο τοῦ νεκροταφείου τοῦ Ζαθαντιᾶ στὰ Γάλατα. Μετὰ τὴν ἐρείπωσή του ἀπὸ τὸ μεγάλο σεισμό τοῦ 1966 μεταφέρθηκε σὲ νεόδμητο στὴ Συνοικία Σάββα ἐπὶ Μητροπολίτου Σεραφεῖμ (ὁδὸς Δημουλίτσα — Πατατούκου).

26. Δ ι α κ ο ν ο θ ῑ τ σ α. Συνοικία παληὰ στὴν περιφέρεια τῶν ὁδῶν Καλούδη (πίσω ἀπὸ τὸ Δικαστικὸ Μέγαρο Κουγκίου, Πλατείας Πύρρου καὶ ὁδοῦ Δωδώνης). Εἶναι ἀνηφορικὴ καὶ ὡς τώρα γκαλντεριμωτή.

Σ' αὐτὴ θρίσκονταν καὶ ἡ περίφημη Ξηρόθρυση, ὄνομα καὶ πρᾶμμα (βλ. λέξη).

Πολὺ ἐπικίνδυνο σοκάκι στὰ χρόνια τῆς Τουρκιᾶς τὴ νύχτα, γιατί γειτνίαζε μὲ τὴ Λούτσα, ποὺ εἶχε πολλοὺς Τούρκους.

27. Δ ρ ο σ ι ᾶ. Νέος συνοικισμὸς τέρμα ὁδοῦ Δημητρίου Εὐαγγελίδου ἀρχαιολόγου. Ἐκτείνεται στὴ Δυτικὴ πλευρὰ τοῦ λόφου Μαυρολίθαρο, ὅπως παληὰ ὀνομάζονταν, πίσω ἀπὸ τὸ ὑπαίθριο θέατρο τῆς Ε.Η.Μ. (Ἑταιρεία Ἑπ. Μελετῶν).

28. Τ ᾶ Δ Ὑ ο ἄ δ ἔ ρ φ ι α. Ὡς τὰ τέλη τῆς τρίτης δεκαετηρίδας τοῦ αἰῶνα μας ὑπῆρχε στὴ διασταύρωση τῶν ὁδῶν Εὐεργετῶν — Μ. Ἀλεξάνδρου (περιοχὴ Καραβατιᾶς) ἓνα λιθόκτιστο κτίσμα (ὕψ. 2 1)2 μ. X 3 μ. περίπου) γεμάτο ἀγκάθια κι' ἓνα ξύλινο στύλο σαθρὸ μὲ πετρελαιοφάναιο (βλ. Σχεδιάσμα τῆς καλλιτέχνιδος γλύπτριας καὶ λογίας Νίτσας Συνίκη - Παππᾶ φιλοτεχνημένο, σύμφωνα μὲ ὁδηγίες μας καὶ ἀπὸ μνήμης πρόχειρου σκίτσου μας).

Κατὰ τὴν παράδοση ἦταν ὁ κοινὸς τάφος δυὸ ἀδερφῶν τοῦ ἑνὸς ἀδερφοκτόνου τουρκόσπορου καὶ τοῦ ἄλλου αἰμομίκτη γενίτσαρου (γενι - τσερί, νέος στρατὸς) ἀπὸ τὴν ἴδια μάνα, χριστιανή.

Πάνω στὴν παράδοση αὐτή, ποὺ ἔφτασε ὡς τὶς μέρες μου ἔντονη μὲ τεκμήριο τὸ κτίσμα αὐτό, ποὺ γκρεμίστηκε τελευταῖα κατὰ τὴ διαπλάτυνση τοῦ δρόμου, μᾶς τὴν ἀφηγεῖται ὁ γιαννιώτης Κωνσταντῖνος Καζαντζῆς, Γερουσιαστὴς καὶ λόγιος, στὸ ἐκτεταμένο διήγημά του: «Τὰ δυὸ ἀδέρφια» (Ἀπ' τὰ σκλαβωμένα Γιάννινα, ἔκδ. Γκρέκα, Ἀθῆναι 1926).

Ἐπειδὴ μοιάζει κάπως σὰν οἰδιπόδειο δράμα τὴν παρα-

θέτω όσο γίνεται περιληπτικά, όπως την άκουσα από παληούς.

Τόν καιρό του Σουλτάν Σουλεϊμάν εξακολουθούσε το παιδομάζωμα τών Χριστιανόπαιδων· ό φόβος και ό τρόμος τών γονιών.

Προσπαθούσαν νά τά κρύψουν όπως - όπως ή νά τά φυγαδεύσουν κάπου ή, άν δέν μπορούσαν νά κάνουν άλλιώς, τά χειροτονούσαν άναγνώστες στά Μοναστήρια.

Μία χήρα εύκατάστατη είχε ένα άγόρι δεκάχρονο και ένα κοριτσάκι. Τό άγόρι τό έντυσε κοριτσιίστικα νομίζοντας πώς έτσι θά ξεγελούσε τό διαπεραστικό βλέμμα τών «Μαζωχτήδων» Γενιτσάρων, πράγμα πού δέν τό κατάφερε.

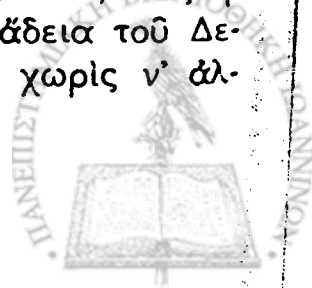
Ό Μεγάλος μαζωχτής Γενίτσαρος τό κατάλαβε και τό πήρε, παρά τά παρακάλια, τούς θρήνους και τά ταξίματα τής δύστυχης μάνας. Ό Τουρκος αυτός λιμπίστηκε τήν άμοιρη χήρα, τής ύποσχέθηκε νά τής τό φέρει, άν του δοθῇ αυτή. Έκείνη άναγκάστηκε νά παραδοθῇ χάριν τής σωτηρίας του παιδιού της, χωρίς όμως νά επιτύχῃ τό σκοπό της. Ό Τουρκος έφυγε, δίχως νά γυρίσῃ τό παιδί και τήν άφησε έγκυο...

Έκρυψε ή δύστυχη τήν έγκυμοσύνη της· γεννήθηκε τό παιδί και για τά μάτια του κόσμου «τό υίοθέτησε σαν δῆθεν έκθετο» στήν πόρτα της. Τό μεγάλωσε και τό άφιέρωσε στή Μονή του Σωτήρος στο Νησί, όπου έγινε τελικά καλόγερος.

Όταν ήρθε στά τελευταία της του έξομολογήθηκε τό άμάρτημά της φανερώνοντάς του πώς δέν ήταν καθαυτό παιδί της από τόν άνδρα της, αλλά από Γενίτσαρο και του άφησε έντολή νά φροντίσῃ μέ κάθε τρόπο, νά θρῇ τόν άδελφό του τό Γενίτσαρο και νά του φανερώσῃ τήν άληθινή καταγωγή του. Του ειπε άκόμη και τά σημάδια του σώματός του — έληά στο μάγουλο και στο μέσα μέρος τής κλείδωσης του γόνατός του

Στήν άπουσία του Καλόγερου από τά Γιάννινα, πού έψαχνε νά θρῇ τόν άδερφό του, γύρισε εκείνος στά Γιάννινα (πατριδα του άρχιμαζωχτή) πού στο μεταξύ τόν ειχε υίοθετήσῃ.

Κάποια μέρα, περνώντας καθάλλα στ' άλογό του από τό πατρικό του, τό καθαυτό, ειδε στο παραθύρι τήν άδερφή του νά πλέκῃ. Του άρεσε και περνούσε πολλές φορές, όσο πού άπ' τά πολλά άλληλοαγαπήθηκαν, χωρίς νά φανταστούν, πώς ήταν άδέρφια και τήν κατάφερε τελικά, μέ τήν άδεια του Δεσποτη (φυσικά μέ φοβέρες) νά τήν παντρευτεί χωρίς ν' αλλάξῃ τήν πίστη της.

Μαθαίνοντας, ό καλόγερος όλα αὐτά, γύρισε στὰ Γιάννια μὲ σκοπὸ νὰ ἐκδικηθῇ τὸ Γενίτσαρο γιὰ τὴν προσβολή.

Ὅμως μὲ τὸ σημάδι ποὺ εἶδε στὸ μάγουλο καὶ τὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τῆς μάνας τους ἀναγνώρισε τὰν ἀδερφό του καὶ χωρὶς ἄλλα λόγια τοῦ φανέρωσε πὼς ἡ γυναίκα του εἶναι ἀδελφή του!

Ἐκεῖνος τραβοῦσε τὰ μαλλιά του ἀπὸ τὸ κακὸ αὐτὸ ποὺ τοῦ ἔκανε ἀπὸ ἄγνοια... ὅμως, λόγο τὸ λόγο, τ' ἀδέρφια ἀλληλομαχαιρώθηκαν· ὁ ἓνας ἀδελφοκτόνας καὶ ὁ ἄλλος αἰμομίκτης!

Τοὺς ἔρριξαν σ' ἓνα λάκκο, ποὺ σώζονταν ὡς τὰ προχτὲς καὶ ἔχτισαν αὐτὸ τὸ χῶρο, γιὰ νὰ μὴ πατιοῦνται τὰ αἵματα ποὺ χύθηκαν, γιατί ἦταν μεγάλο κρίμα κατὰ τὴν συνήθεια τῶν Τούρκων.

Τὸ μωρὸ τὸ πῆρε ἡ τροφὸς στὴν Πλησίθιτσα, τὸ υἱοθέτησε καὶ τὸ μεγάλωσε, γιατί ἡ δυστυχισμένη μάνα του φαρμακώθηκε τὴν ἴδια ὥρα.

Αὐτὸ ἦταν τὸ τέλος τοῦ οἰδιπόδειου αὐτοῦ δράματος... Μάρτυρας τοῦ γεγονότος τὸ μνήμα!

29. Ἐ μ ι ρ λ ἔ ρ Τ ζ ι α μ ι (βλ. Κεφάλαιο Τζιαμιῶν εἰς τέλος).

30. Ἐ μ ι ρ ἢ Μ ί ρ' τ ο ὕ σ ι ᾶ δ' (ἰσιᾶδ' σιάδ' ἰσιωμα, πλάτωμα) ἡ σημερινὴ πλατεῖα Πάργης (βλ. καὶ Τζιαμιά, ὅπως τὸ τζιαμὶ τῶν Πριγκήπων (Ἐμίρηδων).

Ἡ Πλατεῖα αὐτὴ ὡς τὸ τρίτο τοῦ αἰῶνα μας ἦταν ἄστρωτη γεμάτη πλατάνια. Ἐκεῖ οἱ πατέρες μας διαβαίνοντας ἀπὸ ἀνάγκη ἔβλεπαν πολλές φορὲς κρεμασμένους, γδαρμένους ἢ καὶ παλουκωμένους Χριστιανούς, ὅπως γίνονταν καὶ σ' ἄλλα σημεία τῆς πόλης (Μεϊντάν, Πλάτωνας, Κουρμανιό). Στὸ Μαχαλᾶ κοντὰ στοῦ Κούμπλου ποὺ λέγονταν «Τσιγγέλια» ἦταν μόνιμα τὰ «Τσιγγέλια» δηλ. οἱ σιδερένιες αἰχμηρὲς ἀρπάγες (βλ. λέξη).

Πολλὲς τέτοιες περιπτώσεις ἀναφέρονται στὴν «Ἑλληνικὴ Νομαρχία».

31. Ἐ β ρ α ῖ κ ᾶ μ ν ἦ μ α τ α ἢ ἁ π λ ὤ ς σ τ ᾶ Μ ν ἦ μ α τ α: Παμπάλαιο ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο ἐγκαταλειμμένο. Τώρα πλατεῖα Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος, ὅπου χτίστηκαν ἡ Νέα Ζωσιμία Σχολὴ στὴ θέση ἐνὸς παλιοῦ Μπᾶς

- Καρακόλ'(ι). Ἐπὶ Ρασήμ Πασιᾶ, ποὺ στεγάζονταν Στρατ. Τμῖμα.

Κατὰ τὶς παραμονὲς τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου (1912—13) γίνονταν βολὴ βαρέος πολυβόλου MAXIM μὲ κιλίβαντα σ' ἓνα σκάμμα γιὰ βληματοδόχη κατὰ μῆκος τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ κτιρίου καὶ τῆς αὐλῆς του.

Στὴ Ν.Α. γωνία ἦτο τὸ κιόσκι τοῦ Ὁσμάν Πασιᾶ γιὰ νὰ κάνῃ σεργιάνι στὸ γενικὸ ξεφάντωμα τῶν ρωμῶν τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς, καθὼς καὶ τὶς διαδηλώσεις τῆς «Κόσσας» καὶ τῆς «Βλιώρας» τῶν δο κομμάτων, δηλ. τῆς ἀρχονιᾶς καὶ τῆς φτωχολογιᾶς, ποὺ οἱ ἐκλογές γιὰ τὴ Δημογεροντία — τὴ διαχείριση τῶν κοινῶν — γίνονταν τὴν ἴδια μέρα.

Στόχος τὰ τεράστια κληροδοτήματα τῶν μεγάλων εὐεργετῶν «Τὰ Λάσσα», ὅπως λέγονταν, ποὺ οἱ τόκοι τους οἱ ἐτήσοι ἔφταναν τὶς πεντακόσιες χιλιάδες γρόσια, κατὰ τὸν Παναγ. Ἀραβαντινό, ἱστορικὸ καὶ λαογράφο, ποσὸ ἀστρονομικὸ τοῦ καιροῦ ἐκείνου. (Χρονογραφία Β', Τόμος 1856).

Εὐλογος λοιπὸν ὁ φανατισμὸς μὲ τὸν ὁποῖο διεξάγονταν ὁ ἐκλογικὸς ἀγώνας γιὰ τὸ «κόκκαλο» τῆς ἐξουσίας, ποὺ προπαθοῦσε ἡ ἀρχουσα τάξη νὰ τὰ κρατάει γιὰ λόγου της.

Χάρη στὸν ἀλησμόνητο λάτρη τῶν Γιαννίνων Τάκη Σαλαμάγκα, τὸν ἀκούραστο ἱστοριοδίφη καὶ λαογράφο, διασώθηκαν οἱ πιπεράτοι σατιρικοὶ στίχοι τοῦ Λουτσ'νοῦ Ζήκα μὲ στόχο τὴν ἀρχοντιά.

Μὲ τοὺς αὐτοσχέδιους αὐτοὺς στίχους, ποὺ σὲ συνέχεια παραθέτουμε, μὲ τὴν εὐκαιρία νὰ τοὺς τὰ ψάλλῃ τραγουδιστὰ, χορεύοντας τριγύρω στὴ Τζιαμάλα μὲ τὴν παρέα του στὴν αὐλὴ τοῦ Ἀρχιμανδρειοῦ, δίπλα στὸ πηγάδι καὶ κάτω ἀπὸ τὸν τεράστιο πλάτανο, ποὺ σώζεται ἀκόμη καὶ σήμερα εὐρωστός καὶ θαλερὸς μὲ τὸ μεγάλο σουφρᾶ.

Ἀλήθεια... πόσα θὰ μποροῦσε νὰ μᾶς μολογήσῃ ἂν εἶχε στόμα...

Στὴ Τζιαμάλα αὐτὴ ἔρχονταν νὰ κάνουν σεργιάνι καὶ οἱ ἀρχόντοι τῆς συνοικίας καὶ τᾶκουγαν.

«Τί ἔπαθ' φέτους τὸ Ἰλέη (ἐλέη)
π' μέρα - νύχτα σκούζ' κι κλαίει;

Ἀμέσως ἔρχονταν «ἐν χορῶ» στὸν ἴδιο ἦχο ἡ ἀπάτηση ἀπὸ τοὺς συγχορευτές του.

«Μπήκαν μέσα οί ἄρχοντάδες
μὲ τσαπιά κι μὶ κασμάδισ
κι' ἀφοῦ ἔσπασαν τὴν Κάσσα
ἔφαγαν ὅλα τὰ Λάσσα»! (ἐλεοθετήματα).

Καὶ κατέληγε ὁ ἴδιος στὸ πικρόχολο συμπέρασμα:

«... οἱ ἄρχοντ' τρῶν τὰ Λάσσα
κι' οἱ φτουχοὶ νουρές ποὺ πράσσα!...»

Ἀλλὰ καὶ στὴ Τζιαμάλα τῆς Καραθατιᾶς, μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες σὲ κίνηση τὴν ἴδια ὥρα ποὺ συγκεντρώνονταν πολλὺς «ντουνγιᾶς» ἀπὸ Λοῦτσες καὶ πέρα Λοῦτσες, Καλούτσια καὶ Λειβάδιωτ' Κούμπλου κι Ζαθαντιέ Μαχαλᾶ γιὰ νὰ καμαρώσουν τὸ Γέρο Τσ'κέλ(η) ποὺ ἄνοιγε πρῶτος τὸ χορὸ τῆς θραδυᾶς.

Ἦταν ἓνας λεβεντόγερος ἀσπρομάλλης χορευταρᾶς, Καθάξης τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου μὲ τὶς χρυσοκέντητες φέρμελες ἀπ' τοὺς περίφημους Συρμακέσηδες (χρυσοκεντητάδες) τῶν Γιαννίνων μὲ «τίρ - τίρ» (χρυσὴ κλωστή), τὸ σελιάχι μὲ τὴν ἐπιδειχτικὰ θαλμένη φλωροκαπνισμένη κουμπούρα του, τὴ γυρτὴ πάλλα, τὸ τσακιστὸ κόκκινο φέσι του μὲ τὸ διακριτικὸ σῆμα τοῦ Προξενείου καὶ τὴν πλούσια γαλάζια φούντα κρεμασμένη ἀπὸ τὸ φέσι μὲ χρυσὸ κορδόνι κι' ἀπλωμένη στοὺς ὤμους του, κάτασπρη πολυλάγγιολη φουστανέλλα, μακρυὰ σὰν τοῦ "Οθωνα, τὰ κεντητά «τιλζούκια» (τουζλούκια), καὶ τὶς κουντουρες του, τὰ «ἐλληνικά», ὅπως χαρακτηριστικὰ λέγονταν τότε τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν παπουτσιῶν. Σὰν αὐτὰ φοροῦσε καὶ ὁ Ἀη Γιώργης μας ὁ Νεομάρτυρας.

Ὅταν ἄρχιζε ὁ χορὸς φιλοτιμιῶνταν ποιοὶ πρῶτο ἀπὸ τὰ παλληκάρια, νὰ τοῦ πρωτοπιάσῃ τὸ μαντήλι. Μεγάλῃ τιμῇ γιὰ δαῦτα!

Οἱ βιολιτζῆδες συντόνιζαν τὰ ὄργανά τους ἐνῶ ὁ γέρο - Τσ'κέλ'ς καμαρωτὸς - καμαρωτὸς λάβαινε τὴ θέση τοῦ Κορυφαίου καὶ μ' ἀπλωμένο τὸ δεξί του χέρι ἄρχιζε τὸ χορὸ μὲ σιγανὸ καὶ μεγαλόπρεπο ρυθμό... «στὸν τόπο τὰ βιολιά!...».

Ὅλονῶν τὰ μάτια ἦταν καρφωμένα πάνω σ' αὐτὸν τὸν ἀσπρομάλλη λεβεντόγερο, ὅπου κείνη τὴ μεγάλη ὥρα ἐκπροσωποῦσε τὴν ἡρώϊκὴ καὶ λεβέντικὴ γενιὰ τοῦ Εἴκοσι Ἐνα ποὺ ἔσθηνε καὶ χάνονταν σιγὰ - σιγὰ! Τὸ μάτι τοῦ ραγιαῖ θόλωνε ἀπὸ τὸ δάκρυ...

Μέ κάτι τέτοια οί παπποῦδες μας γλύκαιναν τὴν πίκρα τῆς σκλαβιάς καὶ συντηροῦσαν στὰ τρίσβαθα τῆς πονεμένης ψυχῆς τοὺς ἄσθηστη τὴν ἐλπίδα ἐνός γλήγορου λυτρωμοῦ ὡς τὴν ὥρα ποὺ ἦρθαν «τὰ γραμμένα...».

Γυρίζουμε πάλι στὴ μνήματα...

Ἐκεῖ μὲ τὴν παρουσία τοῦ Πασιᾶ στὸ κιόσκι τοῦ Μπάς - Καρακόλ⁽¹⁾ μαζί μὲ τὸ ἐπιτελεῖο του καὶ τὴ στρατιωτικὴ μουσικὴ, ποὺ παιάνιζε ὅλο τὸ ἀπόγευμα, δυνάμωνε τὸ γλέντι τῶν Γιαννιωτῶν, χωρὶς διάκριση κάθε καρυδιάς καρῦδι, Χριστιανοί, Τοῦρκοι κι' Ἑβραῖοι, ἔρχονταν νὰ κάνουν «χάζ(ι)» ὅπως παραστατικὰ τὰ περιγράφει ἔμμετρα ὁ Ὁρέστης Αὐδῆς στὴ γιαννιώτικη ντοπιολαλιά:

«Ἀντέτ' νὰ δίνουν στὰ πιδιά,
ἦταν παληὰ στὰ σπίτια
σιούφαρα,² τσάκνα κι δαδιά
ξύλα, σανίδια, σπέρτα
Τριώδ', Τυρ'νή, κι κρηατ'νή
νὰ τᾶχουν γιά τζιαμάλα
γιατ' χόριθαν γύρα οἱ νηοὶ
ἀπ'σόρχουνταν ἀντράλλα.
Στὰ μνήματα στοῦ Χ(ι)μαντρεῖο
τὸ ἀπουκρηᾶς τὴν Κυριακὴ
μιγάλον γίνονταν κακὸ
Βάθις, γιρόντ' σιρ'κοί, θηλ'κοὶ
στοῦ Γαῖτανάκ'(ι) πάϊναν γιά χάζ'(ι)
κὶ 'στ'ς προυσουπίδισ κὶ στ'ς παληάτ'ς
ἀπόχουν ἄλλ(οι) τὰ σκ'τιά τ'ς³ π' ἀτλάζ'⁴
κὶ ἄλλ'(οι) ἀνάπουδα τὰ θ'κάτ'ς...».
'Ἰκὶ θὰ πάειν' κι' οὐ μπαρμπέρ'ς
χασάπ'ς, τριζῆς,⁵ ἀφέντ'ς, μπακάλ(η)'ς
σιμτζῆς,⁶ κὶ γύφτους, κὶ σπιτσέρ'ς⁷
δὲν ἔλειπ' ἀκόμα κι' οὐ χαμάλ'(η)ς.
"Ἀρχοντ' (οι), Καλφάδισ κὶ μαστόρ'(οι)
ἀντραλλιμέν'(οι) στοῦ ζιαφέτ'⁸
ἄλλ'(οι) τρίκλιζαν σάν τοῦ παμπόρ'(ι)⁹
Κανένας ἴτς¹⁰ δὲν εἶχε σκλέτ'¹¹...»

Κατὰ τὸν Κώστα Κρυστάλλη, ἓνα συγκρότημα μὲ φορεσιῆς ἀρχαίων παρίστανε τὸ δράμα «Π ο λ υ ξ έ ν η» (σύνομη

διασκευή της «Έκ α θ η ς» τοῦ Εὐρίπιδου), τὸν Τρωϊκὸ πόλεμο ἢ τὸν «Ἐρωτόκριτο».

Ἀπὸ χειρόγραφο τοῦ 1887, τοῦ θείου μου Γ. Παπαζήση καὶ ἔπειτα Καθηγητὴ στὸ Ἀργοστόλι, ποὺ θρίσκεται στὸ Ἀρχεῖο μου, προκύπτει πὼς τότε παίζονταν καὶ τὸ δραματάκι «Πανάρατος», ὅπως ἔμεινε στὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ. Ἦταν μία «ἐπιτομή» ὅπως χαρακτηρίζεται στὸ χειρόγραφο αὐτό, μία σύντομη δηλ. διασκευή, ἀπὸ 144 στίχους, τῆς «Ἐρωφίλης», τοῦ γνωστοῦ Κρητικοῦ δράματος τοῦ Γ. Χορτάτζη ἀπὸ τὸ Ρέθυμνο, ποὺ τὸ κείμενό του ἀπαρτίζεται ἀπὸ 3354 στίχους.

Ὁ θίασος ἦταν καλὰ συγκροτημένος ἀπὸ ἐγγράμματους νέους, ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους προήρχοντο ἀπὸ εὐπορες οἰκογένειες, γιὰ νὰ ἀναλαμβάνουν καὶ τὶς δαπάνες του, μὲ σκοπὸ τὴν τέρψη τοῦ κοινοῦ κι' ὅχι τὴν ἀργυρολογία. Δίσκο δὲν ἔβγαζαν ποτέ.

Φυσικὰ τὸ βαθύτερο κίνητρο ἦταν τὸ ἐθνικὸ φιλότιμο καὶ ἡ ἐθνικὴ προβολὴ μπρὸς σι' ἄλλα τὰ «Μιλέτια», τοὺς Τούρκους, δηλ. καὶ τοὺς Ἑβραίους, μὰ περισσότερο τοὺς ρουμουνίζοντες — τοὺς «ρουμούνους», ὅπως τοὺς λέγανε τότες — ποὺ δειλὰ - δειλὰ ἄρχιζαν νὰ ἐμφανίζονται στὸν Ἑπειρωτικὸ ὀρίζοντα καὶ σιγὰ - σιγὰ γίνονταν ὅλο καὶ πιὸ ἐπικίνδυνοι ἀντίπαλοί μας στὰ βλαχοζάγορα, ὅπου σκορπίζανε ἀφθονο χρῆμα καὶ ἄλλες παροχές.

Θιασάρχης, ἀρχηγὸς καὶ προγυμναστής τοῦ Ὀμίλου ἦταν ἓνας δραστήριος, καλόκαρδος καὶ μὲ «κῦρος», ὅπως μοῦ τὸν διηγόταν ἡ μητέρα μου, μαθήτρια τότε τῆς Ἀστικῆς Σχολῆς Θηλέων καὶ φιλενάδα τῆς Ἀλεξάνδρας, θυγατέρας τοῦ θιασάρχου, ποὺ παρακολουθοῦσαν μαζί τὶς πρόβες.

Κάθονταν γειτονιὰ στὸ Ζαθαντιὲ μαχαλᾶ (ὁδὸς Κιάφας καὶ Χειμάρας σήμερα, πίσω ἀπὸ τὸ πρῶην κτίριο τοῦ Γηροκομείου).

Ὁ ἴδιος ἐπιτήδειος ἐκπαιδευτής, ἀσκοῦσε μεγάλη ἐπιβολή: «πολὺ κόστιζε τὸ κατσάρωμα τῶν φρυδιῶν του τὴν ὥρα τῆς πρόβας».

«Χάρος» ἦταν τὸ παραγκώμι του, γιὰτὶ τὸν κύριο ρόλο

1) Συνήθεια, 2) ροκανίδια, 3) ροῦχα, 4) μεταξωτὸ ροῦχο, 5) τερζῆς = Ράπτης, 6) ψωμάς, 7) Φαρμακοποιός, 8) Διασκεδάση, 9) Καράδι, 10) καθόλου, 11) Σεκλέτ = στενοχώρια.

τοῦ Χάροντα ὑποδύονταν καί μ' αὐτό τὸ ὄνομα ἔμεινε γνωστός. Ἀτυχῶς ἡ μνήμη μου δὲν συγκράτησε τὸ κύριο ὄνομα καί τὸ ἐπώνυμό του. Τὸ ἴδιο ἔπαθαν καί πολλὰ ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ θιάσου, ἀσχέτως ἂν τὰ πρόσωπα, ποὺ ὑποδύονταν ἦταν ἀρσενικά ἢ θηλυκά. Π.χ. ἓναν ποὺ τὸν θυμᾶμαι, ὁ Πᾶνος Ἀλευρᾶς, ποὺ ζοῦσε ἀκόμα στὶς ἡμέρες μου, τὸν ἔλεγαν Πολυξένη, ἀπὸ τὴν ἡρωίδα τοῦ δράματος τῆς «Ἑ κ ἄ θ η ς» ποὺ προαναφέραμε.

Τόσο εἶχε ἀγαπηθῇ τὸ δράμα αὐτό, «Ὁ Πανάρατος», ποὺ κατὰ τὸ παίξιμό του πολλὰ ὁμορφα μάτια ὑγραίνονταν ἀπὸ τὰ «πάθια» τῆς γλυκειᾶς, μὰ ἄτυχης ρηγοπούλας «Ἐ ρ ω φ ί λ η ς», πολλὲς δὲ οἰκογένειες εἶχαν δώσει στὰ κορίτσια τους τὸ ὄνομά της.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ, πῶς ἡ ἐπιτομή αὐτή, παίζονταν μὲ δώδεκα πρόσωπα ἐν κινήσει τμηματικὰ στὰ σταυροδρόμια τῶν Χριστιανομαχαλάδων, καί ὁλόκληρη στὰ «Μνήματα», ὅπου τελικὰ κατέληγε ὁ θιάσος ἐμπρὸς στὸν Πασιᾶ καί τὸν κύριο ὄγκο τῶν Γιαννιωτῶν.

Ὅλα αὐτὰ ποὺ περιγράφουμε «σὰν δεῖγμα», καθὼς καί πλεῖστα ἄλλα ποὺ παραλείψαμε, γιὰ τὴ στενότητα τοῦ χώρου, σκυπός μας εἶναι νὰ δείξουμε στοὺς νεώτερους πόσο ἔντονη ἦταν ἡ ὑπεροχὴ τῶν πατέρων μας ἀπέναντι τῶν ἀλλογενῶν στοιχείων τῆς πόλεώς μας κατὰ τοὺς μακρινοὺς ἐκείνους χρόνους τῆς δουλείας. (Βλ. Κων. Φωτοπούλου, «Πανάρατος», ἐπιτομὴ τῆς Ἑρωφίλης τοῦ Γ. Χορτάτζη, ὅπως

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὸ ἐπόμενο)

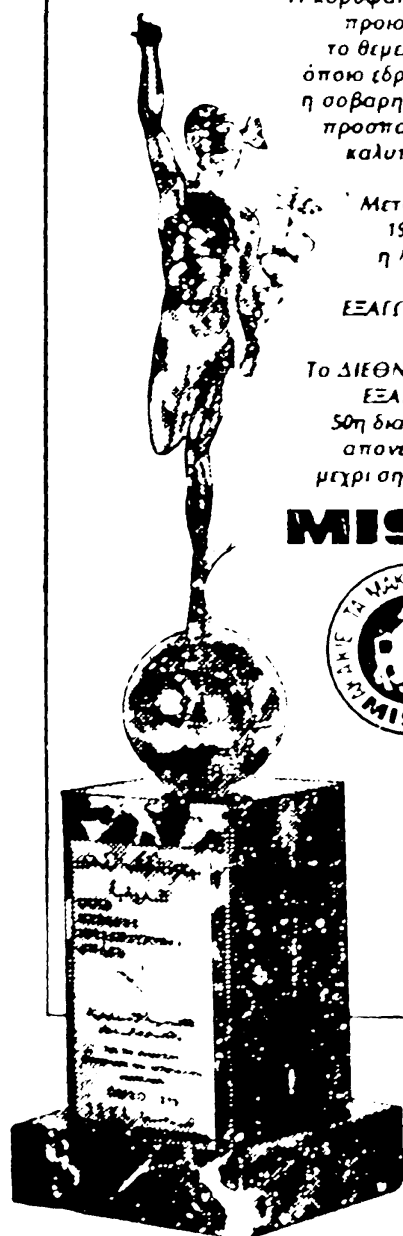
Δύο βραβεΐα σ' ένα χρόνο

Δεν είναι τυχαίο.
'Η κορυφαία ποιότης των
προϊοντων MISKO ήταν
το θεμέλιο πάνω στο
όποιο εδρακώθηκε
η σοβαρή εξαγωγική της
προσπάθεια, που
καλύπτει 20 χώρες.

Μετά τον ΧΡΥΣΟ ΕΡΜΗ
1979 (Οκτώβριος),
η MISKO κέρδισε και
ΔΙΕΘΝΕΣ ΒΡΑΒΕΙΟ
ΕΞΑΓΩΓΩΝ 1980 (Μάρτιος).

Το ΔΙΕΘΝΕΣ ΒΡΑΒΕΙΟ
ΕΞΑΓΩΓΩΝ 1980 είναι η
50η διακρίσις που
απονέμεται
μέχρι σήμερα στην

MISKO

© 1980 MISKO

22 χρόνια το βιβλιοπωλείο μας, (Ασκληπιού 3) στην Αθήνα, εξυπηρετεί το αναγνωστικό κοινό με συνέπεια και με την πάντοτε ενημερωμένη βιβλιοθήκη του - στη λογοτεχνία, στην ποίηση, στο θέατρο· στα βιβλία Τέχνης, στην φιλοσοφία, στην ιστορία και σε πολλά άλλα θέματα.

Στα Γιάννινα πάλι (Βλαχλείδη 8), 3 χρόνια τώρα, λειτουργεί το βιβλιοπωλείο μας - κόσμημα για την πόλη θα μπορούσαμε να πούμε - και εξυπηρετεί με την ίδια ευσυνειδησία και ευγένεια το μεγάλο κοινό που μας αγκάλιασε και μας προτίμησε για την εξυπηρέτησή του.

Στη «ΔΩΔΩΝΗ» έχει γίνει παράδοση πια, η πλούσια και πάντοτε ενημερωμένη συλλογή των καλών εκδόσεων.

Να θυμάστε πάντοτε ότι η «ΔΩΔΩΝΗ» εξυπηρετεί.

